ANUL X No. 3041 | O singura ediție | JOI 25 DECEMBRIE 1897

Abonamente
Incep la 1 și 15 ale fie-căreĭ lunĭ și se plătesc înainte
Un an în țară 30 leĭ; în străinătate 50 leĭ
Șase lunĭ 15 „ „ „ 25 „
Treĭ lunĭ 8 „ „ „ 13 „

Numărul 10 banĭ

In străinătate 1 banĭ

Adevĕrul

Să te ferești Romîne de cuĭŭ strein în casă
V. Alexandri.

Anunciurĭ
Se primesc direct la Administrația ziaruluĭ
Linia pagina VI-a . . . . leĭ 0.50 banĭ
„ „ V-a . . . . „ 2. „
„ „ IV-a . . . . „ 2. „
La un mare număr de linii se fac reducțiĭ din tarif

Numărul 10 banĭ

Un număr vechiŭ 20 banĭ

Redacția
PASAGIUL BĂNCEĬ NAȚIONALE (TELEFON No. 25).

Director politic: ALEX. V. BELDIMANŬ

Administrația
PASAGIUL BĂNCEĬ NAȚIONALE (TELEFON No. 25).

Remaniarea ministeriala. - Criza comerciala

Numărul de astăzĭ coprinde
8 paginĭ
și are o singură edițiune

Regele și Crăciunul

Muncitorul care se bucură de două treĭ zile de odihnă în mijlocul familieĭ sale, micul funcționar care de astă dată uită mizeria vieței a o sută de leĭ pe lună, tot omul care trăește din munca intelectuluĭ orĭ a mîinelor sale, proletariĭ în bluză albastră și proletariĭ în haine negre, toțĭ azĭ, după un an de muncă, aŭ dreptul la repaos, și conștiința datorieĭ îndeplinită le lasă sufletele liniștite.

Dacă într'adevăr există mustrare de conștiință, teribile trebuie să fie aceste zile de nelucrare pentru toțĭ aceia carĭ aŭ meseria de a conduce țara și de fapt o conduc la mormînt și ruină. Și dacă este vorba de remușcare, de sigur că cel maĭ torturat ar trebui să fie acela care, ascuns în palatul luĭ, a întins peste țară ițele de păianjen a tot puterniciĭ sale, a distrus caracterele, a ucis partidele politice, a nimicit parlamentarizmul și—pentru o mică parte de bine ce ne-a făcut, după cum crede el—ne-a adus în această stare in care sîntem azĭ, fară legĭ, fără moravurĭ politice civilizate, fără oamenĭ de ispravă, lăsațĭ la bunul plac al Coroaneĭ. Se vede deja bătrîn, mîinile carĭ altă dată eraŭ destoinice ca să tragă toate sforile, azĭ tremură, le încurcă, produc zăpăceală și încurcăturĭ; el vede cu groază ziua de mîine cînd va închide ochiĭ, și tronul a-tot puternic va cădea pe alte mîinĭ carĭ vor aduce anarchia și vor dezarmoniza întreaga această injghebare care se mișcă la un singur semn al săŭ.

Chiar aceia carĭ recunosc în rege un talent și un simț politic extra-ordinar, sînt nevoițĭ să recunoască această vină enormă de-a fi concentrat totul în sine, ca și cînd omul nu este muritor și nu trebuie să se gîndească pe ce mîinĭ iĭ va ajunge moștenirea.

In vălmășagul luptelor politice nu este timp pentru cugetare. In liniștea sărbătorilor, monarchul a-tot puternic trebuie să cugete cu jale la ceea-ce a făcut, și să deplîngă aceste apucăturĭ prin carĭ a distrus parlamentarizmul, o putere care îl putea înlocui.

Și dacă conștiința poate îl mustră pe rege, nu credem că ea maĭ există la politicianiĭ noștri. Ast-fel sînt de decăzuțĭ moralminte, ast-fel sînt de conrupțĭ, ast-fel și-aŭ pierdut și rușinea și demnitatea, că merg ipnotizațĭ de puterea regală, merg slugarnicĭ și idiotizațĭ, întocmaĭ ca și fiarele îmblînzite de la circ carĭ se învîrtesc după bagheta dresoruluĭ.

Să maĭ sperăm revolte sufleteștĭ de la aceștĭ nenorocițĭ, ar fi o nebunie. Nu, nu, țara aceasta trebuie să treacă prin o epocă revoluționară, care să ardă cu fier roș cangrena actuală, care să dea jos întreaga această ruină socială și politică, și o nouă clasă să iasă la iveală, ca din ea să răsară bărbațĭ politicĭ în adevăratul sens al cuvîntuluĭ, patrioțĭ, hotărîțĭ pentru sacrificiĭ, și oamenĭ de bine carĭ, punînd interesele țăreĭ maĭ presus de ale lor, să facă o mișcare care să fie maĭ mare și maĭ rodnică în rezultate ca aceea de la 1848.

Zi de naștere a mîntuitoruluĭ, fie, ca de astă dată să fie și ziua de naștere a viitoruluĭ Romînieĭ.

Const. Mille.

SATIRA POLITICA

Bună dimineața la Moș-ajun !...

Oculta, ca o amintire pentru vremurile pantalonilor de dril, în carĭ se găsea la covrigĭ, serbează cu mare pompă anuală noaptea luĭ bună dimineața la Moș ajun!

Sediul este instalat în catacombele Bănceĭ Naționale. Acolo vestitul Carada face pe gazda, iar pe masă staŭ înșirate toate rămășițele trecutuluĭ colectivitățeĭ. Acesta este muzăul partiduluĭ.

Aci găsim, ca la Moș-ajun: *Covrigĭ*, semnul caliciei de altă dată; *Mere*, semnul discordieĭ pe care ocultiștiĭ trebuiaŭ s'o semene pretutindenĭ; *Un pantalon de dril*, vechiul veștmînt de iarnă al roșilor; *O bîtă* cu inscripția: *In hoc signo vinces*, etc. etc.

Ocultiștiĭ: Take Protopopescu, Gogu Cantacuzino, Ionel Brătianu, alțĭ Brătienĭ încă și maĭ mărunțĭ, apar înfășurațĭ în tartane rupte, cu picioarele în ghete cu ventilație, în cap cu pălăriĭ de paie:

— Bună dimineața la Moș-ajun!,..
Ne dațĭ? Ne dațĭ?...

Carada din 'năuntru strigă:
— Intrațĭ!...

Și ocultiștiĭ intră grămadă, își împart muzăul și primesc bine-cuvîntarea mareluĭ Rabin.

Iar cînd ceremonia mistică ie terminată, decorul se schimbă, o masă bogat servită de Capșa apare, apar stridiile, icrele moĭ, vînaturile, șampania!...

Ierĭ și azĭ!

Vax.

Anul noŭ

In străinătate.—Rusia și Franța.—Austro-Ungaria.—Germania și China

Țările occidentale, începînd de la Carpațĭ spre vest, sînt deja în anul 1898. Noĭ sîntem și în astă privință — lucru caracteristic, ca de 12 orĭ 24 de ceasurĭ în urmă.

Profităm de ocazia anuluĭ noŭ de stil noŭ, pentru ca să aruncăm o privire asupra situațieĭ internaționale europene, în ziua de 1 Ianuarie.

*

Dubla alianță, se dovedește tare și rezistentă. Rusia și Franța par a'șĭ fi legat definitiv soarta de o laltă. Țarul, autocratul tuturor rușilor, a trimes o telegramă cordială și inimoasă președinteluĭ burghezeĭ republice franceze, d-luĭ Felix Faure. Acesta la rîndul săŭ a răspuns în mod entuziast, mulțumind țaruluĭ în numele săŭ și al poporuluĭ francez pentru urările transmise.

Acest schimb de telegrame, caracterizează cu prisosință starea relațiunilor dintre Franța și Rusia. Dubla alianță există și formează incontestabil un element de pace.

*

Tripla alianță, părea cam zguduită în urma ultimelor evenimente din Austro-Ungaria,—evenimente carĭ amenințaŭ să despartă Austria de Ungaria.

Tot ziua anuluĭ noŭ a clarificat situația. Baronul Desider Banffy s'a declarat pe față și în mijlocul aplauzelor majoritățeĭ Camereĭ maghiare, partizan al uniuneĭ cu Austria.

Orĭ cît ar fi independența Ungurilor, aceștia totuși pricep că în actuala situațiune, cînd n'aŭ armată bine organizată, independența ar fi o primejdie pentru Ungaria mîncată înăuntru de luptele între diferitele naționalitățĭ.

*

Germania, Rusia, Franța și Anglia se fac stăpînĭ pe diverse teritoriĭ în China, și lasă să se întrevadă vremea, cînd europeniĭ vor fi deplinĭ stăpînĭ în Asia.

Atuncĭ se va realiza—după cum a arătat Max Nordau într'un frumos articol apărut de curînd—prezicerea făcută acum cîte-va miĭ de anĭ de filozofia budhistă—anume: că omul alb trebue să fie preocupat de idealurĭ, cel roșiu să'l apere cu arma, cel galben să'l hrănească, cel negru să'l servească.

Pol.

Băiatul partiduluĭ

Berechet (citind *Voința Națională*). Eĭ vezĭ, toată lumea zicea că'ĭ prost, că'ĭ Vlăduțu mameĭ, că'ĭ *mutulicĭ* și uĭte, i-a tras un discurs de s'a dus pomina.

Manolescu-Lungu. Și aĭ văzut cum a adus-o, ca din condeiŭ, cu Napoleon și cu *oculta*, adică-te de! de-al de domnu Carada care ne scontează polițele a la bancă!

Berechet. Se cunoaște, mă, că-ĭ feciof de om mare. L'a moștenit pe tat'săŭ... sireacu ăla era om! îțĭ aducĭ aminte ce discurs ne-a tras, de la fereastră, cînd la 1887 ne-am întorsără de la *Epoca*!...

Manolescu Lungu. Și fiŭ-săŭ, mă, o să ajungă om mare. N'aĭ văzut? l'a sărutat domnu Sturdza și a plîns cînd l'a auzit...

Berechet. Și ce-aĭ înțeles tu că fost moralu ăla?

Manolescu. Ci că de drumu de fier... și că *oculta* sireaca ridică greul... adică de... noĭ poporul, tu, eŭ... nea Ulmeanu.

Berechet. Lasă'l draculuĭ pe ăla, ci-că s'a dat cu opoziția luĭ Filipescu, de cînd nu'l maĭ lasă să vînză ghiață de la Floreasca.

Manolescu (cu dezgust). Pușlamaua!

Berechet. Știĭ una, dacă i-am face cu *băețiĭ* o urare de Moș Ajun?

Manolescu. Cuĭ, luĭ Ulmeanu?

Berechet. Ași, luĭ Ionel, băiatuluĭ partiduluĭ...

Manolescu. Că 'ĭ o idee și asta, mă... și apoĭ o vizită pe la ăle gazete carĭ îl înjură.

Berechet. Facem și asta, da să cerem voie de la domnu *ispectru*—că de cînd cu ovreiĭ ci-că poliția a opritără divastațiile....

Manolescu. Las, că iaŭ eŭ autorizație... unu'ĭ Manolescu Lungu, care îțĭ are tot galbenul în mînă...

Berechet. Poĭ vorbește tu cu ispectrul și să adunăm băețiĭ pe mîine diseară... și să mergem să-ĭ tragem luĭ Ionel: *Buna dimineață la Moș-Ajun, ne daĭ orĭ nu ne daĭ*... și să'ĭ strigăm la urmă *trăiască băiatul partiduluĭ*.

Manolescu. Și ca să ne facem curaj, băete, adu un chil dă'l roș...

Fonograf.

Blajină mamă...

Blajină mamă, care astăzĭ,
In fund'unuĭ bordeĭ sărac,
Priveștĭ zdrobită de durere
Copiiĭ tăĭ, ce'n pac zac,

Blajină mamă, te mîngîie,
Alină dorul tăŭ duios,
Gîndindu-te că tot săracă
A fost și mama luĭ Christos.

CULISELE POLITICE

Remaniarea ministerială

Iar se vorbește de o remaniare ministerială. A ajuns bazmul cu cocoșu roșu.

Este adevărat că guvernul nu maĭ poate să meargă în actuala sa formație și că se impune o remaniare, dar oculta nu dorește de loc să facă loc în guvern elementelor protivnice a tot puternicieĭ eĭ. Și dovada cea maĭ bună o avem în imensa gălăgie făcută în jurul discursuluĭ rostit de Ionel Brătianu. Oculta, glorificată de fiul luĭ Ion Brătianu, s'a încercat să facă în jurul acestuia un zgomot infernal pentru că ridicîndu-l pe el, să se întărească pe ea.

După discursul luĭ Ionel, ocultiștiĭ eraŭ convinșĭ că eĭ aŭ triumfat și de acum pot fi sigurĭ că guvernul vă rămînea în mîinile lor.

Intervenția regeluĭ

Chestia este însă că nu este aceasta și părerea regeluĭ. Și la noĭ părerea regeluĭ cîntărește maĭ mult de cît voința ocultei.

Regele vrea pace în partidul liberal, regele vrea ca să nu se îmbucătățească partidele, regele vrea ca fiecare partid din cele două marĭ partide să guverneze în liniște câte patru anĭ.

De aceea regele a intervenit acum din noŭ și a cerut d-luĭ Sturdza să se împace cu drapeliștiĭ.

Aceiașĭ cerere i-a făcut'o regele și d-luĭ P. S. Aurelian, ca să se impace cu oculta.

Se înțelege că in fața regeluĭ nicĭ d. Dim. A. Sturdza, nicĭ d. P. S. Aurelian nu aŭ putut de cât să spue: „Am înțeles!“

Dar chestia este, intervenția regeluĭ va avea rezultatul dorit de el?

Ce zic drapeliștiĭ

Intre drapeliștĭ sînt două curente foarte bine hotărîte:

Minoritatea, infima minoritate, este pentru împăcare, dar majoritatea nu numaĭ că este în contra orĭ căreĭ împăcărĭ, dar e decisă să înceapă o luptă energică în contra guvernuluĭ.

Și dacă d-niĭ Aurelian, Șendrea, Ureche, P. Grădișteanu etc., se împacă cu guvernul, se dă ca sigură știrea că d-niĭ Costinescu, Delavrancea, Xenopol, Porumbaru etc., vor scoate un ziar de luptă și vor începe o campanie vehementă în contra guvernuluĭ.

Atuncĭ care e folosul împăcărcĭ cu cîțĭ-va dintre drapeliștĭ?

Dar ocultiștiĭ ?

Pe de altă parte ocultiștiĭ, și maĭ ales cantacuziniștiĭ, nicĭ nu vor să audă de o împăcare cu drapeliștiĭ.

D. Cantacuzino, care pentru moment stă în rezervă, se spune că, îndată ce d. Sturdza ar voi să introducă în minister drapeliștĭ, se va retrage cu zgomot.

Cum se vede, dezbinarea din partid e fără leac.

Rep.

Un băiat șiret

In lipsă de alte calitățĭ, băiatul răposatuluĭ Ion Brătianu a moștenit de la autorul zilelor sale șiretenia. Băiatul luĭ Ion Brătianu a ieșit șiret nevoie mare, cu șiretenia voește să impuie adversarilor și cu șiretenia voește să facă impresie în partid.

Dacă băiatul acesta ar avea talent, cultură și temperament de om politic, orĭ calitățĭ serioase de om de stat, ar fi putut rosti măcar un singur discurs în atîtea ocaziunĭ cîte s'aŭ prezentat în cursul a două sesiunĭ. Dar nu, băiatul a tăcut, fiind-că băiatul se simțea fără resurse și fiind că băiatul nu se încumetea să se expue in public, el, in capul căruia s'aŭ urcat deja fumurile șefuluĭ de partid.

In adevăr, junele Ionel, încurajat de micul cerc ocultist in care trăește, se crede urmașul legitim al unuĭ șef de dinastie; Ionel crede că tatăl săŭ Ion C. a înființat un partid, că partidul acela l'a proclamat șef ereditar și că ast-fel fiiĭ răposatuluĭ Ion C. trebuie să vie, de drept, la șefia partiduluĭ.

Dacă se întâmplă, insă, ca in momentul morțeĭ șefuluĭ, fiul săŭ să fie încă minor, atuncĭ i se numește un tutore, un Dumitru Sturdza, de pildă, care îndeplinește provizoriŭ funcția de șef până când brânzoiul ajunge la majoritate.

Or, tânărul de la lucrărĭ publice, cunoscând ce viitor de aur îl așteaptă, n'a voit să se aventureze nicĭ o dată in temciul dezbaterilor unde putea să primească loviturĭ și unde ar fi putut fi prins intre talente superioare, ci a preferit să pândească un moment special, un fel de sfârșit de seziune, a doua zi după lungile și obositoarele discuțiunĭ de la mesagiŭ. Față cu gogomaniĭ, Ionel a izbutit. Și, cum el este predestinat a fi numaĭ șeful acestora, putem susține, in deplină cunoștință de cauză, că tactica i-a reușit de minune.

Ca adversarĭ aĭ partiduluĭ liberal nu 'ĭ putem face altă urare în ajunul sfintelor sărbătorĭ, de cît: După un șef ca Dumitru Sturdza, să aĭbĭ parte de un șef ca Ionel Brătianu.

Dragoș

Cronica teatrală

— Curcaniĭ —

După 17 anĭ „Curcaniĭ“, una din cele maĭ bune piese ale d-luĭ Grigore Ventura, a reapărut pe scena Teatruluĭ Național. Piesa și-a păstrat succesul dar interpretarea a scăzut mult.

Eŭ am văzut-o pentru prima oară jucată de trupa Vlădicescu și nicĭ acum nu o pot uita pe admirabila artistă, d-na Fanny Vlădicescu, care juca rolul d-neĭ Albeanu. Cu cîtă căldură, cu ce pasiune, cu ce enormă revoltă sufletească juca scena din actul final cînd își vede fiul rănit!

Eĭ, d-na Fanny Vlădicescu este o artistă de mare talent, un puternic temperament dramatic. Răposatul Ion Vlădicescu juca pe Bacalovicĭ și îl juca așa cum acel admirabil comedian știa să-și înfățișeze rolurile.

Am mers de rîndul acesta la teatru ca să constat dacă nivelul artistic este maĭ ridicat după două-zecĭ de anĭ. Și de și am avut de făcut comparație între o veche trupă de provincie și trupa de azĭ a Teatruluĭ Național, trebue să declar cu părere de răŭ că maĭ puternic este suvenirul impresiuneĭ pe care am primit'o la 1878, de cît impresiunea ce mi-a produs reprezentația de Joĭ.

Curcaniĭ este o piesă de ocazie, făcută atuncĭ cînd armata noastră se lupta pe cîmpiile Bulgarieĭ pentru independența țăreĭ. Și d. Grigore Ventura are marele merit de a fi putut—chiar in acele momente cînd orĭ-ce exagerare pe tema patriotizmuluĭ, orĭ-ce frază umflată și răsunătoare ar fi fost primită cu atît maĭ multe aplauze cu cît eraŭ maĭ exagerate și maĭ lipsite de înțeles—să se menție într'o notă liniștită, să întrebuințeze un stil corect care, fără a fi lipsit de căldură, să nu fie însă nicĭ exagerat.

Un alt merit al pieseĭ d-luĭ Ventura este și acela că nu s'a mărginit să prezinte numaĭ tipurile de reprezentanțĭ aĭ patriotizmuluĭ declamator, numaĭ oameniĭ carĭ sînt pătrunșĭ de ideea mare a sacrificiuluĭ pentru țară, dar a pus în scenă alăturĭ de aceștia și o mamă care pune dragostea pentru copiiĭ eĭ maĭ pre sus de orĭ-ce, și care blestemă războiul, atuncĭ cînd el îĭ răpește de lîngă ea copilul. Mama nu vede în aceia carĭ i-aŭ dus copilul la moarte, de cît niște călăĭ și e superbă, ca adevăr, apostrofa d-neĭ Albeanu în actul final: „Mĭ-ațĭ ucis copilul, călăilor“!

Și alăturĭ de aceste două marĭ și sublime sentimente, vin și judecățile meschine, oameniĭ interesuluĭ. Așa de exemplu, Bacalovicĭ, băcanul, care judecă războiul din punctul de vedere al neajunsurilor luĭ.

Cum piesa a fost scrisă acum 20 de anĭ, se înțelege că nu putea să lipsească țiganul, ovreiul și englezul. Pe acea vreme eĭ eraŭ în toate piesele, Alexandri dăduse nota și era la ordinea zileĭ zeflemeaua asupra străinilor. De aceia actoriĭ de acum 10—15 anĭ eraŭ foarte tarĭ în imitarea vorbireĭ romînești a tutulor soiurilor de străinĭ.

Iulian a fost maestrul acestuĭ gen și ne aducem aminte de superbele luĭ creațiunĭ: Ovreiul din *Lipitorile satuluĭ*, grecul din *Sfredelul draculuĭ* Zuliaridis, din *Iulian Blond saŭ brun*, zarzavagiul din *Adevăr dar cu măsură*, Jupan din *Voevodul Țiganilor*, Petermann din *Choufleury* etc. etc.

Azĭ cîțĭ-va actorĭ tinerĭ se încearcă să reînvieze acest gen comic de un succes foarte ușor și Toncanu a făcut o creațiune superbă din *Cărăbuș (Do'n Wagmistru)*.

Pînă la un oare care punct. aŭ jucat bine Toneanu, Brezeanu și Liciu și în *Curcaniĭ*, dar din cînd în cînd o luaŭ pe șleau romînește. Se înțelege, la o vorbire imitată se ajunge numaĭ prin mult exercițiŭ.

Piesa are și oare-carĭ slăbiciunĭ în dialog; se vede că a fost scrisă în grabă și autorul nu se gîndea atuncĭ să facă o piesă care avea să trăiască.

Curcaniĭ a trăit însă și va trăi tocmaĭ din cauză că nu exagerează declamația patriotică și prezintă o icoană reală a aprecierilor ce făcea lumea asupra războiuluĭ în acel timp.

Spectaculosul, defilarea oștireĭ, sce

IN AJUN

Desemnatorul nostru a făcut siluetele celor carĭ umplu strada în ajunul Crăciunuluĭ. Iată doamna cu lacheul după ea, împovărat de cutiĭ şi urmat de Bijou, căţelul favorit, maĭ încolo este ştrengarul care vinde orĭ-ce lucru zece banĭ, *copilul cu pomul de Crăciun, pungaşul care profită de îmbulzeală ca să inventorieze buzunarele, gardistul care, lucru de mirare, îl prinde asupra faptuluĭ şi vînzătorul, de jucăriĭ eftine.*

nele militare, nu sînt partea principală a drameĭ; ele îmbracă numaĭ şi daŭ măreţie sîmbureluĭ pieseĭ, care este alcătuit din lupta de pasiunĭ date cu adevărul lor. Defilarea armateĭ care a mişcat sala, nu ar fi avut acel efect dacă nu era precedată de acele scene de dramă intimă carĭ scot în relief sacrificiile fără de seamîn ce face omul care se bate pentru ţară. Sunetul trîmbiţeĭ de războĭ venea după strigătul desperat al mumeĭ, după plînsul sfîşietor al logodniceĭ. De aceea a mişcat defilarea trupelor.

Curcaniĭ este o piesă ce trebue să se dea în fie-care an, căcĭ ea reaminteşte o pagină glorioasă a poporuluĭ romîn—luarea Plevneĭ—şi înalţă inimile!

D-na Ionaşcu a fost admirabilă în elevul Albeanu. D-na Hasnaş şi-a jucat rolul cu resemnarea cerută, d. Murgeanu a fost foarte corect, d. Velescu e prea bine în Ţară-Lungă şi d. Ahil Georgescu în Şerban.

Celor l'alţĭ le trebuia maĭ multă inimă.

I. C. B.

Revista publicaţiunilor

Din vremurĭ frumoase, vals pentru piano de C. G. Stanulescu. Se află de vînzare la d. C. Gebauer şi Patin.

D. Stănulescu e un tînăr inginer, care are deja la activul săŭ maĭ multe compoziţiĭ muzicale drăgălaşe, carĭ denotă un talent artistic de mîna întîia.

Cestiunea agrară în România, de Const. Niculescu-Telega. Un volum în 8 de 112 pag. Tip. Basilescu.

D. Niculescu-Telega a scris această lucrare ca să-ĭ servească de teză de licenţă. Asta dovedeşte că d-sa nu s'a mărginit să facă o simplă formalitate, ci a voit ca să debuteze în viaţă cu o scriere de adevărată valoare şi interes.

IMPRESIUNI şi PALAVRE

Darurĭ de Crăciun

Iată că cititoarele mele şi maĭ ales corespondentele subscrisuluĭ, bat din mîinĭ şi scot strigăte de bucurie: Uite, „Chiţibuş" ne trimite darurĭ.

Bucuria vă este de geaba. Nu, dragele mele, nu vă aşteptaţĭ la aşa ceva din partea mea. Voĭ sînteţĭ prea multe şi, ca să vă fac o mică surpriză, ar trebui să daŭ oveilor nu starea, pe care n'o am încă, dar fructul munceĭ mele pe zece anĭ de zile. Şi apoĭ, la urma urmeĭ, eŭ în tot decursul anuluĭ vă daŭ în dar, cîte-ceva din simţirea şi mintea mea, rup cîte o bucăţică din inimă şi v'o arunc vouă, ca să cercetaţĭ, curioase cum sînteţĭ, ce există în lăuntru.

Nu e dar vorba de aceasta. E din potrivă vorba de darurile pe carĭ le-am primit eŭ. Da, da, vedeţĭ eŭ ăsta, Chiţibuş, am primit darurĭ de Crăciun şi fiind-că de cele-l'alte nu aveţĭ de ce vă interesa, să vă vorbesc de unul original, de şi cam... obraznic.

Prin poştă mĭ-a sosit un grup de maimuţe. Una este bătrînă, cu cioc, urîtă, păroasă, mătăhăloasă, cu burta mare şi ochiul bleg, poartă în cap un fel de tichie ciudată. Aceasta, îmĭ scrie misterioasa mesageră, este „Chiţibuş". Lîngă el, agăţîndu-se de mîinile şi grumaziĭ luĭ, staŭ alte treĭ maimuţe, maĭ micĭ, maĭ drăguţe, maĭ delicate: Una e „Frusinica", alta „Celesta" şi alta „Irinel". Grupul este în teracotă vopsită şi servă ca presse-papier. Il am pe masa de lucru şi am rugat pe amicul Mantu, talentatul desenator al „Adevĕruluĭ", ca să mi-l desemneze, pentru ca să-l daŭ şi eŭ în copie cititoarelor mele. Mantu s'a executat şi acum puteţĭ vedea pe „Chiţibuş" tronînd între cele treĭ ale sale corespondente.

Frusinica, care se înebuneşte după florĭ, după copiĭ şi după Italia, ce plictisită trebue să fie în tovărăşia mea, bătrîn bonz, care nu'ĭ poate spune nicĭ de frumuseţile florilor, nicĭ de gingăşia copiilor, nicĭ de farmecul Italieĭ, al „beleĭ Italiĭ", pe care n'a văzut'o de cît în cromolitografiile: „O noapte în Neapole", „Vesuviul" şi „Veneţia".

Ce cauţĭ tu „Celesto", care-ţĭ porţĭ urîtul tăŭ colosal prin cercul strîmt al zilniciei noastre, ce cauţĭ tu lîngă maimuţoiul blazat şi sceptic, care nu'ţĭ poate deschide poarta idealuluĭ şi care cel mult varsă o lacrimă de maĭmuţĭ asupra stăreĭ tale bolnave, asupra acestuĭ suflet înalt, închis în colivia vieţeĭ! Şi tu, zglobiŭ copil de Irinel, fetiţă drăgălaşă care vroiaĭ să mănîncĭ pe „Chiţibus", dacă ar fi de ciocolată, nu te plictiseştĭ tu în tovărăşia aceasta, în care nicĭ măcar nu poţĭ sta de vorbă cu „Celesta" şi „Frusinica", de oare-ce te despart eŭ de ele?

Dar, nu, orĭ cît veţĭ voi să fugiţĭ de lîngă mine, sculptorul a lipit bine lutul, l'a aruncat apoĭ în cuptor, a făcut din aceste patru fiinţe deosebite un tot şi dacă aţĭ voi să vă dezlipiţĭ de mine, saŭ eŭ aşĭ lăsa din trupul meŭ o bucată, orĭ din partea voastră ar rămîne ceva încorporat în corpul meŭ. Şi cine ştie, aceia care mi-a trimis acest grup de teracotă, poate a avut în vedere un simbol, un adevăr, care va se zică că, ast-fel noĭ ne-am deprins uniĭ cu alţiĭ, ast-fel ne-am însuşit calităţile şi defectele, că a ne despărţi ar fi să se sfarme un tot, care trăeşte şi prosperează tocmaĭ prin combinarea armonică a tuturor părţilor!

„Frusinico", „Celesto", „Irinel", iată-ne nedespărţiţĭ, înhămaţĭ la acelaşĭ ham şi avînd de dus acelaşĭ car greŭ al vieţeĭ...

Chiţibuş.

CRONICA

Pomul de Crăciun

La noĭ pomul de Crăciun e o importaţiune.

Nicĭ în străinătate el nu e de dată veche. Singur în Germania el este un obiceĭ care poate fi urmărit pînă în timpurile păgîne. Intr'adevăr, de la bătrîniĭ Germanĭ ne-a rămas o legendă, după care intr'o pădure sacră s'ar fi aflînd un pom împodobit cu miĭ de stele pe carĭ nicĭ un vînt din lume nu le poate stinge.

Din Germania pomul de Crăciun a trecut în Austria abia acum 80 de anĭ.

In Franţa el a fost introdus pe la 1871, în urma războiuluĭ franco-german, cînd Prusaciĭ lăsară ca suvenire Francezilor, obiceiul pomuluĭ de Crăciun.

Şi la noĭ pomul de Crăciun a început să se încetăţenească, şi se manifestează chiar tendinţa de a înlocui printr'însul toate obiceiurile strămoşeştĭ de Crăciun, şi maĭ ales obiceiul vicleimuluĭ şi al irozilor.

La noĭ pomul de Crăciun nu e înconjurat încă de acea blîndă şi mişcătoare poezie ce 'l înalţă atîta în străinătate şi maĭ ales în Germania...

Cît de repede se formează şi se încetăţenesc legendele chiar în veacul nostru, se poate vedea şi din faptul că *Moş Ajunul*, sărmanul *Moş Ajun*, a luat repede locul germanuluĭ *Niklas* saŭ *Rupprecht*, — figura însărcinată în poveştĭ a da copiilor, după merit, darurĭ saŭ varga...

Inter.

F. COPÉE.

Crăciunul

In aer e veselie, clopotele de la bisericĭ vesel sună, vesel ne vestesc naşterea luĭ Isus.

Bogaţiĭ sînt bucuroşĭ, sînt veselĭ de bucuria ce vor face copiilor lor cînd le vor da bogate darurĭ.

Glasul lor vesel e un duo plăcut pe lîngă dîngănitul vesel al clopotelor de la catedralele sumbre.

Seara va fi fericire în casele luxos mobilate ale bogaţilor, la căldura plăcută a sobeĭ copilaşiĭ drăguţĭ se vor juca cu darurile scumpe ce aŭ primit.

*

Vaĭ, ce trist răsună vocea sărmanuluĭ muncitor!

Ce contrast între vocea tristă a luĭ şi dîngănitul vesel al clopotelor de aramă!

Seara la el va fi lipsă şi apoĭ treĭ zile vor muri de foame.

E sărbătoare şi nu este de lucru.

*

Să presupunem că Isus şi-ar arunca privirea pe pămînt, să privească cine 'l sărbătoreşte.

Ochiĭ i se vor umplea de lacrimĭ, cînd va vedea zăcînd de frig şi foame pe ceĭ din carĭ a eşit.

Va plînge, va suspina pentru teslarul care în frig şi fără pîine sărbătoreşte ziua naştereĭ luĭ.

Va plînge văzînd copiĭ de muncitorĭ cerînd pîine.

Iar bogaţilor le va arunca o privire tăcută şi cruntă.

Eĭ aŭ din belşug şi nu daŭ şi celor dintre carĭ a eşit cel pe care îl sărbătoresc.

*

Toate acestea s'ar întîmpla dacă blîndul Isus ar privi pămîntul, dar, din nenorocire, el nu-l priveşte.

Caion.

(Din Noël français pe 1898.)

Stirĭ teatrale

La Teatrul Naţional se dă Joĭ 25 Decembrie, *Curcaniĭ*, frumoasa dramă naţională a d-luĭ Grigore Ventura.

*

La Operă se dă Vinerĭ *Favorita*, operă în 3 acte şi un tablou de Donizetti.

*

In studiŭ la Teatrul Naţional sînt: *Minciunĭ convenţionale*, comedie în 4 acte de d. V. Leonescu, şi *Moşu*, comedie într'un act de d. I. C. Bacalbaşa.

*

In curînd va sosi în Bucureştĭ d-ra Marcelle Josset, care acum un an a dat cîte-va reprezentaţiĭ la Teatrul Naţional împreună cu Antoine.

D-ra Josset a avut atuncĭ un succes destul de frumos şi de sigur anul acesta va fi şi maĭ bine primită de public.

Va juca în Sala Hugo şi reprezentaţiile sale vor fi de un gen diferit întru cît-va, de cele din anul trecut, de oare-ce în locul comedieĭ de moravurĭ cu fină analiză psichologică, cum eraŭ: *La parisienne* de H. Becque şi *Les demi-vièrges* de M. Prevost, va juca: *Divorcons* de Sardou, *Les surprises du divorce*, etc.

Ele vor maĭ diferi şi prin faptul că d-ra Josset de astă-dată se va prezenta şi ca cîntăreaţă de dicţiune. Intre acte va cînta poeziĭ de «Beranger» etc.

*

La 30 Decembrie, la Hugo, reprezentaţie în beneficiul d-luĭ M. Gani, casierul Teatruluĭ.

*

Reprezentaţiile admirabileĭ prima-done, d-na Darclée, se vor da la Teatrul Naţional în zilele de 3, 5, 7 şi 9 Ianuarie.

*

Sîmbătă va avea loc la cafeneaua Bulevard, concertul cu program ales în beneficiul d-luĭ Weinberger, simpaticul dirigent al orchestreĭ cafeneleĭ în cestiune.

*

La 28 Decembrie, dă la Ateneu, concertul săŭ, compatrioata noastră, distinsa cîntăreaţă, d-na Constanţa Cara.

Iată acum şi programa acestuĭ concert:

Partea I: 1). M. Reyer: Salut splendeur! din opera «Sigurd» cîntată de d-na Cara. 2). Halevy: Il va venir, din opera «Juive» cîntată de d-na Cara. 3). Verdi: arie din opera «Don Carlos» cîntată de d. Roberto Tamanti. 4). Massenet: Pleurez mes yeux! «Le Cid» cîntată de d-na Cara. 5). Wagner: Rêve d'Elsa din Lohengrin cîntată de d-na Cara. Partea II: 1). Verdi: L'Air du Nil din Aida, cîntată de d-na Cara. 2). Saint-Saens: Samson şi Dalila cîntată de d-na Cara. 3). Tosti: Foglie d'Album, cîntată de d. Roberto Tamanti. 4). Massenet: Aria din Hérodiada, cîntată de d-na Cara. 5). Ariĭ romîneştĭ, cîntate de d-na Cara.

CARNETUL JUDICIAR

Răzbunarea luĭ Şoric

Reclamantă e Mariţa Groasa: Dumneaeĭ e văduvioară tînără, de şi de proporţiĭ colosale, cu domiciliul în strada Gîndacilor şi de profesie liberă. Se plînge înaintea judecătoruluĭ de pace că inculpatul Şoric, împreună cu alţĭ vre-o şapte, toţĭ prezenţĭ la apelul nominal, i-aŭ violat domiciliul conjugal în noaptea de ajun, anul trecut.

— Aşa, d-le judecător, mĭ-a violat domiţiliul conjugal, adică a vrutără să'mĭ spargă casa care mi-a făcut-o răposatu, fie-ĭ ţărîna uşoară, închee reclamanta, cerînd o pedeapsă aspră pentru inculpaţĭ şi pentru ea numaĭ cincĭ sute de francĭ despăgubirĭ civile.

— Da nu-ĭ adevărat, d-le judecător, protestează Şoric. Să vă spuiŭ eŭ, cum a fost chestia. Dumneaeĭ, cum o vedeţĭ, nu e treabă mare dă ea, îĭ lipseşte o bucăţică de nas şi 'ncolo îĭ cam mîncată de moliĭ, cu toate astea eŭ aveam evlavie pentru ea. Şi ea spunea că are evlavie pentru mine, aşa că m'a tocat şase lunĭ de zile de bruma ce am avut, pîn'am aflat că să dă 'n evlavie c'un pescar. Dă ciudă, întîiĭ am vrut să-ĭ trag o bătae; dar m'am gîndit că să poate s'o pat la judicată. Apoĭ tot m'am gîndit cum să'mĭ sar inima, pînă am nimerit. Şi 'n noaptea dă ajun m'am dus cu preteniĭ la d-neaeĭ, ĭ-am legat bine uşa pă din afară, am pus un hîrdăŭ mare plin cu apă în dreptul ferestreĭ şi am aprins nişte pae 'n curte maĭ de o parte....

— Şi numa ce m'am trezit din somn în strigătele dă: foc! foc! săriţĭ că s'a aprins casa! continuă reclamanta. Cînd am sărit din pat curtea era o lumină, şi numa de cît m'am gîndit că s'a aprins casa mea. Am dat fuga la uşă, dar n'am putut s'o dăschid, că o legaseră d-lor. Atuncĭ am dăschis fereastra şi am sărit afară. Dar d'odată m'am pomenit în apă. Şi eram numa 'n cămaşă, şi afară era frig al draculuĭ! Şi d-lor rîdeaŭ dă să prăpădeaŭ.

— Şi după d-neaeĭ a sărit şi pescaru, continuă Şoric. Să-ĭ fi văzut, d-le judecător, cum maĭ ţipaŭ în hîrdăul cu apă: săriţĭ, săriţĭ, oamenĭ bunĭ! săriţĭ c'a venit hoţiĭ să ne omoare! Şi s'a adunat mahalaua toată, d'a rîs o lume ţinîndu-se cu mîinele dă coaste. Şi aşa mi-am răzbunat şi eŭ, dă părăluţele ce mi-a mîncat şi dă evlavia pescaruluĭ. Asta-ĭ adevăru adevărat. Acum judecaţĭ cum îĭ drept.

Martoriĭ ascultaţĭ confirmă în totul cele spuse de Şoric. Şi judecătorul, în vedere că această ispravă nu e prevazută în condica penală, achită pe toţĭ inculpaţiĭ, rezervînd reclamanteĭ dreptul să facă acţiune civilă.

Condeiŭ

Un bucureştean pe zi

Moş Crăciun

El este, moşul cu barba albă şi încâlcită, bătrînul care în fie-care an aduce jucăriĭ copiilor cuminţĭ şi care aducînd *bucurie*, trebue să fie de neam *bucureştean*.

In barbă îĭ atîrnă ţurţurĭ de ghiaţă pe timpurile viforoase; de astă-dată, cum zăpada n'a consimţit să ne acopere cu giulgiul eĭ, barba îĭ vergină de ghiaţă şi a rămas numaĭ încâlcită, căcĭ de! moşul avea atîta treabă în aceste zile că n'a avut timp să şi-o pieptene.

Un Crăciun fără de zăpadă însă, este ceva trist, ca şi cum ar fi un Paşte cu ninsoare!

Moş Crăciun! Moş Crăciun! de ce nu ţi-aĭ scuturat barba ca să ne aducĭ zăpadă!

MEMENTO

— 24, 25 şi 26 Decembrie, 1897 —

~~ Astă seară 24, nicĭ un spectacol.

~~ Toate administraţiile statuluĭ, închise

Spectacole

Teatrul Naţional. — La 25 Dec. *Curcaniĭ*, la 26 *Favoritta*.

Teatrul Hugo. — Vinerĭ 26 Dec. la ora 3 p. m. *matinée*. Revista *Cocher! à Hugo*, etc.

Teatrul Bulevard. — La 26 Dec. primul *bal mascat*.

Circul Langer. — Marĭ reprezentaţiĭ, cîte 2 pe fie-care zi.

Lacul Cişmegiŭ. — Patinaj de la ora 8 dim. pînă la 5 p. m. După amiază muzica militară.

Sala Bragadiru. — Concert de orchestră sub conducerea d-luĭ Pursch.

Café Boulevard. — Orchestra Weinberger.

Café Naţionala. — Concertul orchestreĭ Rubinstein.

ACTUALITĂŢI

Obiceiurĭ de Crăciun

Obiceiurile vechĭ, obiceiurĭ frumoase care îţĭ amintesc de vremile trecute, încep să dispară.

Astăzĭ de-abia se maĭ aude în seara de 23 Decembrie veselul strigăt de: *„Bună dimineaţa la Moş-ajun, ne daţĭ orĭ nu ne daţĭ?"*

Odinioară acest strigăt răsuna vesel prin toate unghiurile unde eraŭ Romînĭ.

Azĭ păşim cu paşĭ repezĭ spre civilizaţie şi scepticizm.

IROZII

— Vezĭ articolul *Obiceiurĭ de Crăciun* —

Altă dată Crăciunul era sărbătoarea cea maĭ însemnată la Romînĭ.

Pe ger, călcînd zăpada care le scîrţîia sub picioare, copiĭ şi tinerĭ, alergaŭ pe sub ferestre cîntînd veselul:

„Bună dimineaţa
„La Moş-ajun
„Intr'un ceas bun,
„Ne daţĭ, orĭ nu ne daţĭ?

S'aŭ dus colindele şi cu ele procesiunile cu icoane pe străzile oraşelor.

*

Astăzĭ e lucru rar să auzĭ în noaptea de 23 spre 24 Decembrie strigînd şi intonînd cîntece de felul acesta:

„Bună dimineaţa
„La Moş-ajun!

„FOIŢA ZIAR. „ADEVĔRUL"

No. 69

UCIGAŞUL MISTERIOS

ROMAN DE

PAUL D'AIGREMONT

Partea întîia

Uşĭ încuiate

XVI

Drept de viaţă şi de moarte

„Dar o revoluţiune se poate ivi din noŭ!... Cine ştie!

„Această trecătoare misterioasă, pe care nimenĭ nu o cunoaşte, poate deveni folositoare.

„In 1791 ea a scăpat viaţa bunicululuĭ nostru, femeeĭ şi celor doĭ copiĭ aĭ săĭ, carĭ, furişîndu-se p'acolo, aŭ putut fugi în Englitera şi să scape de la o moarte sigură".

Mă duse să o vizitez eŭ însumĭ punîndu-mă să jur că nimenĭ altul. în afară de femeea şi moştenitorul numeluĭ meŭ, nu'ĭ vor cunoaşte existenţa.

— Am jurat.

— Şi unde se găseşte acea trecătoare? întrebă Graţian.

„Pe unde conduce la odaia marchizelor de Plessis Saint-Luc? Cum se face că oameniĭ poliţieĭ, architectul, magistraţiĭ, d. Lemarchand care a pus să se dărîme în parte turnul de la răsărit, n'aŭ descoperit-o?

— Jurămîntul meŭ e sfînt, zise Horaţiŭ, nicĭ tu, nicĭ nimenĭ altul nu va afla ceva.

„Cît despre descoperirea trecătoareĭ, e foarte greŭ, căcĭ e cu ingeniozitate ascunsă.

Căzu din noŭ în reflecţiunĭ dureroase, dacă am fi judecat după expresiunea desperăreĭ nemăsurate care i se citea pe faţă.

— Frate, întrebă contele după trecerea cîtor-va minute, cu o voce foarte mîngîioasă, sărmana Laura cunoştea această trecătoare?

Marchizul trăsări din cap pînă'n picioare.

— De sigur că da. Dînsa era marchiză de Plessis Saint-Luc.

— Va să zică i-aĭ încredinţat secretul?

— Ba maĭ mult: am vizitat chiar cu ea trecătoarea.

— Sărmana Laura! făcu contele cu o expresiune de dojană.

Horaţiŭ înţelese nuanţa.

— A murit!.. Dacă'ĭ nevinovată, cine o va apăra?

— Oh, frate, nu sînt un acuzator neînduplecat al eĭ. Fiĭ liniştit.

„Viaţa şi complicaţiunile pe care le-am suferit maĭ mult de cît tine, om de ideal şi de visurĭ, mă fac mult maĭ indulgent de cît aĭ putea fiĭ tu însuţĭ.

„Dar, continuă el însufleţindu-se puţin, am fost învinuit de tine, bunătatea însăşĭ; de d. Lemarchand, dreptatea şi cinstea în persoană, poate şi de alţiĭ.. N'am băgat eŭ oare de seamă chipul cum aceştĭ magistraţĭ mă trataŭ?..

„Pot eŭ oare să rămîn sub jugul acestor presupunerĭ?

„Spune?... Judecă?... Hotărîrea ta va fi pentru mine lege!

„Eştĭ capul familieĭ noastre.

Marchizul avea prea multă delicateţe spre a cere luĭ Graţian să tacă avînd maĭ ales în vedere chipul cum era pusă chestiunea.

— Vorbeşte, te ascult..

Contele imediat începu:

— Ţi-am dovedit că nu cunoşteam existenţa acesteĭ trecătorĭ. De almintérĭ, cum aşĭ fi aflat-o?

„Crezĭ tu că tatăl nostru să se fi răzgîndit şi să mi-o fi descoperit şi mie?

— Sînt sigur că nu. In momentul cînd murea, îmĭ aduc foarte bine aminte, m-a pus să repet din noŭ jurămîntul, spunîndu-mĭ: „Frate-tăŭ nu ştie nimic".

— Va să zică n'aĭ dezvăluit nimănuĭ acest mister?

— Nu şi înţeleg ce vreĭ să zicĭ: ne fiind eŭ, nu poate fi de cît ea.., Vaĭ!.. Pace memorieĭ sale!...

— D-zeŭ mi-e martor că, dacă n'ar fi ca să recucerese cu totul stima ta, care mi-e aşa de preţioasă, n'aşĭ vorbi.

— Acum, trebue să zicĭ totul.... Ce ştiĭ?

— Nu tocmaĭ mult. Se pierduse în fundul memorieĭ mele cum e de datoria orĭ-căruĭ om galant...

„Dar dacă voeştĭ?

— O pretind.

— O să suferĭ.

— Poate maĭ puţin de cît atuncĭ cînd te cred un criminal.

Graţian îĭ aruncă o privire plină de recunoştinţă.

— Aĭ dreptate, zice el, sîngele e sfînt.

— Vorbeşte decĭ, porunci marchizul enervat.

— S'a văzut în lumea noastră pariziană... un oare-care fapt...

— Ce?

Marchizul, sub o aparenţă de linişte, fierbea.

— Mă facĭ să mor! suspină el.

— Iţĭ aminteştĭ de acel pierde-vară, care venea des pe la tine şi care ţi-era aşa de antipatic?

— Moranges?

— Marchizul de Moranges, da!.. Laura îl primea maĭ mult de cît bine.

Horaţiŭ îşĭ strînse pumniĭ.

— Ea?... aide de!...

— Nimic n'o împiedica însă să se întîlnească cu dînsul în toate zilele saŭ aproape în toate zilele, în aleea Salcîmilor, dimineaţa, cînd se ducea călare la pădure.

„Poţĭ să te informezĭ.

— Eŭ?.. nicĭ odată!

— Dînsul era cel maĭ nelipsit la recepţiile; seratele, ba chiar la five o'clock-urile sale, la carĭ bărbaţiĭ vin totuşĭ aşa de rar.

„Simţea pentru ea o pasiune violentă pe care n'o ascundea.

D. de Plessis nu răspunse.

Suferea torturĭ înspăimîntătoare, asta se vedea.

— Conchide! zise el.

— După ce fusese foarte entuziasmată de dînsul şi de aventurile şi explorările luĭ, — căcĭ ştiĭ că Moranges s'a dus de multe orĭ pînă în fundul Africeĭ, — Laura i-a închis uşa şi n'a voit să'l maĭ vază...

— Da, o ştiŭ. In urmă?

— Moranges desperase îngrozitor.

— Ţi-a mărturisit-o?

— Nu mie! Ar fi fost culmea! Dar cum de'ţĭ vin aşa gîndurĭ!?

— Atuncĭ cuĭ?

— Prinţuluĭ de Marsan.

— Ţi-a spus'o ăsta?

— Ba a zis'o la cerc, în faţa tuturor, adăogînd, că se cam teme ca Moranges să nu comiţă cine ştie ce act necugetat.

— Eştĭ sigur de aceasta?

— Păĭ am fost şi eŭ de faţă.

— Ah!... şi Marsan îmĭ va repeta cele spuse?

— Se poate.

— Unde'ĭ acum Moranges?

— In fundul Sudanuluĭ, de cîte-va lunĭ.

— Cînd a plecat?

— A doua zi după moartea Laureĭ, la 3 Noembrie.

Horaţiŭ îşĭ ascunse capul între mîinĭ.

— Voĭ vedea eŭ însumĭ pe prinţul de Marsan, zise el.. Numaĭ să am curaj.. Pînă atuncĭ, jură'mĭ ceva Graţian..

— Vorbeşte.

— Nu voesc nicĭ scandal nicĭ ruşine înjurul numeluĭ meŭ.

„A fost în de ajuns.

„Te opresc să maĭ vorbeştĭ de aceste lucrurĭ.

— Dar d. Lemarchand?.. Nu trebue oare să mă dezvinovăţesc?

— Cînd momentul va veni îţĭ voĭ spune ceea ce trebue să fie spus.

„Dacă îmĭ va maĭ vorbi Servian vre-o dată de chestiunile astea, îĭ voĭ zice şi luĭ acelaşĭ lucru.

„Dar tacĭ.. Voesc.. O cer!...

„Laura nu maĭ e!... Nu se poate apăra..

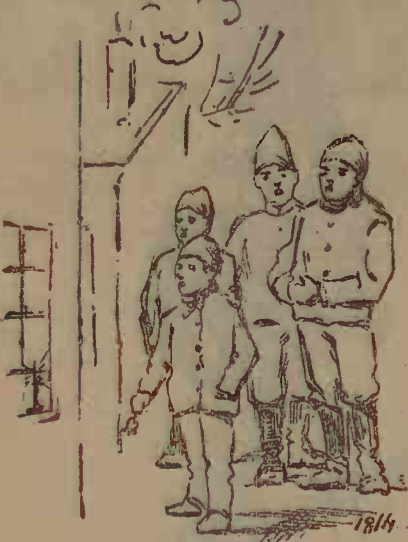
„A murit.

„Şi dacă a fost culpabilă, crima eĭ a fost prea scump ispăşită, ca să doresc această supremă pedeapsă: memoria'ĭ să fie pătată.

„Pace mormîntuluĭ săŭ!!..

(Va urma)

„Bună dimineața
„La Moș-Crăciun!
„Ne dațĭ, ne dațĭ?
„Orĭ nu ne dațĭ?“

Colindătoriĭ

saŭ:

„Sculațĭ, sculațĭ, boerĭ marĭ,
„Florile dalbe!
„Că vă vin colindătorĭ,
Florile dalbe!..“

saŭ:

„Peste dealul cel maĭ mare
„Velerim bre, și veler doamne
„Răsări un mîndru soare
„Velerim bre și veler doamne!.“

Aceste cîntece carĭ s'aŭ păstrat de poporul romîn încep să se piardă, să se ducă ca orĭ-ce cîntec bătrînesc.

Azĭ anticul Moș-ajun e înlocuit prin pomul de Crăciun, obiceiŭ adus din afară.

*

Serbarea ajunuluĭ și a Crăciunuluĭ diferă în toate localitățile locuite de Romînĭ.

Așa de pildă, Romîniĭ din munțiĭ Apusenĭ zic în loc de *„Bună dimineața la Moș-ajun“*; *„Bur ajurul luĭ Crăciur“*.

Aceste obiceiurĭ se numesc *colinde*.

Cuvîntul *colinde* este de origină slavică, după uniĭ, și după alțiĭ de origină romană. Aceștia din urmă susțin că ar corespunde cu o serbare a Grecilor și Romanilor, serbare numită: *festum calendarium*. O altă dovadă că colindele sînt rămășițele serbăreĭ *calendarium* e că și la noĭ, ca și la Romaniĭ anticĭ, se taie de această sărbătoare rîmătorĭ. *Marțial* într'o epigramă zice:

Porcul ție sărbătorĭ fericite să'țĭ dea!]
(Iste tibi faciet bona saturnalia porcus].

Steaua

Prin cuvintele *stea* și *vicleim* înțelegem niște serbărĭ în amintirea nașterei Domnuluĭ și închinăreĭ celor treĭ magĭ.

Purtătoriĭ de stea merg cîntînd:

„Cine primește
Steaua frumoasă
Și luminoasă
Cu colțurĭ multe
Și mărunte,
De la nașterea
Luĭ Christos
Dăruite?...“

Anton Pan a publicat cea maĭ bună colecție de cîntece de stea.

Vicleimul reprezintă pe Irod, pe ofițeriĭ săĭ și pe ceĭ treĭ craĭ cărora Irod le spune despre tăerea celor 14,000 de pruncĭ:

„Toțĭ pruncĭ, mărunțeĭ copiĭ
De doĭ anĭ și maĭ jos
Impreună cu Christos.“

Aceasta e partea religioasă, partea profană constă din jocul păpușilor.

După uniĭ *Vicleimul* nu este de cît *Satura* Romanilor.

*

S'a dus vremea cînd Crăciunul era sărbătorit cu credință; azĭ toțiĭ și chiar popiĭ carĭ glorifică în catedralele sumbre și pline de fum divinitatea, eĭ chiar nu cred, ci o fac pentru banĭ.

C. A. I.

ISTORIOARE DE CRACIUN

Floare veștedă

I

Sala cea mare a repetitoruluĭ e într'o neregulă, într'o fierbere neobicĭnuită. S'a dat vacanță..

Intr'un colț cîte-va eleve îșĭ strîng cărțile; în altă parte altele cîntă. In mijloc însă, cu fețele aprinse de dor, cu ochiĭ umezĭ de o naivă înduioșare, cele maĭ marĭ povestesc «de pe acasă». Și peste amestecul general de glasurĭ, în răstimpurĭ dese, vin izbucnirile zgomotoase, manifestațiunile libertățeĭ depline.

Sînt zadarnice toate intervențiunile domnișoareĭ Mélanie; amenințările toate chiar, nu aŭ nicĭ un efect. Căcĭ cine ar fi în stare să ție în frîŭ, mulțimea aceasta voioasă și plină de viață, care șĭ-a dezlănțuit întreagă energia încordată în lungile ceasurĭ de meditațiĭ?

— Fetelor! *un tour de valse*, propune una. Și îndemnul nu se maĭ repetă: deja părechile se învîrtesc aprinse printre pupitrele carĭ se clatină de izbiturĭ. Iar fierberea crește, capetele se aprind, și e o adevărată contagiune în această învălmășeală nouă, care face să oscileze flacăra celor două lămpĭ, și care primblă pe pereți siluete zbuciumate.

Apoĭ cu încetul, tot ce jenează e dat la o parte; sala de repetițiĭ devine sală de bal, și în colbul care se ridică tot maĭ des, fie-care îșĭ dă iluzia plăcerilor visate în nopțile de dormitoare.

Acele carĭ nu dansează, îșĭ evoacă în povestirĭ naive deliciile puținelor balurĭ carĭ alcătuesc trecutul lor galant, și-șĭ daŭ un *avant-gout* al viitoarelor plăcerĭ, în nădejdea perspectivelor vacanțeĭ.

— Tu nu dansezĭ, Ano? întrebă o blondă cu fața aprinsă de căldura joculuĭ.

Ana tăcu.

— Eștĭ bolnavă?

— Mulțumesc, n'am nimic, răspunse ea, căutînd a-șĭ ascunde tristeța care se citea în ochiĭ eĭ albaștri, marĭ, inundațĭ de lacrimĭ.

— *Voyons, ma chère, sois sage.* Spune-mĭ drept, ce aĭ? Ce copilăriĭ sînt acestea? Nu eștĭ tu veselă că te întorcĭ acasă, că părăseștĭ măcar pe un timp școala cu mutrele, cu dormitoarele, cu meditațiile eĭ? Eŭ — țĭ-o spun drept—sînt în culmea fericireĭ... Haide, vorbește... ce aĭ?

Și, plecîndu-se, o sărută apăsat pe obrajĭ.

— Lasă-mă singură, Marie, se rugă cea-l'altă, dacă mă iubeștĭ, lasă-mă singură...

O păreche nebunatecă se izbi de cele două fete.

— *Mille pardons!...* se scuză una din dănțuitoare. Cea-l'altă se lăsase pe un scaun și rîdea nebunește.

— Dar înțelegĭ bine, Anuța, că tu nu poțĭ ascunde nimic celeĭ maĭ bune dintre amicele tale. Eŭ te întreb, fiind-că nu vreaŭ să te văd supărată, fiind-că nu pot să te văd ast-fel... Trebue să 'mĭ spuĭ totul, aĭ auzit? Haide!...

— Eĭ iacă nu maĭ am nimic, vezĭ? Mĭ-a trecut... țĭ-o jur.

Marie clătină din cap.

— Răutăcioaso! Vino să stăm de vorbă; nu vreaŭ să te maĭ las singură...

Și trecură amîndouă în sala de alăturĭ. Acolo zgomotul era maĭ mic, oprit de ușile închise; în murmurul continuŭ nu se deosibeaŭ de cît crîmpeele de vals și trilurile argintiĭ ale rîsetelor clare.

— Așa! acum sîntem liniștite, începu Marie. Țĭ-ĭ bine?

— Mulțumesc.

— O, ce fericită sînt că plec! Mĭ-ĭ așa de dor de ceĭ de-acasă, mĭ-ĭ așa de grabă să-ĭ pot strînge în brațe! Și apoĭ asta nu e totul: maĭ e încă *cine-va* care m'așteaptă acolo. Tu știĭ... țĭ-am maĭ spus'o...

Un minut ea tăcu, înfiorată de plăcerea amintireĭ.

— A, dac'aĭ ști..

Se opri din noŭ. Inima îĭ bătea cu tărie, și o opresiune a pieptuluĭ îĭ tăia răsuflarea.

Cu încetul se liniști, luă mîna Aneĭ și începu cu glas încet spovedania naivă a sufletuluĭ săŭ neliniștit. Cum întunericul îĭ ascundea jena care se arăta în rumeneala obrajilor, ea înșira mereŭ detaliĭ insignifiante cu o necesară expansivitate a inimeĭ. Și în intervale, cînd larma de alăturĭ îĭ acoperea glasul, ea se apropia tot maĭ tare de amica eĭ, suflîndu-ĭ cuvintele în obrajiĭ palizĭ carĭ se înfloraŭ de voluptatea lor caldă.

Torturile nopților solemne din dormitorul vast, visele bizare ale somnuluĭ săŭ agitat, dorințele nebune și brusce, căldurile carĭ-ĭ îmbujoraŭ obrajiĭ și-ĭ dădeaŭ fiorĭ neînțeleșĭ, — totul, totul trecu în destăinuirea aceasta, în care adolescenta îșĭ spunea dorul și frica, înțelesul și neînțelesul.

Cînd sfîrși, se repezi cu o mișcare nebună, cuprinse pe amica eĭ în brațe și-o sărută lacom, în furia nevoieĭ de dragoste exaltată prin confidență și întuneric.

Ana suspină. Comunicativitatea pasionată a amiceĭ sale îĭ lămuri maĭ mult melancolia, în conștiința vagă a tainiceĭ sale nenorocirĭ. Și în fața aceleĭ inimĭ, care nu maĭ avea nicĭ un secret pentru dînsa, care-ĭ descoperise tot ce zăcea în adîncul săŭ, Ana se simți rușinată de lunga și îndărătnica sa rezervă.

Intîĭ tăcu; apoĭ, luînd mîinile tovarășeĭ sale, îĭ zise încet:

— Vreĭ să-țĭ spun și eŭ ce am pe inimă?

Apoĭ, fără a aștepta nicĭ un răspuns:

— A, dar cu mine e alt-fel, maĭ trist... maĭ trist...

Ana era orfană; îșĭ pierduse părințiĭ la o vîrstă cînd nu-ĭ putea încă plînge. Rămasă în seama unuĭ tutor, bătrîn libertin și burlac, ea crescuse lipsită de acea delicată și minuțioasă îngrijire de mamă, care pune maĭ ales în inimile de fete o duioșie particulară. Copilăria eĭ se strecurase în mod uniform, fără neplăcerĭ, dar fără bucuriĭ, și maĭ ales într'un fel de izolare a sufletuluĭ care o făcea să simtă instinctiv lipsa uneĭ afecțiunĭ maĭ puternice.

Pentru epitropul săŭ, pentru omul acela care se îngrijea de averea și de persoana eĭ, nu simțise nicĭ odată nimic. E drept că el o cerceta ca un părinte, că-ĭ arătase în tot-d'a-una o dragoste mare, prea mare chiar; ea însă, cu caracterul închis și necomunicativ pe care și 'l formase, și cu toată ușoara remușcare pe care o simțea, păstră tot-d'a-una față de dînsul o rezervă absolută și plină de respect.

De ce creștea însă, de ce îngrijirile bătrînuluĭ deveneaŭ maĭ delicate, maĭ pline de atențiune. In acelașĭ timp însă, fata îșĭ lămurea tot maĭ mult totala eĭ lipsă de dragoste pentru omul care — vedea ea bine — n'o iubea ca un tată și-o privea cu niște ochĭ înfricoșătorĭ și sălbatecĭ.

Nu-ĭ spusese nimenĭ nimic, și nicĭ un semn în toată purtarea luĭ nu-ĭ dăduse pe față vr'o rea intenție cu privire la dînsa. Totușĭ, cu timpul, ea căpătase pentru dînsul o frică adevărată, frica și paza instinctivă a animaluluĭ care se simte urmărit.

Era frumoasă, avea 17 anĭ, și era de o debilitate ce dădea întregeĭ sale făpturĭ un parfum de floare care se usucă. Totușĭ, cu paliditatea eĭ blondă, cu gingășia nedezvoltată a formelor sale rotunde, ea răspîndea încă mirosul puternic și amețitor de femee tînără. Cu asemenea calitățĭ era imposibil să nu tulbure mintea acestuĭ senzual care, in necunoștința legilor, îșĭ închipuia cu putință căsătoria dintre el și epitropisită.

Ca și Maria, Ana spunea tot ce avea pe suflet și în gînd: visurĭ, deziluziĭ, bănuelĭ și durerĭ. Povestirea eĭ era calmă și tristă, vocea sa luase tonul uneĭ tînguirĭ lungĭ.

Maria ascultase cu o încordată băgare de samă, într'un avînt de compătimire mereŭ crescînd. Ea avea ochiĭ plinĭ de lacrămĭ și suferea împreună cu amica eĭ, — căcĭ cine altul ar fi putut-o înțelege maĭ bine, de cît dînsa, pe care nevoia de dragoste o chinuia cu atîta tărie?

Acum o dezmierda ca pe un copil, cu vorbe dulcĭ, cu banalitățĭ de mîngîiere, — cînd ușa se izbi de pereți în năvala zgomotoasă a unuĭ grup de fete.

O suflare de veselie umplu întreaga odae. Cele două camarade, surprinse în duioasa lor intimitate, se ridicară în picioare.

— Cine e acolo? Marie, Ana... Aĭ ațĭ dezertat d-voastră..? Pedeapsa treĭ valsurĭ de-arîndul. Și fără mofturĭ...

Prin ușa întredeschisă o carte filuită zbură pînă în fundul odăieĭ.

II

După ce trenul se puse în mișcare, Ana maĭ stătu la geam pînă cînd cele din urmă luminĭ ale Iașuluĭ dispărură în întuneric. Atuncĭ se întoarse și-șĭ luă locul, în fața epitropuluĭ săŭ care o întovărășea.

In cabină nu maĭ era de cît un bătrîn care moțăia de somn într'un unghER. Lumina lămpeĭ din tavan era numaĭ o iluzie; mult maĭ puternic se simțea în căldura sufocantă a încăpereĭ, mirosul uleiuluĭ verde care se prelingea pe fundul globuluĭ de sticlă. Privind în jurul eĭ, Ana gîndi: «Ce tristă și nesfîrșită va fi noaptea aceasta de călătorie!» Tapeturile pereților, întunecate ca și stofa celor două divanurĭ, adăogaŭ încă la tristețea celor împrejmuitoare, mărind neliniștea copileĭ.

— Nu țĭ-ĭ prea cald? întrebă el.

Ana dădu din cap.

— Eŭ mă 'năduș. Oameniĭ ăștia n'aŭ nicĭ o măsură cum se cuvine: dacă nu degerĭ, trebue să te cocĭ...

Fata răspunse printr'un gest vag.

El maĭ stătu cît-va timp plecat înainte cu cotul pe un genunchiŭ, o învăli într'o privire caldă, și apoĭ se lăsă pe spate.

Ana îl privi un minut cu o căutătură plină de răceală, și întorcîndu-șĭ capul îșĭ năbuși un suspin. De astă dată ea pricepea totul, îșĭ dădea seamă în chip lămurit de scopurile luĭ. Pentru întîia oară acum, obicĭnuita eĭ resemnare se risipi în revolta frumusețeĭ batjocorite, a tinerețeĭ călcate în picioare. Dar ea voia să-șĭ trăiască viața, să iubească și să fie iubită. El nu o va putea înțelege nicĭ odată, ea de asemenea nu se va putea nicĭ cînd obicînui cu dînsul. Ce fel de traiŭ va fi acela? Ce armonie va fi între sufletele lor?

Cu toate acestea, ea avea o natură așa de supusă, așa de blîndă, în cît nu putu perzista mult în răzvrătirea care o însuflețise un minut. Cum însă nu avea nicĭ puterea de a se resemna, zbuciumul sufletuluĭ săŭ o aduse într'o ucigătoare tristeță.

El,—adormise, cu fața strălucitoare de fericire, cu gura pe jumătate deschisă în legănatul trenuluĭ și al visurilor. Ana din noŭ se uită la capul luĭ cărunt, al căruĭ început de pleșuvie i se părea în momentul acela un semn de complectă decrepitudine. Căldura și mirosul de uleiŭ îĭ tăiaŭ răsuflarea, fruntea și obrajiĭ îĭ ardeaŭ ca și cum ar fi avut frigurĭ.

Ea se sculă încet, făcu cîțĭ-va pașĭ, —apoĭ se opri pentru a asculta: ceĭ doĭ bătrînĭ dormeaŭ dușĭ. Atuncĭ deschise ușa cu băgare de seamă și eși pe balconașul vagonuluĭ.

Un vînt înghețat o izbi drept în față, aducîndu-ĭ într'o înfiorare știre despre pustiul întunecos de peste lanurile întelenite. Zgomotul trenuluĭ, cu ciocănitura aceea necurmată de fierăriĭ, îĭ pricinui o senzație dureroasă. Dar maĭ cu seamă ceea ce o impresionă adînc, fu goana amețitoare a trenuluĭ, care-ĭ deșteptă în minte frica izolăreĭ extreme din pustietatea neagră. In exaltațiunea simțurilor convertite de frică, i se părea că linia ferată mergea deasupra uneĭ prăpăstiĭ, și că o simplă mișcare nechibzuită era de ajuns, pentru ca dintr'o prăbușire să se distrugă sutele de viețĭ carĭ umpleaŭ șirul de vagoane.

Un fior o străbătu din creștet pînă'n tălpĭ. Iĭ era așa de frig, în cît vrînd să-șĭ ducă mîinile spre obrajĭ și le simți aproape amorțite; acum dințiĭ îĭ clănțăneaŭ și obrajiĭ sîngeraŭ de iuțeala geruluĭ.

De ce nu intra? Ce-o ținea acolo în frigul acela arzător, cu mîinile crispate pe fierul balconașuluĭ, zgribulită în haina de lînă cenușie care-i fîlfîiea în vînt?

La intervale cîte o suflare maĭ puternică o urnea din loc, gata-gata s'o prăvălească peste scărĭ. O nevoie de tusă o necăjea cu gîdiliturĭ ușoare în gîtlej. Ea totușĭ rămînea loculuĭ, căcĭ ceea ce o ținea era încăpățînarea desnădăjduită a durereĭ sale.

«Să mor!» Ca o lumină de fulger îĭ trecuse gîndul acesta prin mintea eĭ de copilă, care-șĭ exagera înadins păsul; și în incoherența de ideĭ carĭ-ĭ străbăteaŭ creerul, îĭ rămăsese așa ca o tendință vagă, aproape inconștientă, de sinucidere.

Se auzi un șuerat lung. Instinctiv Ana se lăsă peste propteaua de fier, întrebînd întunericul. Deo-dată însă avu o înfiorare, tot sîngele parcă-ĭ năvălise la inimă: departe, înainte, în direcția în care fugea trenul, un punct mare de lumină stătea strălucitor și fix.

«Doamne, dac'ar fi alt tren!» se gîndi ea. Mașina fluera înainte lung, ca un strigăt de alarmă în ciocănitura asurzitoare a trenuluĭ, în eternitatea întunericuluĭ acesta înfricoșător.

Atuncĭ o frică, o panică o cuprinse deodată; tremurătura întreguluĭ eĭ trup se prefăcu într'o comoțiune nervoasă, și o slăbiciune generală puse stăpînire pe ea, într'o înfiorare caldă care-ĭ trecu din cap pînă la tălpĭ. Și cum aștepta cu ochiĭ închișĭ, cu o dureroasă strîngere de inimă, ea avu iarășĭ o tresărire de spaimă: trenul trecuse cu zgomot în aceeașĭ viteză amețitoare prin halta iluminată, pe care ea o zărise din depărtare.

Dar acum frigul o amorțise cu desăvîrșire, și tusa o năpădea cu atîta violență în cît părea că stă să-ĭ rupă pieptul. Iĭ trecuse spaima închipuiteĭ primejdiĭ, și stătea cu ochiĭ pierduțĭ cu capul uluit, înțepenită loculuĭ într'o vagă nehotărîre.

După fie-care acces de tusă avea o senzație de sfîrșeală, i se părea că inima, plămîniĭ, totul se sfîșiea într'însa, bucată cu bucată, — și aceasta'ĭ dădea clipe de-o dureroasă satisfacțiune fizică

Ea știa bine cît era de slabă, și cît de ușor cea maĭ mică răceală o trîntea la pat; apoĭ, maĭ ales, frigul care'ĭ învinețise fața și mîinile, o făcea să sufere nespus de mult. Cu toate acestea rămînea mereŭ loculuĭ, în gerul care-ĭ biciuea obrazul, în ciocănitura care-ĭ spărgea urechile.

Este în noĭ tot-d'a-una ceva care în fericire ne duce la excese, și în suferință la chinuire. Este în fie-care din noĭ o nevoie firească și neînlăturată, de a-șĭ trăi cît maĭ intens, cît maĭ exagerat toate impresiile sale sufleteștĭ, toate plăcerile, toate durerile. Nevoia aceasta aducea acuma Aneĭ îndărătnicia izolăreĭ și a lacrimelor; ea îĭ născuse în minte ideea vagă a acesteĭ sinuciderĭ lungĭ, trăgănate, aproape inconștiente.

La un moment dat, însă, un acces de tusă maĭ puternic o hotărî să intre în vagon. Dar amorțeala întreguluĭ eĭ trup era așa de mare, în cît cu mîna pe clampă, avu o clipă frica de a nu maĭ putea deschide ușa.

Căldura din năuntru îĭ împrăștiă petele vinete din umeriĭ obrajilor, dar frigul care intrase în ea o făcea să tremure așa de tare, în cît fu nevoită să se așeze imediat jos. Acum gemea înăbușit, cu ochiĭ plinĭ de lacrămĭ, chinuită de tusa care-ĭ rupea pieptul la fie-care două minute.

In cabină aceiașĭ întunecime, și aceiașĭ duhoare de uleiŭ caldă și înăbușitoare. Sforăiturile celor doĭ bătrînĭ răsunaŭ din zgomotul ciocănitor al trenuluĭ, cu o necurmare exasperantă. Și în scuturăturile vagonuluĭ, carĭ făceaŭ să oscileze flacăra lampeĭ, Aneĭ i se părea că noaptea aceasta se întinde la nesfîrșit, lungindu-ĭ mereŭ dureroasa agonie a sufletuluĭ.

Cu încetul se maĭ liniști puțin; numaĭ tremurătura de frig îĭ rămăsese, și uluiala capuluĭ. Dar pentru ființa aceasta așa de slabă, așa de fragilă, toate acestea semne nu eraŭ de cît primele simptome ale uneĭ puternice și fatale flucțiunĭ de piept.

Ea-șĭ duse mîna pe fruntea eĭ aprinsă și gîndi: «Dacă noaptea aceasta ar fi cea de pe urmă...!» Și cu buzele uscate șopti o rugăciune...

Din colo, în fața eĭ, *el* dormea dus, cu gura căscată, cu fața fericită.

E. Herovanu.

POMUL DE CRACIUN

Mititica fată silitoare a fost chemată la pomul de Crăciun, făcut de primărie. I s'aŭ dat darurĭ, haine călduroase și d'ale mîncăreĭ. Cu bucurie sufletească nu pleacă ea acasă, unde o așteaptă biata mamă văduvă, care o crește muncind ziua și noaptea și care nu știe, sărmana, că pentru săracie învățătura nu-ĭ va sluji mare lucru bieteĭ copile.

Copila însă, se îndepărtează repede din mijlocul serbăreĭ luminoase și cu pașĭ repezĭ se întoarce spre mahalaua îndepărtată, unde într'o căsuță uitată de Dumnezeŭ, o așteaptă *mama*, singurul eĭ ajutor, singura eĭ iubire.

INFORMAȚIUNI

Numărul de față, de și conține *opt paginĭ*, se vinde tot cu *10 banĭ*.

Cititoriĭ decĭ sînt rugațĭ să reclame vînzătorilor de ziare cele *două suplimente gratuite* ce sînt anexate la *Adevĕrul* de astăzĭ.

Erĭ, la orele 3, s'a ținut la ministerul de interne un lung consiliŭ de miniștri.

Inalta Curte de conturĭ, luînd cunoștință de referatele depuse de d-niĭ referendarĭ raportorĭ G. Bottez și Sc. Cocorăscu și de d-l consilier raportor N. Burghele, în urma dezbaterilor carĭ aŭ ținut săptămîna trecută treĭ ședințe consecutive, s'a pronunțat asupra contuluĭ definitiv al tezauruluĭ public pe exercițiul 1894-95.

Apostol Mărgărit a devenit imposibil în mijlocul populațiuneĭ romîne din Macedonia.

Zilele trecute o petițiune a fost iscălită de maĭ multe miĭ de locuitorĭ din Macedonia — cea maĭ mare parte din Bitolia — prin care se spunea că Apostol Mărgărit a pierdut orĭ ce încredere în populațiunea romînă, și ca atare porul romănesc cere înlocuirea luĭ.

Această petițiune a fost trimisă sultanuluĭ printr'o comisiune, compusă din cincĭ cetățenĭ din Bitolia.

In urma incendiuluĭ de la stabilimentul de hydroterapie al d-luĭ dr. Erdreich din strada Vesteĭ, secțiunea aceasta a fost transportată provizoriŭ în localul băilor propriŭ zise.

Astăzĭ sîntem în plăcuta pozițiune a anunța pe numeroșiĭ cliențĭ aĭ excelentuluĭ doctor, că secțiunea hydroterapică este deja restaurată complect, înzestrată cu nouĭ aparate și instalațiunĭ și că chiar de azĭ a început a funcționa.

Vizita ce am făcut stabilimentuluĭ ne-a convins că stabilimentul d-ruluĭ Erdreich este la înălțimea celor similare din străinătate saŭ din țară și ca bogăție de aparate și ca lux de instalațiune.

Numărul viitor al *Adevĕruluĭ* va apare Sîmbătă 27 Decembrie — a treia zi de Crăciun — la ora 12 din zi, într'o singură edițiune.

Regele a semnat aseară decretul prin care d. profesor universitar Grigore Ștefănescu este confirmat rector al universitățiĭ din Bucureștĭ pe un period de patru anĭ.

Contele de Bray-Steinburg, ministrul plenipotențiar al Germanieĭ în Bucureștĭ, s'a întors erĭ în Capitală împreună cu contesa de Bray.

Numărul viitor al *Modeĭ ilustrate* apare Sîmbătă 27 Decembrie și va conține, pe lîngă un mare număr de ilustrațiĭ elegante, și un tipar pentru haină vătuită de copil, o noutate foarte căutată la Paris.

Consiliul comunal al Capitaleĭ va fi convocat în ajunul anuluĭ noŭ pentru a rezolva maĭ multe chestiunĭ.

Colegiul I-iŭ de Senat al județuluĭ Fălciŭ va fi declarat vacant, din cauză că d. Mihail Sturdza, reprezentantul acestuĭ colegiŭ, se află bolnav de o boală incurabilă.

Lunĭ, 22 Decembrie, s'a inaugurat noua gară a Rîmniculuĭ-Sărat.

A luat parte aproape tot orașul la serviciul ce s'a oficiat cu această ocaziune.

Ministrul de domeniĭ, în urma intervenireĭ Camereĭ de comerciŭ din Cap-

Pe calea Victorieĭ

In ajunul Crăciunuluĭ și anuluĭ noŭ calea Victorieĭ geme de lumea care se îmbulzește să facă tîrguelĭ de cadourĭ. Desenatorul nostru a fixat pe hîrtie acest moment cînd îmbulzeala devine colosală.

talĂ, a permis coaforilor şi bărbierilor din Capitală să ţină deschise prăvăliile a doua zi de Crăciun, pînă la ora 12 a. m.

In urma cererilor ce ni s'aŭ adresat de către maĭ mulţĭ cititorĭ aĭ *Adevĕruluĭ*, *„Almanachul ilustrat al Adevĕruluĭ“* s'a depus spre vînzare şi la librăriile carĭ nu ţin gazete în depozit.

D. Ferechide, ministru de interne, s'a decis a înlocui pe prefectul de Muşcel, d. Nicolaŭ.

Aceasta în urma demarşelor făcute de colectiviştiĭ din localitate.

Erĭ s'a întrunit la primăria Capitaleĭ consiliul sanitar şi a discutat asupra locuinţelor insalubre.

S'a hotărît ca toate locuinţele carĭ nu sînt în conformitate cu higiena să fie dărîmate la primăvară.

Proprietariĭ acestor locuinţe vor fi înştiinţaţĭ despre acest lucru pentru a lua măsurile necesare.

Şeful serviciuluĭ statisticeĭ generale, de pe lîngă ministerul de domeniĭ, a intervenit pe lîngă institutul geografic al armateĭ, pentru a 'ĭ procura, după harta topografică a ţăreĭ, datele statistice necesare diferitelor serviciĭ din acest minister.

D. Cruţescu, directorul poliţieĭ Capitaleĭ, şi-a dat demisiunea din această funcţie din cauză de boală.

In locul d-sale va fi numit d. inspector de poliţie Durma.

Liga pentru unitatea culturală a tuturor Romînilor ne comunică:

Secţiunea Ligeĭ înfiinţată în tîrgşorul Bujor jud. Covurluĭ şi-a constituit biroul în modul următor:

Preşedinte: d. d-r. D. Popescu, vicepreşedinţĭ: d-niĭ A. Pastia şi I. Dimitriu; secretar: C. Mihăilescu; casier: d. Gh. Ionescu; membriĭ: d-niĭ V. Tzoni şi P. Boureanu.

Criza comercială

Din toate unghiurile ţăreĭ sosesc ştirile cele maĭ alarmante cu privire la criza ce bîntue întregul nostru comerciŭ.

La Iaşi, Ploeştĭ, Galaţĭ şi în Capitală, tribunalele de comerciŭ judecă zilnic zecimĭ de cererĭ de declarărĭ de falimente, şi pentru viitor se prevestesc alte nouĭ şi numeroase falimente ale celor maĭ solvabilĭ comercianţĭ din ţară.

La Iaşĭ numaĭ într'o săptămînă aŭ fost treĭ falimente carĭ trec peste suma de două milioane de leĭ. La Ploeştĭ a fost declarat în stare de faliment unul din ceĭ maĭ marĭ angrosiştĭ d'acolo, al căruia pasiv trece peste un milion şi jumătate de leĭ. In Galaţĭ, Brăila şi cele-l'alte centrurĭ comerciale, aceleaşĭ ştirĭ alarmante.

In Capitală aproape jumătate din prăvăliile din strada Lipscanĭ aŭ fost ameninţate cu închiderea lor, încă înainte de sărbătorile Crăciunuluĭ, şi aŭ scăpat numaĭ graţie unuĭ moratoriŭ pe care tribunalul a crezut că trebue să'l încuviinţeze pînă după sărbătorĭ.

Şi totuşĭ aŭ maĭ fost declaraţĭ erĭ în stare de faliment neguţătoriĭ Ig. Schlesinger, N. I. Negusch, Florea Constantinescu şi I. Georgescu.

*

Ştirile alarmante, despre o criză comercială din ce în ce maĭ mare, ne-aŭ făcut să ne adresăm unuĭ mare financiar din Capitală, pentru a'l întreba asupra cauzelor şi consecinţelor acesteĭ crize. D-sa ne a spus următoarele:

— *Ştirile alarmante sînt foarte adevărate: trecem printr'o grea criză comercială. Nu suntem pentru moment de cât la inceputul crizeĭ, şi ne putem aştepta la un număr înzecit de falimente, după sărbătorĭ.*

Cauzele crizeĭ sunt multiple.

Cele maĭ principale sunt însă inundaţiile din primăvara trecută, recolta cea rea, lipsa de vagoane şi acum în urmă devastările.

„Ast-fel inundaţiile, pe lângă că aŭ fost prima cauză a releĭ recolte, aŭ impedicat săptămânĭ întregĭ transportul mărfurilor. După inundaţiĭ se aglomeraseră prin toate gările atâtea mărfurĭ, că vagoanele căilor ferate nu maĭ ajungeaŭ, şi mărfurile carĭ eraŭ comandate pentru Iunie, soseaŭ în August, iar cele pentru August tocmaĭ în Noembrie. Toate acestea aŭ produs o stagnaţiune generală în viaţa noastră comercială.

Recolta cea rea maĭ ales, strimtorând pe ţăran, a pus ast-fel pe micul comerciant în imposibilitate să achite pe furnisorul săŭ angrosist, care la rândul săŭ trebuia să amâne plăţile sale către străinătate.

*

„In această stare nenorocită se afla întregul nostru comerciŭ, cînd iată că maĭ vin şi devastările de la 23 Noembrie. Această nenorocire a fost culmea tuturor celor-l'alte din anul acesta, şi a dat comerciuluĭ ultima lovitură.

„Intr'adevăr, tot comerciul nostru trăeşte numaĭ din credit. Din milioanele pe carĭ le manipulăm în fiecare an, nicĭ zece la sută nu formează capitalul efectiv al comerciuluĭ romîn. Totul este dar bazat pe creditul din afară. Cînd acesta dispare, comerciul nostru este cu totul ruinat.

*

Imediat după ce ştirea despre devastările de la 23 Noembrie a fost trîmbiţată pe toate tonurile de presa din străinătate, care vorbea de o serie de devastărĭ, ce va maĭ urma atât în Capitală cât şi în toate oraşele din provincie, fabricanţiĭ şi mariĭ exportatorĭ din străinătate s'aŭ speriat intr'atâta, că **aŭ dat imediat ordin tuturor reprezentanţilor lor din ţară, să împuţineze cît maĭ mult transacţiunile cu comercianţiĭ din Romînia, şi să caute să încaseze cu orĭ-ce preţ datoriile cele vechĭ.**

Reprezentanţiĭ fabricanţilor se văzură dar de odată siliţĭ să oprească operaţiunile lor, şi să caute să incaseze datoriile, fără a maĭ acorda nicĭ cea maĭ mică prelungire de termen.

*

In faţa acesteĭ situaţiunĭ, comercianţiĭ din Romînia, văzîndu-se pe de o parte strîmtoraţĭ din cauză că ţăraniĭ se află în mare lipsă, iar pe de altă parte fiind siliţĭ să plătească pînă la un ban fabricanţilor din străinătate, carĭ în acelaşĭ timp le şi retrag creditul pe viitor, sînt siliţĭ să înceteze plăţile şi să fie ast-fel declaraţĭ în stare de faliment.

„Iată dar, sfîrşi interlocutorul nostru, cauzele imediate ale crizeĭ comerciale care, după cum am spus adineaurĭ, nu e de cît la începutul eĭ.

X. X. X.

CRĂCIUN IN LUMEA MARE

In salonul plin de lumină, imbălsămat de mirosul florilor, de parfumul elegantelor, e veselie, muzica sună, perechile se avântă şi in braţele cavalerilor câte căsătoriĭ nu fac naufragiĭ şi câte măritişurĭ nu se proectează! E lume veselă, lume fără de grijĭ, lume care nu ştie de mizeria lipseĭ de pâine, a lipseĭ de lemne, a gologanuluĭ cerşit.

Bogaţĭ şi fericiţĭ aĭ lumeĭ, când zburaţĭ pe aripele plăcerilor, nu uitaţĭ să cadă fărămiturile meselor voastre şi in dăsagul gol al dezmoşteniţilor din lume.

Liga şi manifestaţia de dăunăzĭ

Liga pentru unitatea culturală a tuturor Romînilor ne trimite spre publicare următoarele:

Făcîndu-se o regretabilă confuziune s'a susţinut de la tribuna Senatuluĭ, *de către d. ministru de interne, după cum rezultă din dezbaterile publicate tocmaĭ acum în «Monitorul oficial» no. 212 din 21 Decembrie, că Liga ar fi manifestat dorinţa către organele poliţieĭ, cu ocaziunea întruniriĭ de la 14 Decembrie, ca să meargă cu steagul albastru de la localul eĭ şi pînă la localul de întrunire, şi că la glasul mulţimeĭ, care a găsit ecoŭ în membriĭ Ligeĭ, steagul s'a reintors pe calea Victorieĭ în faţa baionetelor.*

Comitetul central al Ligeĭ face cunoscut că nicĭ unul din membriĭ săĭ nu a manifestat dorinţa de a scoate steagul albastru pe stradele Bucureştiuluĭ,— maĭ cu osebire că acest steag nu aparţine Ligeĭ, ci studenţilor; şi că, prin urmare, demonstraţiunea făcută pe calea Victorieĭ nu se poate atribui comitetuluĭ Ligeĭ, care nu a participat de cît la întrunirea ce s'a ţinut în cea maĭ mare linişte în sala „Hugo“.

Liga nu are necesitate de manifestaţiunĭ zgomotoase şi regretabile, ca acelea ce aŭ avut loc în ultimul timp pentru a'şĭ urmări scopurile sale, şi pentru ca asemenea manifestaţiunĭ să nu fie atribuite Ligeĭ, rugăm pe toate ziarele bine-voitoare cauzeĭ naţionale să publice acest comunicat.

Balurĭ şi petrecerĭ

In ziua de 28 Decembrie societatea filantropică şi economică *Speranţa* va da un bal deschis, în sala bailor Eforieĭ.

Preţul intrăreĭ e pentru o persoană 3 leĭ, pentru o familie 5 leĭ.

ECOURI

ULTIMA ORĂ

Remaniarea ministerială

In audienţa pe care d. P. S. Aurelian a avut-o alaltă-erĭ la rege, acesta l-a declarat că nu vrea să se despartă de d. Dim. A. Sturdza până ce nu va face vizita hotărâtă la Petersburg.

Tot de odată regele l'a rugat pe d. Aurelian să se împace cu d. Dim. Sturdza.

*

In urma acesteĭ intervenirĭ, după cum spunem deja în articolul de reportaj de pe pagina I-a, tratativele de împăcare între guvern şi drapeliştĭ aŭ fost reluate.

D. Dim. A. Sturdza a oferit d-luĭ Aurelian două portofoliĭ.

Drapeliştiĭ cer însă să li se dea treĭ portofoliĭ.

Cele două prime portofoliĭ se vorbeşte că le vor lua d-niĭ P. S. Aurelian şi St. Şendrea intrînd cel d'întîĭ la domeniĭ şi ceĭ din urmă la justiţie.

*

Dacă împăcarea se va face în aceste condiţiĭ, atuncĭ ministerul se va forma înainte de 12 Ianuarie, ast-fel:

D. Dim. A. Sturdza, preşedinţia şi finanţele.

D. M. Ferichide, externe.

« G. Cantacuzino, interne.

« S. Haret, instrucţie.

« P. S. Aurelian, domeniĭ.

« St. Şendrea, justiţie.

« I. Brătianu, lucrările publice.

Dacă însă d. Sturdza va fi nevoit să cedeze şi un al treilea portofoliŭ, atuncĭ, pe lângă d-niĭ Djuvara şi Stolojan, va eşi din minister şi d. Haret, căruia ĭĭ va urma d. C. Demetrescu-Iaşĭ.

*

D. V. Lascar a declarat deja că nu susţine această combinaţie ministerială.

*

D. Al. Djuvara, îndată ce a aflat de reînceperea tratativelor de împăcare, şi-a dat demisia, după cum am spus deja la ediţia de aseară.

*

Tineriĭ drapeliştĭ sunt însă absolut în contra împăcăreĭ.

MODE

Rochĭ de oraş

Jachetă de carakul cu un guler mic de postav alb, brodat de jeurĭ şi mărginit de zibelină (samur).—Tocă de zibelină, cu violette de Parma şi o egretă neagră. — Jupa e de postav gri.—Acest fel de vestmint dă femeeĭ care'l poartă, o înfăţişare cochetă.

Pentru gospodine

Cacao. — Se poate prepara cu lapte saŭ cu apă. Fierbĭ laptele saŭ apa şi cînd clocoteşte puĭ 2 linguriţe de cacao la o litră de lichid. In tot timpul cît fierbe, amesteci cu linguriţa spre a nu se face cacao-ul bulgărĭ. Cacao se găseşte boabe saŭ în cutiĭ. Boabele se prăjesc întocmaĭ ca boabele de cafea şi se macină.

Tragerea premiilor gratuite ale „Modeĭ ilustrate“

Tragerea premiuluĭ pentru abonamentele de 6 lunĭ se va face în Duminica următoare, adică la *28 Decembrie.*

Acest premiŭ constă într'un **Taler cu muzică** construit în aşa chip că orĭ de cîte orĭ o prezentăm cuĭ-va, fie cu fructe saŭ alt dessert, cîntă o arie şi încetează îndată ce este aşezat pe masă.

Pot concura la acest premiŭ toate abonamentele carĭ nu vor fi expirate la 28 Decembrie şi carĭ vor fi facute saŭ reînoite pînă la acea zi.

Tragerea premiilor pentru abonamentele de un an se va face în primele zile din Ianuarie — data fixa se va anunţa la timp.

Acest premiŭ constă dintr'un **Scaun cu muzică** lucrat artistic din lemn negru şi aurit; poate sta în orĭ-ce salon, orĭ cît de luxos ar fi el. Face multa senzaţie într'o adunare, de oare-ce cîntă cînd şezĭ pe dînsul şi încetează imediat ce te-aĭ sculat de pe el.

Pot concura la acest premiŭ toate abonamentele carĭ nu vor fi expirate în ziua trageriĭ şi carĭ se vor fi făcut pînă în ajunul aceleĭ zile.

Toate aceste obiecte ingenioase, destinate pentru premiĭ, sînt expuse la vitrina *Săleĭ de depeşĭ a Adevĕruluĭ.*

In pădurea de brazĭ

Bucuria bogaţilor şi a orăşenilor aduce şi fericirea în casa săteanuluĭ. Din vreme el a mers în munte, a străbătut zăpada care troeneşte cărările, şi a despuiat de podoaba verde a brazilor codrul albit. A încărcat carul cu *pomĭ de Crăciun* şi merge la oraş să capete pe eĭ cîte-va parale cu carĭ să-şĭ ogoiască foamea orĭ să îmblînzească pe domnul perceptor.

FOIŢA ZIAR. „ADEVERUL“

No. 71

Jacques Vingtras

roman de

Jules Valles

Partea a treia

XVI

Pentru a arăta că toate sînt minciunĭ, am trebuit să declar:

1) Că eŭ, care am fost la Mazas. aşĭ prefera maĭ bine să se tae capul unuĭ camarad, de cît să se trimeaţă acolo un inamic.

2) Că îl credeam pe el, Ferry, maĭ demn de a fi bătut cu biciul, de cît de a fi martir.

3) Că'mĭ era imposibil să înjur guvernul, de oare-ce sînt urmărit că la ora aceea am secfestrat la La Villette pe tata Richard primar legal şi că am îmbolnăvit o populaţie întreagă dîndu-ĭ să mănînce scrumbiĭ „destinate răniţilor“.

„11 Martie, la tribunal“

— Tu Vingtras, veĭ căpăta la sigur şase lunĭ.

Se poate, de cît pot pune prinsoare că mă voĭ socoti aşa, că nu voiŭ căpăta nimic, şi dacă voiŭ căpăta nu le voĭ face.

Să fiŭ arestat acuma ar fi oribil,

Nicĭ nu mă pot măcar gîndi că aşĭ putea să fiŭ închis vre-odată.

Ce ar face foburgurile?

Ar fi trist să dispar aşa.

Cine ştie dacă zgomotul oraşuluĭ ar ajunge pînă la mine, dacă lîngă fiarele celuleĭ mele vor ajunge fulgerile furtuneĭ?

Nu voĭ şti atuncĭ nimic? nu voĭ auzi nimic ...în timp ce eĭ vor decide soarta alor noştriĭ, cînd eĭ se vor juca cu viaţa lor şi o vor suguma?

Aşa va face cine va voi să aibă un Silvio Pellico: eŭ voiŭ încerca să le scap d'intre degete.

Asta nu'mĭ va fi greŭ.

Sîntem acuzaţĭ liberĭ.

Am venit de bună-voe să ne oferim pentru a fi condamnaţĭ.

Aşa că acum nu sîntem păziţĭ tocmaĭ aşa strict.

La stînga mea am un stîlp de sergent, drept ca un stejar, cu mustăţĭ teribile carĭ de două treĭ orĭ eraŭ să mă atingă.

El mă priveşte de sus, fără mînie şi aproape cu bunătate.

Consiliul s'a retras să delibereze.

Prin colţurĭ se discută, se fac prevederĭ.

Poate nu maĭ am de cît cîte-va minute de libertate.

Vreaŭ să profit de ele şi să discut ca şi ceĭ-l'alţĭ....spre a putea vedea dacă uşa e deschisă saŭ închisă.

Imĭ atinge ochiul.

Mustaţa vecinuluĭ mă orbeşte a patra oară.

In urma acesteĭ atingerĭ am înţeles ceea-ce îmĭ mormăia în urechĭ de o jumătate de oră:

— Dar, pentru D-zeŭ, tinere, şterge-o!

— Mersi, moşule! Mă încerc.

Locul e golit, iată-mă în stradă.

Ca şi la La Villete, merg liniştit, mă prefac că mă plimb şi apoĭ îmĭ iaŭ drumul, cotind'o la fie-care colţ de stradă.

Şi am găsit gazdă nu departe de locul unde trebuiam să fiŭ închis la douĭ paşĭ de închisoare.

A doua zi un camarad pe care l'am încunoştinţat de aceasta, mi-a adus verdictul.

Sînt condamnat la şase lunĭ.

Nu'mĭ pasă nimic de acest fapt.

Dar susţinătoriĭ stăreĭ de asediŭ aŭ oprit dintr'o dată şase ziare socialiste.

Intre acestea se află şi „Strigătul Poporuluĭ“ care era în anul al optspre-zecelea şi care mergea cu marc greutate.

Ferry şi-a răzbunat!

Sînt liber, dar ziarul meŭ e mort.

Dar nu şi-aŭ răzbunat numaĭ pe mine; din nenorocire, a doua zi a venit în faţa consiliuluĭ ziua de 31 Octombrie.

— Blanqui şi Flourens sînt condamnaţĭ la moarte.

Cu atîta maĭ răŭ! ....pentru că nu se maĭ aşteaptă la nimic.

In retragerea mea, nu văd pe nimenĭ şi nu ştiŭ nimica Dar nu simţ furtuna micşorîndu-se ci văd orizontul întunecîndu-se.

Lasă-ĭ să facă pe popor să 'şĭ piarză răbdarea—şi să izbucnească prima lovitură de tun!

„18 Martie“

— Tac! Tac!

— Cine e acolo?

E unul din amiciĭ meĭ.

Numaĭ treĭ inşĭ ştiŭ ascunzătoarea mea.

Unul din aceştia intră palid, năduşit şi emoţionat.

— Ce e?

— Un regiment de linie a trecut de partea poporuluĭ!

— Atuncĭ, e bătaie?

— Nu, dar Parisul e la Comitetul Central. Doĭ generalĭ aŭ capetele sparte.

— Unde?....Cum?

— Altul comandase foc în contra poporuluĭ. Soldaţiĭ săĭ s'aŭ amestecat între aĭ noştriĭ, l'aŭ tras după eĭ şi l'aŭ masacrat; un sergent de infanterie a tras cel d'întîiŭ. Al doilea e Clement Thomas care venea să spioneze şi care a fost recunoscut de aĭ noştriĭ. La zid! şi eĭ...Cadavrele lor sînt acum întinse, găurite ca sitele, într'o grădină din str. des Rosiers, colo, la Montmartre.

A tăcut!

Haidem! E Revoluţia!

Iată momentul aşteptat de la prima zi de cruzime a tatăluĭ meŭ, de la prima lovitură de nuia, de la prima zi petrecută fără pîine, de la prima noapte petrecută fără adăpost.

Am fost cuprins de un fior.

N'aşĭ fi voit aceste pete de sînge pe mîinile noastre, la răsăritul victorieĭ noastre.

— De cînd sînt ultimele d-tale noutăţĭ?

— De un ceas.

— Şi eştĭ sigur că n'a fost bătae că n'a intervenit nimic noŭ, nicĭ tragic, în urma împuşcăreĭ celor douĭ?

— Nimic.

Ce liniştite sînt străzile!

Nimic nu arată că s'a schimbat de curînd ceva sub cer.

Dar Foutriquet şi Thiers unde sînt?

Nimenĭ nu poate să răspundă.

Uniĭ pretind că Thiers se ascunde şi se pregăteşte să fugă. Alţiĭ spun că se află într'un colţ de unde dă ordine pentru ca forţele burgheze să se adune şi să vie să stingă revolta.

Piaţa Hoteluluĭ de Ville e deşeartă.

Credeam că o vom găsi plină de lume şi agitată, saŭ împrejmuită de tunurĭ cu gurile spre noĭ.

Ea, tocmaĭ din contra, e mută şi goală, nicĭ gînd de atac şi nicĭ măcar se aşteaptă la aşa ceva.

Lumea se ţine pe marginĭ maĭ mult curioasă de cît pregătită pentru bătălie.

— Curtea e plină de artilerie, tunariĭ aşteaptă cu fitilurile în mînă... Amintiţi-vă de 22 Ianuarie! Dacă se va face un pas înainte, porţĭ şi ferestre se vor deschide şi vom fi la moment trăzniţĭ.

Iată ce se vorbeşte în piaţa pe care noaptea o acopere deja şi unde văd înălţîndu-se, sîngerînde, siluetele celor douĭ generalĭ.

Un cetăţean soseşte în fugă:

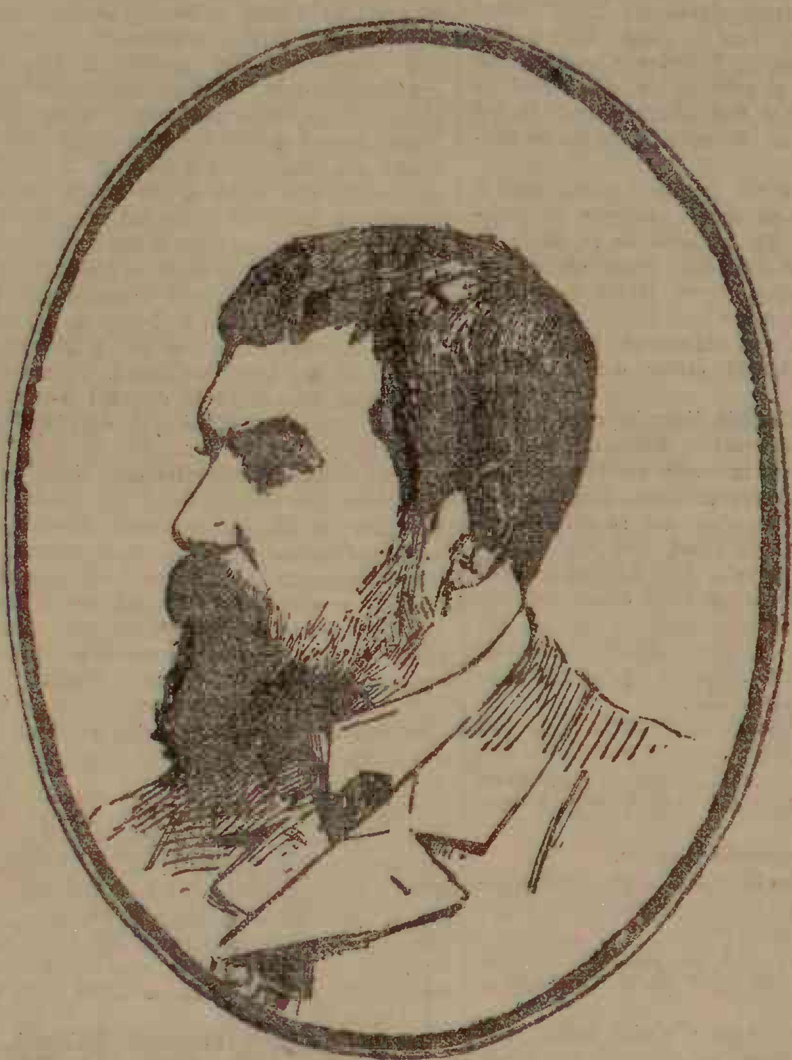
— Strada Templuluĭ e ocupată de Ranvier....Brunel şi-a postat batalionul în strada Rivoli...

(Va urma)

Cuvîntarea d-luĭ V. G. Morțun

rostită în ședința Camereĭ de la 11 Decembrie a. c.

cu ocazia discuțieĭ răspunsuluĭ la mesagiŭ

D. V. G. Morțun: Pentru mine e o plăcere deosebită să iaŭ cuvîntul în discuțiunea răspunsuluĭ la mesagiul tronuluĭ, din anul acesta, căcĭ îl iaŭ în urma bătrînuluĭ liberal, bătrînuluĭ democrat Aurelian. Cuvîntarea sa, pe cît de caldă, pe atît de bine simțită și bine gîndită, trebue să învioreze în noĭ toțĭ, simțimintele democratice, căcĭ din ea se revarsă o rază de speranță. Această mînă care nĭ se întinde de bătrîniĭ liberalĭ este o încurajare pentru noĭ tineriĭ, un îndemn de a merge înainte pe calea largă a propășireĭ și a democrațieĭ. (Aplause).

Vă rog să'mĭ dațĭ voe ca la începutul cuvîntăreĭ mele — de și poate nu e de căderea mea să mă amestec în daraverile partiduluĭ liberal, — să protestez în potriva insinuațiuneĭ maĭ mult de cît malițioase, jignitoare, făcută de D. Nacu, atuncĭ cînd a vorbit de cuvîntarea d-luĭ Aurelian. (Aplause).

D. Nacu, căutînd să distrugă influența puternică a discursuluĭ și frumos, și bine simțit, rostit de d. Delavrancea, a căutat să aducă zizanie în rîndurile grupăreĭ liberale de la «Drapelul» și să pună în contrazicere pe d. Delavrancea și N. Xenopol cu d. Aurelian, afirmînd că d. Aurelian, prin cuvîntarea sa atît de cumpănită, ar dezaproba cuvîntările calde ale tinerilor Xenopol și Delavrancea.

Eĭ bine, eŭ nu văd lucrurile așa! Mi se pare că toate aceste treĭ cuvîntărĭ rostite în numele grupuluĭ de la «Drapelul», alcătuesc împreună un tot, și sînt însuflețite de aceleașĭ vederĭ. Căcĭ e logic ca d-niĭ Delavrancea și Xenopol ca tinerĭ în, toată puterea vîrsteĭ, cu inima maĭ caldă, în vinele cărora sîngele circulă maĭ puternic, să înfiereze maĭ cu îndîrjire lucrurile ce'ĭ jignesc, de cît oameniĭ bătrînĭ carĭ aŭ văzut maĭ multe, aŭ pățit maĭ multe și știŭ cu cîtă greutate ajungĭ în politică să facĭ ceea ce vreĭ; vîrsta și experiența îĭ face să'șĭ domolească avîntul și să fie maĭ blînzĭ, maĭ domolĭ. (Aplause).

Aceasta îmĭ face impresia uneĭ chibzuite imperecherĭ de caĭ. La roate puĭ rotașĭ, cu pasul așezat și sigur, carĭ îțĭ opresc trăsura să nu dea de rîpă atuncĭ cînd coborĭ văile adîncĭ, pe cînd înaintașĭ puĭ telegarĭ tinerĭ, agerĭ, plinĭ de foc, carĭ o iaŭ repede la deal și îțĭ saltă trăsura peste culmile înalte. (Aplause).

De asemenea trebue să protestez împotriva uneĭ greșelĭ de ținere de minte a d-luĭ Nacu. D. Nacu, căutînd să scuzeze pe d. Dimitrie Sturdza pentru faptul că dumnealuĭ, atuncĭ cînd s'a hotărît participarea Romînieĭ la războiul din 1876 dintre Turcia și Rusia, a fost împotriva războiuluĭ, a afirmat că nemuritorul Kogălniceanu a fost și el împotriva participăreĭ noastre. Că a voit să scuzeze una din nenumăratele greșelĭ ale d-luĭ Sturdza, șeful d-sale, o înțeleg. Pentru aceasta nu 'l putem ține de rău; dar cercînd s'o facă ponegrind memoria mareluĭ patriot Mihail Kogălniceanu, socotesc că nu a făcut o faptă bună.

Nu am obiceiul să vorbesc de morțĭ; dar 'mĭ amintesc cu mulțumire că prin 1888 cîștigasem simpatia luĭ Kogălniceanu. Eŭ eram la începutul carierei mele politice, el către sfîrșitul viețeĭ sale. Intr'o zi, aci în Cameră, Kogălniceanu vine la locul meŭ și 'mĭ zice: «Vino mîine dimineață la mine».

Firește că am urmat poftireĭ luĭ Kogălniceanu, cu care am stat de vorbă în acea zi peste 3 ceasurĭ, vorbind multe și mărunte. Intre altele, veni vorba și de războiul din 1876. 'Mĭ aduc aminte zisele luĭ, pare că le ar fi rostit erĭ, atît 'mĭ-aŭ părut de adevărate, atît 'mĭ s'aŭ întipărit în minte. Kogălniceanu zicea: «Marea nenorocire a țăreĭ «acesteia e că oameniĭ carĭ fac politică, carĭ o «conduc, nu aŭ încredere în neamul lor, în «țărănimea noastră. Numaĭ eŭ și Brătianu «știm ce a trebuit să facem ca să hotărîm pe «o mulțime din ceĭ carĭ fac politică. Pot zice «că 'ĭ-am tîrît în acel războiŭ, care ne-a dat «independența și regatul».

Pentru mine unul aceste cuvinte fac mult maĭ mult de cît amintirile interesate ale d-luĭ Nacu, care nu a căutat alt-ceva de cît să scuzeze atitudinea d-luĭ Dimitrie Sturdza. (Aplause).

Acum cînd 'mĭ-am îndeplinit datoria și față de bătrînul democrat Aurelian, care a știut să păstreze în vîrsta'ĭ înaintată și judecata limpede și inima caldă și ochiul pătrunzător, — fără carĭ nu se pot cerceta nicĭ pricepe evenimentele zilelor noastre, — aducîndu'ĭ prinosul recunoștințeĭ ce i se cade, și față de memoria luĭ Kogălniceanu, care trebue să ne fie scumpă tutulor Romînilor, intru în cercetarea proiectuluĭ de răspuns la mesagiŭ.

D-lor, citind proiectul de răspuns la mesagiŭ, înfățișat de d. raportor în numele comisiuneĭ din care aŭ făcut parte oameniĭ ceĭ maĭ capabilĭ aĭ grupăreĭ liberale, de la putere, am fost lovit de la început de forma'ĭ exterioară.

Am găsit că e ceva nelogic, nenatural, protivnic esteticeĭ. Și în adevăr, cînd te uițĭ la el vezĭ că din cele 3 părțĭ din carĭ e alcătuit, partea întîia e dezvoltată peste seamă; partea a doua mult maĭ restrînsă și în sfîrșit, cea din urmă maĭ că nicĭ nu are ființă. De aceea mie unuia 'mĭ-a făcut impresiunea uneĭ caricaturĭ, în care capul e groaznic de mare, trupul mic de tot, iar picioarele dispar aproape cu totul.

Iar după ce am citit cu deamănuntul acest proiect de răspuns, m'am simțit jignit de faptul că d. raportor, un om tînăr, a căruĭ intrare în Parlament a fost salutată de către mulțĭ din noĭ cu multă buna-voință și bucurie, nu a răspuns așteptărilor noastre. Credeam că va profita de această fericită ocaziune și va veni cu o notă nouă, personală; va eși din hangașul comun al politicianilor noștri, tăind o brazdă nouă în țelina democrațieĭ romîne. Mărturisesc că am fost foarte deziluzionat citind acest proiect de răspuns, în care coroana și dinastia aŭ partea leuluĭ, aducîndu-i-se laude nemăsurate, iar țara are numaĭ treĭ rîndurĭ, la urmă de tot, în ultimul aliniat.

Acest lucru, din partea unuĭ om tînăr, neros, netocit încă de viața și luptele politice, este o deziluziune pentru noĭ ceștĭ-l'alțĭ tinerĭ; căcĭ ne așteptam din partea d-sale la o atitudine maĭ dreaptă, maĭ bărbătească maĭ cetățenească și înaintea țăreĭ și înaintea Coroaneĭ. (Aplause).

Și apoĭ să'mĭ dațĭ voie să găsesc că nu e tocmaĭ bine și cuviincios să lauzĭ pe nemăsurate, peste merite, și că foarte mulțĭ din d-voastră v'ațĭ simți jignițĭ cînd vĭ s'ar spune că ațĭ făcut lucrurĭ carĭ știțĭ că nu le-ațĭ făcut, lucrurĭ despre carĭ știțĭ că aiurea aceiașĭ oamenĭ vorbesc cu totul alt-fel.

Da, sînt nemăsurate laudele carĭ se aduc Coroaneĭ în acest proiect de răspuns la mesagiŭ. Sînt cel dintîĭ și nu numaĭ ca simplu cetățean, orĭ ca deputat, ci chiar ca socialist, să recunosc că țara romînească a avut un mare noroc să aibă un rege ca regele Carol; om cumpănit, cu minte, care a știut să ne înțeleagă și să ne cîntărească pe toțĭ, care a priceput și vremea în care trăim și stirpiciunea pătureĭ conducătoare a acesteĭ țărĭ. Privind la țările vecine, mă gîndesc cu groază la starea în care am fi ajuns noĭ dacă am fi avut pe tronul Romînieĭ un Milan al Serbieĭ. Și atuncĭ pricep și maĭ bine marile merite ale regeluĭ Carol. Totușĭ găsesc că e o laudă nemăsurată cînd în răspunsul la mesagiŭ se spune: «*Țara vedea «amenințată opera de întărire și dezvol-«tare a Statuluĭ, operă întreprinsă și con-«dusă de majestatea voastră*».

Din această frază reese cum că tot ce s'a făcut în această țară nu e de cît opera regeluĭ Carol. Ce efect are să-ĭ facă majestățeĭ sale asemenea laudă, cînd ea știe că aci în Cameră, la orĭ-ce discuție, la orĭ-ce ocaziune se spune că acel care a făcut tot, tot, absolut tot, e Ion Brătianu? Atuncĭ cînd înmînațĭ regeluĭ răspunsul la mesagiŭ, regele este acela care a făcut tot, iar cînd vorbițĭ înaintea țăreĭ și vrețĭ să ridicațĭ prestigiul și vaza partiduluĭ liberal, cel care a făcut tot este Ion Brătianu și numaĭ Ion Brătianu. Această contrazicere trebue să fie primită, de sigur, ca o laudă ce trece peste măsura cuvenită și poate fi socotită ca jignitoară de majestatea sa.

Unde maĭ pun că această frază coprinde un mare neadevăr și că prin ea se nedreptățește munca și strădania uneĭ generațiĭ întregĭ, care a muncit și s'a jertfit pentru regenerarea țăreĭ.

Cum? nimic în această țară din cîte s'aŭ făcut nu s'aŭ făcut și prin jertfele Goleștilor, prin munca luĭ Rosetti, a luĭ Bălcescu, a luĭ Negrea, a luĭ Kogălniceanu, a luĭ Dumitru Brătianu, a luĭ Magheru? Această nedreptate care se face generațieĭ trecute n'o putem trece sub tăcere și fără protestare. (Aplause).

Apoĭ după toate laudele ditirambice după toate frazele pompoase, după o pagină întreagă, în care respiră o oarbă supunere înaintea coroaneĭ, e cu atît maĭ dureros să vezĭ, să citeștĭ cele treĭ rîndurĭ secĭ și recĭ ce se răspund lunguluĭ pomelnic de legĭ anunțate prin mesagiul regal.

La numărul de 13 legĭ, — luațĭ aminte, e un număr fatal, — anunțate prin mesagiul regesc, d-voastră răspundețĭ, ca în batjocură, cu 3 rîndurĭ! Vĭ se arată nevoile și neajunsurile de carĭ suferă țara întreagă și d-voastră, nepăsătorĭ și recĭ, vă uitațĭ la aceasta lungă înșirare de proiecte și răspundețĭ numaĭ cu 3 rîndurĭ.

Eŭ unul am fost dureros lovit văzînd această nepăsare față de nenumăratele nevoĭ ale țăreĭ. Și aceste 3 rîndurĭ secĭ și recĭ din proiectul de răspuns mĭ-aŭ amintit scurta strîngere de mînă ce o daŭ mulțĭ, în pragul ușeĭ, uneĭ biete femeĭ nenorocite care a venit să'ĭ plictisească cu povestirea nevoilor și necazurilor eĭ. (Aplause).

Urmînd ast-fel, noĭ nu avem înfățișarea unor legiuitorĭ conștiențĭ de chiemarea noastră, a căror datorie este cercetarea nevoilor țăreĭ și a legilor ce o cîrmuiesc, ci maĭ de grabă părem niște prea plecate slugĭ ale coroaneĭ. (Aplause).

Tot în acest paragraf se arată că țara a fost cuprinsă de o groază nemărginită, obștească, văzînd primejdia de moarte în care s'a aflat moștenitorul tronuluĭ, și apoĭ se arată mulțumirea simțită de toată obștiea cînd el a scăpat din ghiarele morțeĭ.

Nu știŭ care va fi explicațiunea dată de d. raportor acesteĭ groaze atît de marĭ, căreia a urmat acea bucurie atît de nețărmurită. Eŭ am o explicațiune, care, de și nu'ĭ va veni d-sale la socoteală, totușĭ o cred întemeiată.

Vă aducețĭ aminte cu toțiĭ că în timpul boaleĭ principeluĭ moștenitor, ziarele anunțaŭ în fie-care zi că sănătatea regeluĭ, zdruncinată încă maĭ d'inainte, se înrăise sub acele nouă loviturĭ morale. Ele arătaŭ că regele era foarte abătut, deznădăjduit, și că îngrijat de viitorul dinastieĭ se hotărîse să numească o regență, din care trebuiaŭ să facă parte șefiĭ celor două partide istorice.

Dați'mĭ voie, d-niĭ meĭ, să cred că norodul țăreĭ acesteia, în acele momente de grea cumpănă, șĭ-a adus aminte de felul autoritar în carĭ administra țara d. Lascar Catargi și că 'ĭ a venit în minte dizolvarea de 7 orĭ în șir a consiliuluĭ comunal din Tudora, numaĭ pentru că nu se puteaŭ alege oamenĭ pe placul proprietaruluĭ. Șĭ-a adus aminte că din această pricină oameniĭ aŭ fost adușĭ la deznădejde și comuna întreagă răsculată a ucis pe primarul de care vedeaŭ că nu pot scăpa în alt chip.

De sigur țara șĭ-a adus aminte că tot sub d. Lascar Catargi, cînd cu votarea legeĭ maximuluĭ, prefectul ținutuluĭ Fălciŭ, în satul Țifu, în loc să caute să astîmpere țărănimea răsculată cu vorbe bune, a scos revolverul și a culcat la pămînt pe un biet țăran.

De sigur că țara 'șĭ-a maĭ adus aminte și de groaznicele schingiuirĭ și măcelurĭ îndurate, tot pe acea vreme, de țăraniĭ din județul Bacăŭ.

Și atuncĭ țeara, văzînd ce-o așteaptă, s'a cutremurat cuprinsă de mare groază.

S'a maĭ gîndit apoĭ lumea la cel-l-alt șef la șeful d-voastre, al liberalilor, la d. Dimitrie Sturdza. A văzut că, de și om cult, de și e șeful unuĭ partid care trebue să aibă aspirațiunĭ largĭ și democratice, d. Sturdza nu pricepe de loc nevoile zileĭ și vremeĭ în care trăește, se arată în tot-d'a-una înapoiat vremeĭ luĭ, autoritar, nervos, ne stăpîn pe sine, puțin norocos în acțiunea luĭ politică, și căptușit cu ura și îndărătnicie, defecte atît de dăunătoare unuĭ om care are conducerea țăreĭ.

S'a maĭ gîndit lumea la chipul umilitor în care d-sa jertfise interesele Romînilor din Macedonia pe altarul luĭ Apostol Mărgărit.

S'a maĭ gîndit lumea cu ce lucrurĭ secundare, cu ce nimicurĭ își trece d-sa vremea hirotonisind la Constantinopole mitropolițĭ de bal-mascat. (Ilaritate. Aplause).

Și atuncĭ, vazînd ceea ce o așteaptă, pricepînd la cîte ar fi expusă dacă ar încăpea sub regența, sub conducerea acestor doĭ oamenĭ, țara întreaga a fost îngrozită, a fost cuprinsă de o spaimă nemăsurată. Și se pricepe și bucuria de care a fost coprinsă cînd a aflat că principele moștenitor era scăpat de moarte, căcĭ s'a văzut și ea scăpată de regența cu care era amenințată și care ar fi aruncat'o cu cincĭ-zecĭ de anĭ înapoĭ.

In privința paragrafuluĭ al doilea, în care proiectul se îndeletnicește cu politica noastră externă, găsesc că e o mare greșală, — greșală care aŭ făcut'o pe rînd toate guvernele noastre, — că înrădăcinează în conștiința țăreĭ, cum că vizitele de curtenie carĭ și le fac între ele capetele încoronate, string legăturile de prietenie dintre popoare, pe cînd de fapt ele nu schimbă de loc relațiile dintre ele.

Pentru noĭ Romîniĭ aceste constatărĭ sînt cu atît maĭ dăunătoare, cu cît ele fac să nască nădejdiĭ cărora urmează amare și crude dezamăgirĭ.

Vorbind de vizita pereche regale la Pesta, proiectul de răspuns la mesagiŭ afirmă: «*Și «țara este convinsă că acele legăturĭ așa «de onorătoare și pentru ea, vor avea tot-«d'a-una influența lor salutară și asupra «relațiunilor dintre cele două state*».

Asemenea afirmare dacă ar prinde rădăcină în conștiința Romînilor atît din regat, cît și din cele-l'alte părțĭ locuite de Romînĭ, sînt sigur că ar fi pricina uneĭ marĭ dezamăgirĭ, uneĭ groaznice deznădejdĭ.

Și fiind-că de astă dată se vorbește maĭ cu seamă de Austria și Rusia, socotesc că e bine să ne aruncăm puțin privirile asupra celor întîmplate în trecutul nostru. Căcĭ din fapte trecutuluĭ putem scoate încheiărĭ carĭ să ne lumineze asupra neajunsurilor ce ne pot întîmpina pe viitor.

Să începem cu Austria și să cercetăm în tot veacul trecut ce a urmărit, ce a făcut ea în această parte a loculuĭ.

De îndată vom vedea că numaĭ ocrotitoare și bine-voitoare nu poate fi numită politica austriacă față cu populațiunea romînă din fostele principate. Aducețĭ-vă aminte că în tot cursul veaculuĭ trecut, în luptele carĭ s'aŭ încins între Turcia și împărăția austriacă, din toate tratatele de pace carĭ urmaŭ acelor lupte, ca scurte întreruperĭ, Austria a arătat o vecînică dorință, o nestrămutată năzuință să'șĭ înfigă ghiara, să pună stăpînire pe țara romînească, pe principatele romîne.

La pacea de la Carlovitz, din 1699, Austria victorioasă, ca condițiune a păceĭ, cerea să i se dea în stăpînire Muntenia și Moldova. Și de am scăpat atuncĭ din acea primejdie, am scăpat numaĭ fiind-că Polonia, aliata Austrieĭ în acel războiŭ, făcea și ea pretențiunĭ asupra Moldoveĭ, cerînd, la început, să i se dea pînă la Iașĭ, și în cele din urmă, mărindu-șĭ pretențiunile, cerînd Moldova întreagă.

Dacă atuncĭ Polonia s'ar fi mărginit să ceară Moldova numaĭ pînă la Iașĭ, e maĭ mult de cît sigur că prin tractatul de pace de la Carlovitz am fi fost cuprinșĭ în hotarele împărățieĭ austriace.

Austria, care știe să pîndească vremea prielnică și care nu voia să împartă cu Polonia prada pe care 'șĭ pusese ochiĭ, renunță la această cerere, silind și pe Polonia să facă tot ast-fel, nădăjduind că în alte împrejurărĭ se va găsi singură fața'n față cu Turcia și va putea atuncĭ pune stăpînire pe aceste țărĭ.

Și dovadă că așa eraŭ lucrurile și că Austria, cu o neînfrînată stăruință, 'șĭ-a urmărit mereŭ acest gînd, este că după războiul care a urma aceste păcĭ, războiŭ care se termină tot în favoarea Austrieĭ, în 1718, prin pacea de la Pasarovitz, Austria cere și căpătă de la Turcia Oltenia, pe care o stăpînește timp de 21 de anĭ.

Un noŭ războiŭ urmează aceste păcĭ, din care Turcia ese victorioasă și prin pacea de la Belgrad, în 1739, silește pe Austria să înapoeze Munteniei Oltenia.

Insă Austria, urmărind cu atîta stăruință scopul săŭ, trebuia să găsească în cele din urmă vremea prielnică în care să ne răpească măcar o parte din pămîntul romînesc. Această vreme prielnică a găsit'o în războiul încins între Rusia și Turcia, în urma păceĭ de la Belgrad și în care Austria, ca răsplată a neamesteculuĭ săŭ, a pus stăpînire în 1775 pe bogata Bucovină, pe care o stăpînește și astăzĭ.

Aceasta este politica Austrieĭ în vremile trecute, față cu noĭ.

Să trecem la politica urmată de către cea-l'altă vecină, de către Rusia, către care parem că ne întoarcem azĭ privirile și nădejdile noastre.

Prin pacea de la Bucureștĭ, în 1812, dintre Turcia și Rusia, aceasta, ca mulțumire pentru că'ĭ stasem în ajutor în potriva Turcieĭ, suzerana noastră, în loc să ne arate vre-o recunoștință, ne răpește o mare parte din Moldova, frumoasa Basarabie.

Știțĭ că în urma războiuluĭ din Crimeea, prin tractatul de la Paris, în 1857, nĭ se înapoiase o părticică din această provincie. Dar pare că asta a fost înadins făcut, pentru ca pravoslavnica Rusie să ne maĭ poată arăta, încă o dată, nouă Romînilor, cum știe ea să ne răsplătească pentru serviciile ce'ĭ aducem. Căcĭ în urma războiuluĭ din 1876, după ce părințiĭ și frațiĭ noștri, tot ce a avut maĭ mîndru și maĭ viteaz această țară, aŭ mers să scape stindardul și sabia muscalească de rușinea în care încăpuse sub zidurile Plevneĭ, Rusia ne-a răpit din noŭ cele treĭ județe basarabene. Ne-a răpit această bucată de pămînt, carne din carnea noastră, sînge din sîngele nostru. (Aplause).

Și să maĭ avem încredere și în recunoștința puternicilor noștri vecinĭ fiind-că regele nostru vizitează pe împăratul Austrieĭ la Pesta și primește salutațiunile țaruluĭ la Iașĭ? Să punem temeĭ pe asemenea lucrurĭ și să credem că în viitor vom putea fi ocrotițĭ și apărațĭ de unul din eĭ? Aceasta ar fi deșarta judecată copilărească și primejdioasă nădejde.

Nu sînt din aceia carĭ se arată liniștițĭ și se mulțumesc cu faptul că țarul Alexandru II, atuncĭ cînd a fost întrebat de Brătianu dacă pe viitor Romîniĭ pot pune temeĭ pe prietenia Rusieĭ, acesta ĭ-ar fi arătat, ca răspuns, că pe pieptul țareviciuluĭ strălucea decorațiunea noastră «*Steaua Romînieĭ*».

Nu prin asemenea nimicurĭ se arată prietenia uneĭ națiĭ către alta, care ĭ-a sărit în ajutor în momente grele și o scăpase din primejdie.

Făcea maĭ bine țarul Alexandru II să nu pună pe pieptul țareviciuluĭ *Steaua Romînieĭ* și să ne lase Basarabia! (Aplause).

S'ar putea crede că pe noĭ Romîniĭ, prinșĭ în asemenea vecînică primejdie, care ne amenința de la răsărit și de la apus, trebue să ne coprindă deznădejdea văzîndu-ne lipsițĭ de orĭ-ce aliat pe care să ne putem rezema în vreme de grea cumpănă. Nu! Nu trebue ca deznădejdea să coprindă inimile noastre, fiind-că putem avea un aliat puternic, pe care pătura conducătoare a acesteĭ țărĭ nu are de cît să'l îmbrățișeze cu bună-voință și căldură.

Aliatul nostru este țăranul romîn, pe care trebue să'l ridicăm din starea de decădere și de oropsire în care se află. Să aibă pentru ce să iubească acest pămînt. Să aibă pentru ce să'l apere la vreme de grea cumpănă. Trebue să'l facem cetățean desăvîrșit, de o potrivă în drepturĭ cu cel maĭ mare dintre boerĭ. (Aplause).

Asemenea alianță ar avea rădăcinĭ adîncĭ în pămîntul țăreĭ noastre și ar trebui să vină o vijelie prea mare pentru ca să poată dezrădăcina acest stejar din pămîntul țăreĭ romîneștĭ. (Aplause).

D-lor, fiind-că cestiunea națională, în împrejurările actuale, e legată cu politica externă, îmĭ voiŭ permite să spun cîte-va cuvinte și în această cestiune.

In mișcarea naționalistă întreprinsă de Liga Culturală, s'a făcut de la început și urmează a se face o mare greșeală.

Dacă era cine-va pe care Liga Culturală era chemată să îl cultive, dacă era cine-va pe care trebuia să îl lumineze, de sigur acela nu era populația orășenească, pătura subțire a neamuluĭ romînesc, care cunoaște cestia națională din ziarele și cărțile ce le citește.

Acela de care trebuia să se intereseze înainte de toate era țăranul nostru.

Trebuia să meargă să lumineze țărănimea, să colindeze satele din valea Dunăreĭ pînă în creeriĭ munților, căcĭ numaĭ pe această populație, luminată și conștientă, trebue să se întemeeze puterea neamuluĭ nostru.

M'am mirat de la început și mă mir și astăzĭ cum de nu a venit în mintea nicĭ unuia, din aceia carĭ s'aŭ pus în fruntea mișcăreĭ, ca să îndrumeze mișcarea naționalistă a Ligeĭ Culturale în această parte. Sînt sigur că stăruința aceluĭ om de bine ar fi răsplătită cu recunoștința neamuluĭ întreg.

Și ca să vedețĭ de ce mare rost este țărănimea în dezlegarea cestiuneĭ naționale și că de dînsa e strîns legată chiar ființa neamuluĭ nostru, dați-mĭ voe să vă amintesc că în vremile trecute a fost o clipă luminoasă, un fulger care a brăzdat noriĭ grămădițĭ de d'asupra neamuluĭ nostru, clipa în care romînimea șĭ-a întrevăzut visul.

Sub Mihaiŭ-Viteazul, Muntenia, Moldova și Transilvania aŭ fost întrunite un minut, mulțumită energieĭ și geniuluĭ acestuĭ viteaz. Și avețĭ să vedețĭ că pricina de căpetenie care a făcut ca Transilvania să nu rămînă pe vecĭ alipită, a fost că Mihaiŭ-Viteazul, care putea să aibă în partea sa pe țărănimea romînă din Ardeal, a respins'o atuncĭ cînd ea se arunca cu drag sub steagurile luĭ victorioase.

Voiŭ căta să vă conving nu numaĭ prin spusele mele, ci aducînd în sprijinul acestuĭ adevăr mărturia unuĭ istoric protivnic credințelor mele politice, care e din partidul d-voastre, un vechiŭ și încercat liberal. Căcĭ voesc ca argumentarea mea să nu vă pară interesată, căcĭ doresc ca convingerea d-voastre să rămînă și maĭ puternică și maĭ temeinică.

Iată cum descrie d. A. D. Xenopol starea elementuluĭ romînesc din Ardeal în momentul cînd Mihaiŭ-Viteazul trece munțiĭ.

Capitolul din care citesc e intitulat: «*Mihaiŭ-Viteazul și Romîniĭ Ardealuluĭ*» Citesc din volumul al VI, la pagina 115

«Cea d'intîiŭ și cea maĭ grea știrbire a po«zițieĭ Romînilor din Transilvania fu pierde«derea nobilimeĭ lor, nu prin faptul des«ființăreĭ eĭ de către cuceritorĭ, ci prin trece«rea eĭ în rîndurile lor. Este cunoscut că «clasele superioare ale uneĭ societățĭ supuse, «sînt tot-d'auna maĭ expuse a fi smomite, «din rîndurile poporuluĭ din care fac parte, «și a trece la acel domnitor din pricina mul«telor atingerĭ și interese ce le leagă de a«cesta, pe cînd elementul de jos, clasa țăra«nilor, rămînînd maĭ ferită de legăturĭ cu «poporul domnitor, poate să păstreze mult «maĭ lung timp sub o stăpînire străină ca«racterul săŭ întreg și neatins».

Apoĭ, la pagina 127:

«Aceĭ țăranĭ transilvănenĭ, asupra cărora «se lăsa pe fie-ce zi maĭ greŭ jugul de fier «al nobilimeĭ, la început eraŭ și de neam «ungur, precum am văzut'o aceasta în re«voluția din 1437, în Transilvania, și încă «aceștĭ din urmă trebuiaŭ să fie îndestul de «numeroșĭ spre a îndrăzni să întreprindă o «revoluție. Apăsarea comună în carĭ eĭ trăiaŭ a«lăturĭ cu Romîniĭ, îĭ împinse și 'ĭ făcu să dis«pară în sînul majorităţeĭ romîneștĭ, tot așa «precum nobilimea romînă, împinsă de inte«resul eĭ de clasă, se contopi în majoritatea «nobililor ungurĭ. *In curînd stătură față «în față in Transilvania două naționalitățĭ «în locul celor două clase ce existaŭ maĭ «înainte: Unguriĭ ca apăsătorĭ, Romîniĭ «ca apăsațĭ*. Atuncĭ, într'adevăr, termenul «de nobil deveni sinonim cu Ungur, precum «acel de rustic, țăran, slujea cu deosebire «pentru a însemna pe Romîn. Această trans«formare era aproape deplină cînd Mihaiŭ«Viteazul pătrunse in Ardeal».

Puternică și luminoasă pilduire trebue să fie aceasta pentru noĭ.

In vreme ce boerimea romînă se maghiariza, țăranul romîn romaniza pe țăranul ungur.

Această țărănime romînă, din pricina apăsărilor de tot felul ce suferea de la nobilime, era gata să pornească o nouă răscoală în potriva asupritorilor eĭ, după cum se maĭ sculase țărănimea ungurească în aniĭ 1324 și 1437. Țăraniĭ romînĭ așteptaŭ cu bucurie pe Mihaiŭ-Viteazul să intre în Transilvania, să se unească cu dînsul, ca să poată înfrînge apăsarea nobilimeĭ, alcătuită în totalitatea eĭ de Ungurĭ și de Romînĭ maghiarizațĭ. Dar să lăsăm pe d. A. D. Xenopol să povestească desfășurarea acestor evenimente.

Citesc la pagina 128: «Mihaiŭ, însă, nu «primi acest ajutor pe care 'i-l ofereaŭ țăraniĭ «romînĭ spre cucerirea Ardealuluĭ. El ia în«dată măsurile cele maĭ aspre spre a înăduși «asemenea mișcare, și 'șĭ întoarce fața de la «Romîniĭ ce voiaŭ să 'ĭ aducă plocon capul «întregeĭ națiunĭ maghiare.

«Cum să se explice această purtare a luĭ «Mihaiŭ? Domnul romîn credea că va putea «să înduplece pe Ungurĭ a 'ĭ primi domnia «tocmaĭ prin apărarea intereselor lor. Vom ve«dea cum Mihaiŭ fusese nevoit să jertfească «claseĭ boiereștĭ din Muntenia pe acea a ță«ranilor, spre a cumpăra prin această jertfire «sprijinul boerilor în întreprinderile sale.»

Despre aceasta v'am vorbit acum un an cu prilejul discuțieĭ trecutuluĭ răspuns la mesagiŭ.

V'am arătat că Mihaiŭ-Viteazul a introdus iobăgia în țara romînească, fiind silit la aceasta de către boerimea muntenească, care nu l-ar fi urmat în Ungaria de nu i se recunoștea acest drept.

D. Xenopol urmează:

«El nu putea urma deci și în Transilvania «de cît o politică asemănătoare celeĭ puse de «el în lucrare în Muntenia. Nu putea el să «dezlănțuiască în Ardeal ceea ce ținea încă «tușat în țara luĭ. Și acolo, decĭ, era împins «a se sprijini nobiliĭ, către carĭ îl atrăgea poate «și ideea preconcepută, că în clasele lor re«ședea puterea. El vroia, decĭ, să alunge «din mintea nobililor Ardealuluĭ teama ce în«grozise maĭ mult aruncarea din partea Dom«nuluĭ romîn asupra lor a întărîtateĭ țărănimĭ.»

D. Xenopol încheiă acest capitol, plin de învățăminte, cu următoarea observațiune:

«Mihaiŭ, însă, prin sprijinul Romînilor ar «fi căpătat *o bază pozitivă*, o putere proprie «a luĭ, mare și nerăsturnabilă, ar fi întemeiat «stăpînirea luĭ pe granitul neperitor al sim«țimîntuluĭ unuĭ popor și nu numaĭ pe vîn«tul schimbător al combinațiilor politice. Fără «putere nu se întemeiază și nu se mențin îm«părățiile, orĭ-ce s'ar zice în contra acestuĭ e«lement.

«Mihaiŭ o avea la îndemînă, dar împreju«rările îl sileaŭ a nu se sluji de ea; ba el «trebui s'o înădușe, spre a lăsa jocul liber «nobilimeĭ pentru viitoarele eĭ trădărĭ.»

Iar către sfîrșitul capitoluluĭ în care se îndeletnicește cu: „*Caracterul luĭ Mihaiŭ Vi«teazul și politica luĭ*“, la pagina 210, d. Xenopol zice:

«Voia să înființeze *un stat* și nu avea *po«porul* pe care să se poată întemeea, căcĭ a«cela pe care l-ar fi putut să 'șĭ clădească «marea luĭ concepție, poporul romîn, în ma«sele sale adîncĭ și puternice, trebuia să fie «lăsat la o parte de Mihaiŭ din combinațiile «sale; din potrivă, apăsat și jertfit unor mi«noritățĭ privilegeate, în Muntenia boierilor, «în Transilvania magnaților ungurĭ, și el răs«pundea luĭ Mihaiŭ prin răceală și nepăsare.»

Cam numeroase și lungĭ aŭ fost aceste citațiunĭ; dar socotesc că nu am făcut răŭ să vi le aduc la cunoștință, pentru că din cercetarea amănunțită a vremurilor trecute poate să răsară cumințenia viitorimeĭ. Cercetînd greșelile trecutuluĭ putem găsi calea de urmat pentru a ne asigura izbînda viitoare.

Da, noĭ nu avem de cît un singur aliat pe care ne putem întemeea, atît în cestiunea națională, cît și în întreaga noastră politică externă. Noĭ nu avem de cît pe țăranul romîn pe care trebue să 'l trezim din nepăsarea în care e căzut din pricina nevoilor și a deznădejdeĭ ce 'l a coprins; pe care trebue să 'l aducem la viața politică, dîndu'l în statul romîn însemnătatea politică care trebue să o aibă, care i se cade. (Aplause).

Cită vreme se vor adresa numaĭ pătureĭ orășeneștĭ, numaĭ pătureĭ conducătoare, să fie sigurĭ toțĭ aceia carĭ aŭ îmbrățișat cauza națională că eĭ clădesc pe nisip. Eĭ trebue să sape adînc straturile neamuluĭ nostru pînă vor da de stratul sănătos al pătureĭ țărăneștĭ. Ajunșĭ acolo eĭ pot pune cu încredere piatra fundamentală a mărețeĭ clădirĭ ce vor să ridice! (Aplause).

Da, în țărănime e toată nădejdea țăreĭ și a neamuluĭ nostru. In țărănimea care ne-a apărat și limba, care ne-a apărat și unitatea națională, care ne-a apărat și statul romîn, scăpîndu'l din restriștele vremurilor trecute, și care va fi gata să-l apere și în primejdiile viitoare. (Aplause).

Trec la partea proiectuluĭ de răspuns la mesagiŭ, care privește politica internă.

In discuțiile urmate, atît în Senat cît și în Cameră, cu prilejul răspunsuluĭ datorit mesagiuluĭ regesc, s'aŭ făcut niște constatărĭ foarte importante, asupra cărora țin să atrag deosebita d-voastre luare aminte.

In Senat, d. Costescu-Comăneanu, vorbind de starea partiduluĭ liberal, zicea:

«Și dacă am voi și dacă am consimți la un «examen de conștiință, și dacă ne-am deter«mina la o mărturisire sinceră și leală, apoĭ «bilanțul nostru nu s'ar putea încheia de cît: «cu un singur cuvînt, cuvînt, în adevăr, greŭ «de rostit, dar întru toate potrivit cu reali«tatea, și acel cuvînt nu poate fi altul de cît «*decepțiune și decepțiune pe toată linia și «în toate direcțiunile*».

Iar acĭ în Cameră ațĭ auzit pe d-niĭ Delavrancea și N. Xenopol, doĭ liberalĭ sincerĭ și încercațĭ, a căror sinceritate politică și dragoste pentru partidul liberal e în afară de orĭ-ce îndoială, căcĭ eĭ sînt dintre soldațiĭ credincioșĭ carĭ aŭ luptat pentru partidul și ideile lor, (aplause), venind și mărturisind: „*că atmosfera politică la noĭ in țară e vi«ciată*».

Și, în adevăr, atuncĭ cînd te uițĭ la cele ce se petrec la noĭ în țară, vezĭ că se petrec lucrurĭ în contra orĭ-căruĭ bun simț.

Ațĭ văzut că în cursul anuluĭ trecut gruparea radicală, alcătuită din un mănunchiŭ de tinerĭ de valoare, trece, în chip hotărît, la conservatorĭ. Radicaliĭ trec la conservatorĭ atuncĭ cînd la putere era o fracțiune democratică a partiduluĭ liberal, tocmaĭ cînd acĭ în Cameră se vota legea *Caseĭ rurale*, lege prin care se îndrumează la întemeiarea miceĭ proprietățĭ. Și d-voastră știțĭ că mica proprietate este punctul de căpetenie al programuluĭ economic susținut de radicalĭ.

Eĭ trec la conservatorĭ atuncĭ cînd acĭ în Cameră, cu ocazia votăreĭ trecutuluĭ răspuns la mesagiŭ, s'aŭ găsit 39 deputațĭ, între carĭ 38 liberalĭ, carĭ să voteze amendamentul pentru *Votul universal*. Și d-voastră știțĭ că votul universal este punctul de căpetenie al programuluĭ politic susținut de radicalĭ.

Atuncĭ cînd o grupare a partiduluĭ liberal se îndrumează către cerințele și reformele democratice susținute de radicalĭ, cu atîta talent și energie, e ceva nefiresc să-ĭ vezĭ trecînd la conservatorĭ, carĭ nu le primesc niciĭ unul din punctele programuluĭ lor, în loc să-ĭ vezĭ sprijinind din răsputerĭ acea grupare liberală care apucă drumul reformelor radicale.

De cea-laltă parte ațĭ văzut sub ce auspiciĭ favorabile de unire, de înfrățire, de strîngere a rîndurilor a venit partidul liberal la putere acum doĭ anĭ. După 15 zile cearta începuse și după două lunĭ ea izbucnea în parlament între miniștri, chiar pe banca ministerială, și d. Fleva, luptător stăruitor, un credincios soldat al liberalizmuluĭ, fu zvîrlit afară din sînul guvernuluĭ.

Apoĭ partea democrată a partiduluĭ liberal, care, acum un an, a venit cu atîta devotament să ia răspunderea unor greșelĭ pe carĭ nu le făcuse ea, să spele pe cea-laltă parte a partiduluĭ care se compromisese în cestiunea mitropolituluĭ Ghenadie, ațĭ văzut-o prin ce lupte tainice, prin ce clevetirĭ, prin ce uneltirĭ a fost îndepărtată de la guvern.

Văzînd această jalnică stare a luptelor noastre politice, în carĭ se pot petrece asemenea fenomene trebue, să zicem că d-niĭ Xenopol și Delavrancea aŭ dreptate; că, într'adevăr, atmosfera politică la noĭ în țară e viciată, și să pricepem strigătul de deznădejde al d-luĭ Costescu-Comăneanu.

Și nu vedețĭ nicĭ azĭ pricina acesteĭ stărĭ turbure, nehotărîtă, acesteĭ zăpăcelĭ generale a acestor deziluziĭ și decepțiĭ ce vă coprinde?

Pricina e că astăzĭ în politică a dispărut lupta de ideĭ și de principiĭ.

Deja anul trecut am arătat că partidul liberal, în starea luĭ actuală, a încetat să maĭ fie ceea ce fusese la începutul săŭ. Am arătat că în mersul vremeĭ, în cursul luptelor politice, primind mereŭ elemente conservatoare, carĭ se furișaŭ pe încetul în sînul luĭ, a ajuns să 'șĭ uite cu totul și menirea ce 'șĭ impusese să aibă în această țară și programul ce 'șĭ alcătuise și aspirațiunile'ĭ democratice. In special am arătat că, contingentul cel maĭ mare de conservatorĭ a intrat în 1876 în frunte cu d. Dimitrie Sturdza, după coaliția de la Mazar-Pașa.

Aci e obîrșia tuturor neînțelegerilor dintre d-voastre, obîrșia tutulor zizaniilor și luptelor din sînul partiduluĭ liberal. In partidul liberal sînt două curente lămurite: curentul democratic și curentul reacționar, carĭ duc unul în potriva altuia o luptă zilnică și neîntreruptă, înțeleasă numaĭ de aceĭ carĭ vor să vadă, de aceĭ carĭ cercetează cu deamănuntul. Partidul liberal a fost scos afară din drumul luĭ firesc, din pricina elementelor conservatoare introduse în sînul luĭ.

D. Delevrancea în frumoasa'ĭ cuvîntare, ridicîndu-se în potriva politiceĭ actualuluĭ guvern, o punea în față cu politica largă și atrăgătoare a luĭ Ion Brătianu. D-sa, zicea: «Ion Brătianu vroia să atragă în partid pe «toțĭ oameniĭ de seamă.»

D. Delavrancea face răŭ că, lăudînd pe Ion Brătianu, laudă unul din păcatele luĭ, laudă una din greșelile politiceĭ luĭ. Da, Ion Brătianu a făcut o mare greșală și azĭ trebue să avețĭ curagiul să o recunoaștețĭ fără înconjur: că a căutat să atragă în rîndurile liberalilor elemente străine liberalizmuluĭ și democrațieĭ. Căutînd să atragă prea mulțĭ partizanĭ, a atras și elemente carĭ nu puteaŭ fi mistuite de organizmul partiduluĭ liberal, a atras elemente refractare orĭ-căreĭ aspirațiunĭ democratice. A fost o greșală pe care o plătițĭ acum cu ruina partiduluĭ.

In alcătuirea partidelor politice nu este numaĭ cestie de ideĭ și de programe, este și o cestie de temperament. Sînt oamenĭ născuțĭ democrațĭ, carĭ, prin orĭ ce împrejurărĭ ar trece, orĭ cît de protivnic ar fi mediul social, ideilor și aspirațiilor lor, rămîn și mor democrațĭ. Și sînt oamenĭ născuțĭ autoritarĭ, reacționarĭ, carĭ, în orĭ ce mijloc politic și social ar trăi, orĭ cît de democrațĭ ar fi ceĭ cu carĭ trăesc la o laltă, rămîn și mor reacționarĭ.

Astăzĭ nimic nu deosibește pe liberalĭ de conservatorĭ. Că așa staŭ lucrurile, nu avețĭ de cît să citițĭ dezbaterile urmate în Senat, cînd cu discuțiunea răspunsuluĭ la mesaj.

Am ascultat cu multă luare aminte cuvîntarea d-luĭ Carp; am citit cuvîntarea atît de frumoasă a d-luĭ Maiorescu și puținele cuvinte spuse de d. Lascar Catargiŭ, și vă mărturisesc că în toate aceste cuvîntărĭ am găsit critica partiduluĭ liberal nu din punctul de vedere al unor ideĭ, al unor vederĭ și aspirațiunĭ politice, carĭ ar fi protivnice și străine partiduluĭ conservator, ci numaĭ din punctul de vedere al neconsecințeĭ, al neținereĭ făgăduinților date în vreme de opoziție.

Aceasta e o dovadă pipăită că nu maĭ e nicĭ o deosebire între liberalĭ și conservatorĭ. Aceasta e o dovadă sdrobitoare că conservatoriĭ nu maĭ aŭ de ce se combată pe liberalĭ pentru vederile, pentru principiile, pentru aspirațiile lor democratice, căcĭ ele nu se maĭ află pe banca ministerială.

Astăzĭ privind viața noastră politică, ea nu ne înfățișază o luptă de ideĭ și de principiĭ între partide, ci o luptă de micĭ și seci ambițiunĭ, o luptă de interese personale. Această luptă se dă mereŭ între cele două tabere ale claseĭ conducătoare, între ceĭ carĭ sînt la guvern și între opozanțiĭ rămașĭ pe din afară, luptă în care politicianiĭ noștri îșĭ schimbă rolurile, auzindu-se rînd pe rînd că nu îndeplinesc la guvern ceea ce făgăduese în opoziție.

Și aceasta nu va înceta cîtă vreme la viața politică va lua parte numaĭ o singură pătură socială, numaĭ o singură clasă. A dispărut clasa boerilor, aristocrația veche, cu toate privilegiile eĭ, și în locu'ĭ s'a alcătuit clasa capitaliștilor, plutocrația, aristocrația banuluĭ, creiîndu-șĭ privilegiĭ tot atît de puternice, între carĭ este dreptul de vot.

Alcătuirea corpuluĭ electoral în 3 colegiĭ e obîrșia relelor de carĭ vă plîngețĭ și d-voastre și țara întreagă. Și scăpare nu poate fi de cît în marea și democratica reformă: în introducerea *votuluĭ universal*.

Votul universal, trezind la viața politică o pătură socială care pînă astăzĭ nu a putut avea nicĭ o însemnătate, va silĭ pe mulțĭ din d-voastre carĭ facețĭ politică să luptațĭ pentru interesele și nevoile pătureĭ de jos. Atuncĭ lumea politică se va împărți în două tabere bine definite: în tabăra democrată, care va îmbrățișa cererile mulțimeĭ, și în tabăra,—nu vroesc s'o numesc reacționară; să'ĭ zicem staționară,—care va căuta să apere drepturile și privilegiile cîștigate de pătura bogată. Din această luptă ce se va face pe'ideĭ și pe principiĭ, va izvorî de la început un mare folos: se va oxigena, se va desinfecta atmosfera viciată a politiceĭ noastre de care ațĭ ajuns să vă plîngețĭ chiar și d-voastre.

Votul universal este o reformă pe care partidul liberal a făgăduit'o cînd era în opoziție și cu părere de răŭ vedem că uniĭ aŭ făcut aceasta numaĭ ca să cîștige simpatiile democrațieĭ, ca să ne facă și pe noĭ să luptăm din toate puterile noastre împotriva guvernuluĭ conservator. Așa se explică vorbele rostite de d. Sturdza în cuvîntarea sa de la Craiova.

D. G. C. Dobrescu: Era la banchet.

D. V. G. Morțun: Da, se vede că banchetele joacă un mare rol în viața politică a d-luĭ Sturdza.

Iată ce zicea d-sa despre votul universal și de susținătoriĭ luĭ:

«Dar să facem reforma electorală, pentru «ca masele poporuluĭ, carĭ n'aŭ ajuns încă a «avea acea cultură ce face pe fie-care om «conștient de drepturile și interesele sale, să «fie purtate de niște oamenĭ carĭ aŭ alte «ținte de cît binele poporuluĭ, aceasta n'a «fost în ideia programuluĭ de la Iașĭ. Acest «program nu a avut de țintă o exploatare «nedemnă a poporuluĭ».

Cuvinte nechibzuite în gura unuĭ șef care știe că are în rînurile partizanilor săĭ numeroșĭ susținătorĭ aĭ votuluĭ universal.

Și apoĭ, d. Sturdza încheie cu următoarele:

«Vedețĭ, e vorba de a întări în inima ce«tățenilor conștiința despre adevăratele lor «interese, iar nu de a'ĭ face instrumente «oarbe ale unor *vîntură-lume*».

Vîntură-lume? Luĭ Crist, întîiul care a ridicat glasul pentru ceĭ oropsițĭ și împilațĭ, pentru ceĭ umilițĭ, de sigur tot vîntură-lume 'ĭ-aŭ zis fariseiĭ Iudeeĭ, carĭ cătaŭ să țină norodul supus sub jugul lor.

Luĭ Galileŭ, care aducea lumeĭ cunoștința exactă a situațieĭ pămîntuluĭ în univers, de sigur tot vîntură-lume 'ĭ-a zis Papa de la Roma și popimea, care căta să țină lumea în neștiință și întuneric.

Luĭ Kogălniceanu, luĭ Rosetti, fraților Brătienĭ și tutulor celor carĭ la 1848 aŭ ridicat steagul libertățeĭ dărămînd robia, sfărămînd lanțurile iobagiuluĭ, distrugînd privilegiile boiereștĭ, de sigur că vîntură-lume le ziceaŭ reacționariĭ acelor vremĭ, tot cum și nouă, carĭ luptăm astă-zĭ pentru desăvîrșita regenerare a Romînieĭ, ni se zice vîntură-lume de către reacționariĭ vremeĭ noastre. (Aplause)

Cuvîntul: *vîntură-lume*, privit din acest punct de vedere, nu e pentru noĭ o injurie, ci d'împotrivă, o mare cinste; căcĭ ne pune alăturĭ cu întemeetoriĭ Romînieĭ moderne, alăturĭ cu Brătieniĭ, cu Rosetti, cu Kogălniceanu, oamenĭ cu carĭ se falește, cu tot dreptul, neamul nostru întreg, și e o cinste covîrșitoare dacă ne pune alăturĭ cu Crist și Galileŭ, geniĭ luminoase, cu carĭ omenirea întreagă se fălește.

Dar dacă ne-ațĭ aruncat acest epitet ca o batjocură, cu gîndul de a ne jigni, atuncĭ dațĭ'mĭ voie să vă spun că, de zecĭ de orĭ prefer ca protivniciĭ meĭ să'mĭ zică în gura mare: *vîntură-lume*, de cît să știŭ că, fiind șeful unuĭ partid, soldațiĭ meĭ, partizaniĭ meĭ, cînd sînt între dînșiĭ, în patru ochĭ, îmĭ zic: *încurcă-lume*. (Ilaritate. Aplause).

Și ca să vedețĭ cît de tarĭ sunt pornirile fireștĭ ale unuĭ om, voiŭ cita o dreaptă judecată a d-luĭ D. Sturdza, rostită în ultima cuvîntare la Senat din care se lămurește și maĭ bine că temperamentul săŭ e refractar ideilor și aspirațiunilor democratice.

D. Sturdza e dintre oameniĭ carĭ, în cele din urmă, pot să priceapă însemnătatea socială a unor reforme îndeplinite maĭ înainte; carĭ pot să vadă toate primejdiile sociale înlăturate de acele reforme, dar carĭ nu sînt în stare să judece și să priceapă mișcările marĭ și generoase ce se petrec sub ochiĭ lor, și se împotrivesc din răsputerĭ reformelor cerute de nouile împrejurărĭ. Căcĭ în inima, în sîngele, în creeriĭ, în toată firea acestora, viază concepțiĭ și apucăturĭ reacționare protivnice orĭ căreĭ schimbărĭ.

Să vedețĭ cu ce asprime judeca dăunăzĭ, la Senat, pe Barbu Catargi, care, la 1864 se împotrivea împroprietăririĭ țăranilor și nu pricepea foloasele marĭ economice și sociale ce trebuia să tragă țara din această reformă.

Iată cuvintele textuale ale d-luĭ Dimitrie Sturdza:

«La 1864 Barbu Catargi stătea nedumerit «înaintea cestiuneĭ împroprietărireĭ țăranilor; «nu avea încredere în popor, nu credea că «prin această reformă trebuia să vină de jos «o putere nouă care să întărească clasa de «sus ajunsă în stîrpiciune».

Barbu Catargi, de sigur, merită desconsiderația care i-o aruncă d. Sturdza: că n'a priceput foloasele aceste marĭ reforme. Dar ce merită d. Sturdza, care vedem că nu pricepe foloasele ce vor urma pentru țară prin introducerea votuluĭ universal? Nu vede cîtă asemănare este între d-sa și Barbu Catargi cînd stă înmărmurit înaintea dezlegăreĭ cestiuneĭ votuluĭ universal, nepricepînd că de acĭ are să pornească o eră nouă pentru țara noastră; că din această pătură, chemată la viața politică, are să vină de jos o putere nouă care să întărească clasa de sus ajunsă în stîrpiciune?

Așĭ fi maĭ puțin mirat de împotrivirea ce d-sa o pune reformeĭ electorale, introducereĭ votuluĭ universal, dacă aceasta ar fi o idee nouă, dacă aceasta ar fi o idee a aspirațiuneĭ străine vederilor și principiilor partiduluĭ liberal, dacă ea ar fi fost adusă numaĭ de noĭ tinerĭ, dacă nu ar fi înscrisă în toate programele liberale.

Dar cum să nu mă prindă mirarea cînd îl văd împotrivindu-se uneĭ reforme îmbrățișată și susținută de bărbațiĭ de la 1848, de aceĭ carĭ aŭ făcut Romînia modernă, de însușĭ Ion Brătianu, al căruĭ nume d-sa îl amintește cu atîta evlavie și cucernicie.

Să vă arat din noŭ cine eraŭ pentru votul universal? Vă maĭ citesc din scrisorile luĭ N. Bălcescu:

«Maĭ tîrziŭ, cu ocazia discuțieĭ care a avut «loc pentru convocarea Constituanteĭ, am gă«sit mijloc să revin la cestia socială. Știțĭ că «Eliade, sprijinit de Cîmpineanu, Rosetti, Voi«nescu, Niculae Golescu, voia să alcătuiască «adunarea din 100 de boerĭ, 100 de negus«torĭ și 100 de țăranĭ. Am susținut *votul «universal* și direct, și după o discuție ur«mată în patru ședințe, cîștigînd glasul luĭ «Ștefan Golescu, al luĭ *Brătianu*, al mi«tropolituluĭ, al luĭ Magheru și al luĭ Fili«pescu, am cîștigat lupta».

Decĭ, partidul liberal, la întemeiarea luĭ, în materie electorală, susținea votul universal și numaĭ în urmă, după împrejurările prin carĭ a trecut, a dat înapoĭ, cedînd claseĭ boereștĭ.

Să răsfoim programele liberale.

In programul de la 1848, la punctul al II-lea, stă scris negru pe alb: «*Egalitatea drep«turilor politice și civile*».

In programul de la 1850, punctul I, sună: «*Democratizarea statuluĭ prin egalitatea «drepturilor*».

Pe acea vreme Bălcescu scria: «sînt uniĭ «moderațĭ carĭ propun, ca o transacție, ea să «se întindă drepturile politice la starea de «mijloc, la negustorime numaĭ, adică a se în«tocmi un stat negustoresc saŭ orășenesc, «fără a se gîndi că aceasta ar fi a reîncepe «epoca fanarioților, căcĭ acum, ca și în acea «vreme, starea de mijloc la noĭ e străină. «Numaĭ întocmind statul romînesc saŭ demo«cratic putem absoarbe clasele corupte de sus «în popor și a întineri și împuternici statul».

La 1851 Ion Brătianu publica la Paris, ziarul *Republica romînă* și în fruntea programuluĭ politic punea: «voim să aibă o patrie «independentă și liberă, o patrie cu zece mi«lioane de Romînĭ, carĭ să aibă toțĭ aceleașĭ «drepturĭ și aceleașĭ datoriĭ.

Vă întreb: de ce nu urmațĭ în toate zisele acestuĭ om pe care îl asemănațĭ unuĭ geniŭ care a priceput simțimintele, aspirațiunile și nevoile țăreĭ acesteia?

La 1851 Ion Brătianu socotea pe tot poporul romîn destoinic să'șĭ exercite dreptul de cetățean, să aibă votul universal.

Iar d-voastră, cînd vă dațĭ drept urmașiĭ luĭ, astăzĭ, după 50 de anĭ de atuncea, după 30 de anĭ de viață politică, ne spunețĭ că țăranul romîn nu este încă în stare să aibă drepturĭ politice de o potrivă cu ceĭ bogațĭ și că nu merită să i se dea votul universal.

Cum? Numaĭ ceea ce Ion Brătianu a zis în ultimiĭ anĭ aĭ viețeĭ sale, numaĭ aceea trebue luat în seamă.

Facețĭ un mare răŭ memorieĭ acestuĭ bărbat știrbindu'ĭ cugetările și credințele.

Nu e nimăruĭ ertat să judece activitatea și viața unuĭ om politic, cercetînd numaĭ părțile rele și scoțînd la iveală numaĭ părțile slabe din vremea cînd facultățile luĭ intelectuale slăbiseră din pricina vîrsteĭ și a munceĭ. Trebue să aĭ în vedere întreaga luĭ viață politică de la început pînă la urmă.

Indepărtînd cu totul faptele, ideile și activitatea din vremea cînd era în toată puterea vîrsteĭ și înfățișîndu-ne mereŭ numaĭ cuvintele luĭ din urmă, săvîrșițĭ o faptă rea, o adevărată profanare.

Dar maĭ e și alta. Ca să pricepĭ activitatea și rostul politiceĭ luĭ Ion Brătianu, trebue să fiĭ tu însuțĭ democrat. Un reacționar, orĭ-ce ar face, nu-l va putea pricepe deplin.

Și atuncĭ cînd vedem cu ce stăruință se repetă această manevră de uniĭ reacționarĭ, trebue să ne întrebăm de nu urmăresc cum-va vre-un scop ascuns. Poate că eĭ urmează astfel ca să abată din calea ieĭ activitatea politică a partiduluĭ liberal.

Cu atît maĭ mult înclin să cred aceasta, cu cît am auzit ierĭ pe d. Nacu zicînd că d. Dimitrie Sturdza este d'asupra tutulor învinuirilor ce i s'aŭ adus de tineriĭ liberalĭ, căcĭ el are la activul săŭ 40 de anĭ de viață politică și că a adus serviciĭ marĭ partiduluĭ liberal.

'Mĭ-am zis atuncea: da, d. Dimitrie Sturdza are la activul săŭ 40 de anĭ de viață politică; dar nu văd de loc serviciile marĭ aduse partiduluĭ liberal. Căcĭ știŭ că din ceĭ 40 de anĭ de viață politică 20 i-a trecut combătînd ideile liberale în afară de partidul liberal și 20 i-a petrecut în partidul liberal, distrugînd liberalizmul. (Aplause).

Și pentru ca să nu credețĭ că aduc d-luĭ Sturdza o învinuire nedreaptă și neîntemeiată, voiŭ cita două fragmente din corespondența sa, carĭ aŭ maĭ fost citite acĭ în Cameră.

D. Sturdza scria unuĭ prieten: «Quand on «veut enfoncer les murs avec sa tete, on se la «casse et les murs restent debout. Voilà la «sagesse de Mr. Bratiano».

Pe romînește: «Cînd cine-va vrea să spargă «un zid cu capul, îșĭ sparge capul și zidul «rămîne în picioare. In aceasta stă înțelep«ciunea d-luĭ Brătianu». (Aplause).

O voce: Cine a zis așa?

D. V. G. Morțun: D. Dimitrie Sturdza, actualul șef al partiduluĭ liberal.

Dar ascultațĭ al doilea fragment, în care d-sa e și maĭ lămurit:

«..... Dorința tutulor este ca să vă eman«cipațĭ de amiciĭ ceĭ îndoioșĭ, de Rosetti și «de *Brat-Ivan*, căcĭ eĭ sînt niște șerpĭ, carĭ «la întîia ocaziune vă vor mușca». (Aplause).

D. V. M. Kogălniceanu: Aceasta o scria d-luĭ Mîrzescu.

D. V. G. Morțun: Aceste cuvinte, în gura d-luĭ Sturdza, din vremea cînd lupta în potriva liberalizmuluĭ, apropiate de laudele carĭ le aduce azĭ luĭ Ion Brătianu pentru cele ce a zis și făcut în ultimiĭ anĭ aĭ viețeĭ luĭ, trebue să vă deschidă ochiĭ.

Pentru ceĭ carĭ slăvesc în adevăr memoria luĭ Ion Brătianu, ocările pizmașe și vrăjmășeștĭ din ceĭ 20 de anĭ d'întîiŭ aĭ d-luĭ Sturdza, sînt o laudă adusă democratizmuluĭ luĭ Ion Brătianu. Iar laudele ce-ĭ aduce d-sa astăzĭ trebuesc socotite ca strigătul de biruință a reacționarizmuluĭ, care a învins în partidul liberal curentul ideilor largĭ și umanitare, curentul democratic.

D. Sturdza, șeful partiduluĭ liberal, nu are încredere în votul universal, nu vede foloasele ce ar trage țara din această reformă. Noroc numaĭ pentru țară că mulțĭ din partizaniĭ săĭ, din liberaliĭ de baștină și de temperament, văd cu totul alt-fel, și aŭ toată încrederea în votul universal, menit să dea nouĭ puterĭ de viață țăreĭ noastre.

De ar fi alt-fel, aceasta ar însemna că partidul liberal, la noĭ, șĭ-a isprăvit rolul luĭ istoric, și am văzut, cu bucurie, pe d. N. Xenopol cerînd să se dea cel puțin colegiul unic, dacă nu votul universal. Semn îmbucurător și dovadă că în cugetul d-voastre aŭ început să șoptească simțul dreptățeĭ și al legalitățeĭ.

Anul trecut 27 de deputațĭ iscăliseră amendamentul votuluĭ universal. Anul acesta am găsit tot 27 de iscăliturĭ. Meritul însă este maĭ mare, pentru că anul trecut, cînd l'am propus, la guvern era fracțiunea democratică a partiduluĭ liberal, care lăsa în voe pe fie-care deputat. Astăzĭ s'aŭ pus stăruințĭ pe lîngă ceĭ carĭ iscăliseră atuncĭ, să nu maĭ iscălească.

Neînsemnat cu totul e numărul acelor carĭ s'aŭ dat supușĭ. Și spre cinstea partiduluĭ liberal s'aŭ găsit alțiĭ carĭ aŭ iscălit în locul lor.

După cum în războiŭ, cînd știĭ că aĭ cu tine o oștire destoinică, care'șĭ iubește țara, nu trebue să'țĭ pierzĭ nădejdea văzînd cum cad rîndurile d'întîĭ ale coloaneĭ de atac, căcĭ alțĭ soldațĭ răsar, ca din pămînt, în locul celor căzuțĭ; tot așa nu'mĭ pierd nădejdea ce o am în partidul liberal, căcĭ mereŭ se vor împrospăta șirurile celor ce luptă pentru votul universal.

Da, am credința că partidul liberal, prin care s'aŭ adus atîtea schimbărĭ în organizația statuluĭ nostru, este chemat să săvîrșească și marea reformă electorală, să dea țăreĭ votul universal.

Voĭ ațĭ scăpat țăranul din iobăgie, tot voĭ trebue să'ĭ dațĭ și dreptul de a vota.

Voĭ ațĭ dat țăranuluĭ libertatea; dar ce înseamnă această libertate pentru dînsul fără putința de a'șĭ spune cuvîntul, la facerea legilor, de o potrivă cu cel maĭ mare bogătaș din țara aceasta?

Pentru mine, partidul liberal, luat în întregimea luĭ, îmĭ apare ca o pajiște în luna luĭ Cuptor, în toiul vereĭ, arsă de zăduf și de razele soareluĭ. Veștejită este iarba. Nu aŭ maĭ rămas de cît fire înroșite și uscate. Pare că și rădăcina ierbeĭ a pierit din pămînt. Dar cade o ploaie caldă și bine-făcătoare și curînd răsare colțul verde, căcĭ sub coaja pămîntuluĭ rădăcina era bună, era sănătoasă. Și curînd cîmpul întreg e plin de verdeață.

Pe inimile multor liberalĭ, ca o ploaie bine-făcătoare, aŭ căzut lacrimile țăraneștĭ. Și din inimile lor a încolțit dragoste de țară și bună-voință pentru suferințile și nevoile țărănimeĭ. (Aplause).

Da, am încredere în partidul liberal și de aceea, de aci din Cameră, ca un strigăt de strîngere a rîndurilor, strig întregeĭ democrațiĭ romîne: Inainte pentru votul universal! Și vecinic împotriva orĭ căruĭ curent reacționari. (Aplausĕ).

Ședința Camereĭ de la 13 Decembrie.

D. V. G. Morțun: D-lor, vă rog să'mĭ dațĭ cincĭ minute de atențiune. Știțĭ că tot-d'a-una mă țin de cuvînt și că nu'mĭ place să fiŭ lung.

De cînd ațĭ venit la guvern, sunt douĭ anĭ trecuțĭ, și cu acest răspuns la mesagiŭ începe a treia sesiune parlamentară; la fie-care răspuns la mesagiŭ am depus cîte un amendament, prin care se cerea introducerea votuluĭ universal, prin carea se cerea îndeplinirea uneia din făgăduințele date de d-voastre pe cînd erațĭ în opoziție.

Intîia oară, 10 deputațĭ aŭ iscălit acest amendament. Anul trecut 'l-aŭ iscălit 27, anul acesta 32. Redacțiunea amendamentuluĭ ce propun astăzĭ, e aceeașĭ ca în aniĭ trecuțĭ.

Cred că maĭ cu seamă astăzĭ, avînd în vedere proiectul de răspuns la mesaj, care s'a discutat, se cade să fie primit acest amendament, căcĭ el îndepărtează unul din neajunsurile proiectuluĭ depus de d. raportor.

Neajunsul de căpetenie arătat de mulțĭ din noĭ, e că nu se pomenește nicĭ un cuvînt de pătura mare a neamuluĭ romînesc, de țărănime și de numeroasele'ĭ lipse și nevoĭ.

Iată amendamentul nostru:

...« *Și ca o mare dovadă de bună-voința «ce avem pentru populațiunea rurală, ne «simțim datorĭ să ajutăm pe guvernul «majestățeĭ voastre, și în îndeplinirea fă«găduințeĭ dată de a introduce* votul uni«versal, *cu reprezentarea proporțională*».

V. G. Morțun, Titu D. Frumușeanu, Alex. Delimarcu, G. C. Dobrescu, V. M. Kogălniceanu, P. Gorgos, Const. Arghir, Ioan Buzdugan, C. Dobrescu-Argeș, Ioan Procopiu, George A. Scorțescu, Theodor Buzdugan, M. Moisescu, Const. Popovicĭ, Iuniu I. Lecca, Ioan Popescu, Const. Vlaicu, N. G. Stătescu, Iulius Iulich, Vintilă C. A. Rosetti, Const. Malaxa, Bogdan Munteanu, N. Ceaur Aslan, I. Anastasescu-Ghica, P. Gârboviceanu, M. G. Adămescu, Gr. N. Macry, G. Rusu-Cornacĭ. I. Dobrovitz, Gr. Emandi, Basile Ștefănescu, State Anghelescu.

Ie timp acum de cînd ațĭ venit la putere și am fost printre aceĭ tinerĭ, carĭ aŭ salutat cu bucurie venirea d-voastre și carĭ șĭ-aŭ pus toată încrederea în partidul liberal, în sinceritatea făgăduelilor date pentru realizarea aspi-

rațiunilor lor democratice, este timp, zic, de a primi ceea-ce vă propun prin amendamentul meŭ.

Am avut nădejdea, și nădejdea aceasta d-voastră ați aprins'o în inimile noastre, că o eră nouă va începe pentru democrația romînească, pentru țăranul romîn.

Am avut nădejdea că ne veți da prilej și nouă, celor tineri, să fim folositori țărei acestia, îndeplinind cel puțin una din marile reforme făgăduite de partidul liberal, îndeplinind cel puțin votul universal. Și am fi luptat cu dragă inimă, căci luptam cu deplină încredere că înlesnim regenerarea desăvîrșită a țărei romînești.

Și de urmați această cale de la început, nu ați fi ajuns în starea de decepțiune, de deznădejde și învrăjbire, din care nu știți cum să eșiți.

Pricina, v'o spun în toată sinceritatea, cum v'am spus'o și anul trecut, este elementul conservator introdus pe nesimțite în rîndurile liberalilor, și care face să vă pierdeți vremea, să vă tociți puterile, să vă învrăjbiți și spre dauna ideilor democratice și spre dauna țărei.

Aduceți-vă aminte că primă-vara, atunci cînd vîntul cald se revarsă peste cîmpiile noastre, cînd din zările depărtate, de către miază-zi, vin lungi șiruri de cocori, vestind întoarcerea primă-verei și a zilelor calde, o veche credință populară zicea că e de ajuns să se înfigă un cuțit în pămînt, pentru ca întreg șirul de cocori să fie oprit din mersul lui. Și că pe loc prinde a se învîrti în cercuri tot mai strînse, pînă ce învălmășeala cresce, pînă ce cu aripile se lovesc unii de alții, se rănesc de moarte, pînă ce, sdrobit, stolul întreg cade la pămînt.

Făgăduințile liberale, ca un vînt primăvăratec, încălzise inimile tutulora, dar nu ați putut îndeplini nimic, fiind-că apucăturile reacționare ale elementului conservator v'aŭ stat în potrivă, și ca un cuțit înfipt în calea liberalizmului,v'aŭ împedicat mersul. (Aplause).

Da, din pricină că nu ați îndrăznit să îmbrățișați cu sinceritate o idee mare pentru care să aveți de luptat, v'ați trecut vremea cu certuri meschine și lupte personale! V'ați lovit, v'ați strivit unii pe alții, fără să aduceți vr'un folos țărei, și distrugînd prestigiul ce 'l mai avea în țară partidul liberal:

Totuși, cred ,că ați putea face o nouă și bărbătească încercare. Zmulgeți cuțitul care stă în calea liberalizmului, îndepărtîndu-vă de la reformele democratice. Luați apărarea marei reforme a votului universal și prin această luptă fiți încredințați că veți cîștiga noui puteri și noui simpatii.

Dînd țărei votul universal, sînt sigur că țara muncitoare vă va bine-cuvînta și va uita de relele ce 'i ați făcut pînă acuma. (Aplause).

DEPLASARI

23 Decembrie

Hotel Continental: G. Eremia, senator, Brăila, Moise-cu, avocat, Brăila. Procopiu, propr. R.-Vîlcea, General Verescu, militar, Craiova. A. Bujili, propr. Galați. Brezoeanu, avocat, Ploești.

Hotel Boulevard: Jonell, propr. Galați. N. Haim, negustor, Viena. P. Angeloff ofițer, Rusciuc.

Hotel de France: Lobel I. comers. Brăila. Amalio, inginer, Buzăŭ. Maior Brailov, medic, Craiova. Roseanis I. comers. Viena.

Hotel Cappa: Colonel Crătunescu, militar Craiova.

Hotel Regal: Căpitan Iarca, militar, R.-Sărat. Trifanescu, avocat, Pitești. Căpitan Petrovici, militar, Pitești.

Hotel Union: Caravia, propr. T.-Măgurele. Locot. Popovici, militar, Pitești. Niculescu, avocat, Ploești. Vencel, voiajor Dresda.

Hotel Frascati: Furmarachi, inginer, Botoșani. Cuvillin, viorist, Belgia. Alfred Brull, inginer, Pitești.

Hotel Englisch: D. D-triu, deputat, Slatina. N. Georgescu, deputat, Buzăŭ. E. Drăgescu, inginer, T.-Jiŭ.

Hotel Metropol: D-na Greceanu, propr. Craiova. Octav Popescu, propr. Fălticeni. Steiner, comers. Focșani. Condopol. comers. Bîrlad. Dobrescu, avocat, Ploești. Ștefan Gilcă, avocat, R.-Sărat. Porumbaru, moșier, Florești. Guțulescu, moșier, Călărași. E. Vasiliu, moșier, Craiova.

Hotel Bristol: Ștefan Niculescu, magistrat, T.-Jiu. A. N. Docan, magistrat, Roman. Teodor Cudalma, comers. Brăila. G. Matei, propr. Calafat. Colonel Cossoțovici, militar, Roman. Colonel Creinlceanu, milit. Focșani. N. Gaiger, fabricant, B-Pesta W. Krein, fabricant, Azuga. I. Săvescu, comer. Galați. Ludvig Rhain, comers. Comarnic. Comano, inginer, R.-Vîlcea. Cerchez, ingin. Craiova.

Hotel Colaro: G. Dumitrescu, avocat, Pitești. M. Pincas, comers. Rusciuc. Oscar Kirrschen, comers. Brăila.

Hotel Central: M. Petrescu, comers. Ploești. Ionescu, comers. Călărași. G. Popovici, moșier, C. Teiu. Vasiliu I., moșier, Slatina. G. Vlădescu, moșier, Giurgiŭ. Dimitropol, moșier, Afumați. Anagnostopol, moșier, Vidra. D-ra Gheorghiu, moșier, Tîrîceni. M. Alexandrescu, magistrat, Buzăŭ.

Hotel Kiriazi: G. Vasiliadis, arendaș, Băneasa. Carapenos, propr. Călărași. Damian D-triu, propr. T.-Vestel. M. Niculescu, prop. Brăila. Schapira, comers. Galați. N. Mihăilescu, comers. Ialomița. G. Antonescu, insp. Găzăriești.

Hotel Gabroveni: Ghiță Manolescu, comers. Sinaia. Gheorghiță Gheorghiu, comers. Călărași. Stoean I. Petrescu, comers. Buzăŭ. V. Panceff, comers. Silistra. B. Russe, comers. Silistra.

Hotel Dacia: Niță Vasilescu, proprietar Vlașca. Alex. Scorțeanu, deputat, Ploești. D-tru Stănescu, comers. Clejani. I. Cernea, comers. Călimănești. Iosef Bernant, comers. Tîrgoviște. Maior Christodor, militar, Pitești. N. Georgescu func. Ploești. A. Bercovici, comers. Călărași. Aron Frank, comers. Giurgiu. N. Ionescu, comers. Buzăŭ. Ismail Hotil, comers. Bulg. Rusciuk. Gh. Christof, comers. Bulg. Rusciuk. Atanasiu, avocat, Galați. I. Dumitrescu, comers. Ialomița. C. Stern, comers. Buzăŭ. D. Braunstain, comers. Ploești.

Hotel Universal: I. Stavarachescu, comers. R.-Sărat. A. Lisberman, comers. P.-Neamț. M. Finchelstein, arendaș, Giurgiu.

Hotel Victoria: Ion Mănescu, arend. Săruleștî. Marinescu, arendaș, Cîmpina. Botojanu, comers. Iași. Constantinescu, comers. Verbiță.

Hotel Concordia: D-na Victoria Constantin, privată, Caracal. S. Gani, comers. Ploești. Niculescu, comers. Ploești.

Hotel Londra: D. Sintescu, propr. Sinești. Slăve cu, student, Teleorman.

Hotel Unirea: G. Teodorescu, funcțio ar, Călărași. N. Rădulescu, func. Călărași. I...ea, inginer, Craiova. Vassermar, farmac. Brăila. C. Marcopol, moșier, Orăști. P. Cazacu, moșier, Lipia Bojdani.

Hotel Romînia: Costică Lerescu, comers. Găești. E. Dumitrescu, comers. Piatra Olt. Argir Anof, comers. Cîmpina.

Hotel Transilvania: Enescu, arendaș, Fetești. C. Prioregeanu, arendaș, Călărași. G. D'brescu, comers. Ialomița.

Hotel Patria: R. D-trescu, comers. Alexandria. C. Costache, comers. Slatina.

Hotel Gabroveni: Costică Niculescu, comers, Vasilați. Costică Tinereseu, comers. Oltenița, N. Stefan, comers. Crevenie.

Cadouri de anul noŭ

Cu începere de azi *Sala noastră* a pus la dispoziția publicului o serie de volume luxos legate și ilustrate, cu prețurile cele mai reduse indicate în dreptul fie-căruĭ volum. Pentru provincie a se adăuga **1 leŭ porto.**

O comandă de cel puțin 60 lei se expediază franco în toată țara.

Jules Verne	Mathias Sandorff,	lei 14.—
» »	Face au Drapeau. Clovis Dardentor,	lei 12.50
» »	L'Ile mystérieuse,	lei 14.—
» »	Vingt mille lieues sous les mers,	lei 12.50
» »	Sans dessus dessous. Chemin de France, . . .	lei 12.50
» »	Claudius Bombarnac Le chateau des Carpathes,	» 12.50
» »	Cesar Cascabel,	» 12.50
» »	Un capitaine de quinze ans, . .	» 12.50
» »	Les Indes noires. Le chancellor,	» 12.50
» »	Mirifiques aventures deMaître Antifer, ...	» 12.50
» »	Famille sans nom	» 12.50
» »	Hector Servadac,	» 12.50
» »	Kéraban le têtu,	» 12.50
» »	Une ville flottante et aventures de trois Russes et trois Anglais, .	» 12.50
» »	La Jangada. 800 lieues sur l'Amazone, . . .	» 12.50
» »	Tribulations d'un Chinois en Chine. Cinq cents millions de la Begum, . . .	» 12.50
» »	La maison à vapeur, . . .	» 12.50
» »	Aventures du capitaine Hatteras au pole Nord.	» 12.50
» »	P'tit Bonhomme,	» 12.50
» »	Le tour du monde en 80 jours. Le docteur Ox. . .	» 12.50
» »	De la terre à la lune. Autour de la lune, . . .	» 12.50
» »	MistresseBranican,	» 12.50
» »	L'Ile a Hélice, . .	» 12.50

Alte afișe

La Sala de depeși a «Adevĕrului» se găsesc următoarele afișe ilustrate.

Mucha, Dame aux Camélias	Lei 13.95
» Lorenzaccio (Sarah Bernhardt)	Lei 21.55.
Pal, Cycle Rudge	Lei 3.70
» Gaz Acétylene	» 6.55
Lucas, Théâtre et musique	» 5.—
» Phryné	» 4.90
Atchen, Job	» 5.—
Grasset, Encre Marquet	» 7.50
Dumas, Polichinelle	» 3.20
Lucas, Loulou	» 3.20
Tamagno, Quina-Cadet	» 4.30
» Absinthe Cousinier	» 2.15
Meunier, Papier Job	» 6.45
Loutrée, Elles	» 3.10
Lourdey, Cycle vitesse	» 43.0
Choubrou, Cycle Humbert	» 4.30
Ferrère, Belle jardinière	» 3.20
Munche Boulogne	» 1,75
Lemante, Vendus à l'ennem	» 2.15
Angrictin En dehors	2.15
Gross. Cycle Budge	3.20
Manfra Exp. Dezouray.	3.30
Noury, Parafin Bernheim	2.70
Pal Lucile Wraim	5.34
Verneau La Lorraine	3.18
Pal, Cleweland	8.60
» Absinthe Terminus	5.90
Champenois, Lente	2.15
Gerhault, Chocolat Charpentier	4.85
Gelis, Didot, Absinthe	3.18
Galis Tete des Fleurs	2.15
Gausson. Lessive Figaro	4.85
Gros Curacao Cusenier	2.70
Guillaume, Gil Blas	5.35
M. G. Abbaye de Lerins	2.15
Meunier, Pastilles au Miel	6.45
» Madagascar	3.70
Misti, Ondine	2.15
Willette, Capucines	10.75
» Exp. inrernationale	5.35
» Cacao Van houten	12.95
Elisée Montmartre	3.20
Fau, Tabarin	3.20
» Surah	6.90
Tity, Aquarellistes	4.30
Mucha, Societé des beaux-Arts	3.25
Rassenfosse Art indépendent	4.30
Berthou, Almanach	3.25
Bok, Lautru	3.23
Salon des Cent colecțiune complectă, bucata	2.20

Cu bonul de mai jos, cititorul *Adevĕrului* poate obține unul din premiile înșirate în listele următoare și cu prețurile *reduse*, indicate în capul fie-cărei liste saŭ în dreptul fie-căruĭ volum.

Cărți--premii

1). Colecțiunea *Paul de Kock* **ei 1.50 volumul franco** *în toată țara.*

L'amour qui passe et l'amour qui vient. Flon, Flon, Flon, Lariradondaine. L'ane à M. Martin. Jean. La grande ville. Monsieur Cherami. Le barbier de Paris. Un mari dont on se moque. Gustave le mauvais sujet. Sans cravate, 2 volume. La demoiselle du cinquième, 2 volume. Les étuvistes, 2 volume. La prairie aux coquelicots, 2 volume. Cérisette, 2 volume. Les compagnons de la truffe, 2 volume. Le bouquetière du chateau-d'eau, 2 volume. L'homme dans la nature. Paul et son chien. L'amoureaux transi. La famille Braillard, 2 volume. Ce monsieur. L'amant de la lune, 3 volume. Madame de Monflaquin, 2 volume. Friquette. Un femme à trois visages, 2 volume. Une gaillarde, 2 volume. La jolie fille du faubourg. Les petits ruisseaux. Le sentier aux prunes. La fille aux trois jupons. La dame aux trois corsets. Papa Beau-père. Une drôle de maison. Un jeune homme mystérieux. La femme, le mari et l'enfant. Berlingot et Compagnie. Un tourlourou. Un mari perdu.

2) Bibliothéque variée, editura librăriei Hachette. Fie-care volum se dă în Sala noastră cu Lei 3,25 în loc de Lei 3.50.

Pentru provincie a se adăoga porto 25 banĭ de fie-care volum.

Francisque Bouillier. Du plaisir et de la douleur.

Jules Simon. La liberté de conscience.

H. Taine. Voyage en Italie, 2 volume.

Constants Martha. Mélanges de littérature ancienne.

Dr. Jules Rochard. L'éducation de nos filles.

H. Taine. Essais de critique et d'histoire.

H. Taine. Nouveaux éssais de critique et d'histoire.

Franscisque Bouillier. Nouvelles études familières de psychologie et de morale.

H. Taine. Vie et opinions de M. Frederic-Thomas Graindorge.

H. Taine. Philosophie de l'art, 2 volume.

E. Caro. Philosophie et philosophes.

Alfred Fouillée. La propriété sociale te la démocratie.

H. Taine. Voyage aux Pyrénées.

Paul Albert. Poètes et poésies.

Georges Pellissier. Le mouvement littéraire au 19-e siècle.

Michel Bréal. Quelques mots sur l'instruction publique en France.

Paul Albert. La littérature française au dix-huitième siècle.

Emile Gautier. L'année scientifique et industrielle.

Sebastien Charléty. Histoire du Saint-Simonisme (1825—1864).

Jules Simon. Le devoir.

Dr. Jules Rochard. L'éducation de nos fils.

3). Colecția de cite lei 2.25 volumul în loc de lei 5; pentru provincie a se adăoga 25 banĭ porto.

L. V. Meunier Baisers tristes.

Carolus Brio Chattes et renards.

René Maizeroy Le mal d'aimer.

Carolus Brio A huis clos.

W. O'Cantin Peines de cœur.

Toate aceste volume sînt foarte frumos ilustrate, și tipărite pe hîrtie velină.

4). Colecțiunea de *Tablourĭ* **cite 25 banĭ unul în loc de leĭ 2.**

1) Tinerețea
2) Aurora
3) Iluzia, Sclava, Fascinația
4) Suzana
5) Diana — O femee, jucărie
6) Primăvara
7) Oglinda, Greerele
8) Bacchanta și Satirul,
9) Femeea adormită.
10) Lebăda.
11) In atelier.

5). Colecția *cărților romînești* **cu prețurile reduse indicate în dreptul fie-căreia:**

A. Vlahuță. Un an de luptă, în loc de leĭ 2.50 se da cu 1.50.

Gerhart Hauptman. Țesătoriĭ, tradusă din limba franceză, în loc de leĭ 1.50 se dă cu 50 banĭ.

B. P. Hăjdăŭ. Ion Vodă cel cumplit, în loc de leĭ 3 se da cu 1.50.

Duiliu Zamfirescu. Lume nouă și lume veche, în loc de 3 leĭ se dă cu 1 leŭ.

Zamfir C. Arbore. Temniță și exil, în loc de 2 leĭ se dă cu 1 leŭ.

Urechiă. Ghiveci, în loc de leĭ 2.50 se dă cu 1 leŭ.

Chițibuș. Scrisorĭ către iubita, ediția II, în loc de 2 leĭ se da cu 55 banĭ.

C. Rădulescu-Motru: F. W. Nietzsche, viața și filozofia sa, cu leĭ 1.50 în loc de 2.50.

Bun pentru **Premiul „Adevĕrulu**ĭ"

A se tăia acest bon și a-l înainta o-dată cu suma respectivă *Sălii Adevĕrului* indicîndu-se în acelaș timp premiul ales din cele 5 colecțiuni indic...

CASA DE SCHIMB ȘI SCOPT
M. FINKELS

No. 8, în noulPalat Dacia-România, str. Lipscanĭ în fața palatuluĭ Bănceĭ-Naționale
Cumpără și vinde efecte publice și face orĭ-ce schimb de monezĭ
Cursul pe zina de 20 Decembrie 1897

		Cump.		Vând	
4%	Rentă Amortisabilă . .	89	50	90	50
5%	„ Amortabilă . . .	100	75	101	50
6%	Obligaț. de Stat (Cov. R.)	101	50	102	50
5%	„ Municipale din 1883	99	50	100	50
5%	„ „ „ 1890	98	—	98	50
5%	Scrisurĭ Funciar Rurale	92	50	93	—
5%	„ „ Urbane	89	50	90	50
6%	„ „ „	—	—	—	—
5%	„ „ „ Iașĭ	86	—	87	—
	Acțiunĭ Banca Națională	1955	—	1965	—
	„ „ Agricolă	320	—	330	—
	Florinĭ valoare Austriacă	2	10	2	12
	Mărcĭ germane	1	23	1	25
	Bancnete Franceze . .	100	—	101	—
	„ Italiene . . .	90	—	95	—
	„ ruble hîrtie .	2	65	2	72

Premie 16,600 FR. — Premie 16,600 FR.

QUINA LAROCHE
ELIXIR VINOS

Quina Laroche este un *Elixir vinos* continend principie'e celor 3 specii pe quinquina.
De ua amaraciune placuta el este cu mult superior vinurilor seu siropurilor de quinquina si lucreaza ca *aperitif, tonic, sau febrifug*, in contra *affectiunilor stomachulfu*, a *slabiciunilor*, a *anemiei* si a *frigurilor invechite*, etc.

QUINA LAROCHE
FERRUGINOS

Combinat cu ua *sare de fer* foarte assimilabila. *Quina Laroche* devine unul din reconstituanti cei mai efficaci in contra *saracici sangelui* si a *decoloratiunei lui*, a *chlorosei*, a *lymphatismului*, *aleuziei*, a *convalescentelor prea lungi*; el escit a si favorisează d *gestiunea*, etc.
PARIS, 22, Strada Drouot, si la pharmacisti.

Fabrica de Petrol și Derivate
„ROMANIA"
Thoma Th. Pucăreanu
PLOESCI

Petrol reglementar
Petrol motor
Benzină și
Uleiurĭ minerale

Representant H. L. GROSMAN
Ploeștĭ 715

Lecțiunĭ de limba engleză

O profesoară absolventă a școaleĭ normale superioare din Londra predă lecțiunĭ în familiĭ.
Adresa redacția ziaruluĭ sub inițiala W.
845

NOUA MAȘINĂ DE CUSUT ORIGINALĂ
SINGER
CENTRAL BOBBIN FAMILII
CEL MAI BUN CADOU DE CRĂCIUN PENTRU CASĂ

Mașinele de cusut originale Singer mulțumesc renumele lor universal calitățeĭ desăvîrșite și mareĭ durabilitățĭ cu care se disting tot-d'auna toate fabricatele Companieĭ Singer.

G. Neidlinger
Furnisorul Curțeĭ Regale
Bucureștĭ. — Strada Vămeĭ No. 1. — Bucureștĭ
Palatul Fundațiuneĭ Carol I. In fața curțeĭ Regale 710

!!! MARE OCASIUNE !!!
LA
MARELE MAGASIN DE LUVRU

VIS-A-VIS de COFETĂRIA CAPȘA — **Bucurescĭ** — *41, Calea Victorieĭ, 41 fost Hotel Brofft*

Cu începere de astă-zĭ și pînă la 31 Decembrie 1897, Se pune în vînzare cu PREȚURI REDUSE următoarele mărfurĭ:
TOATE LAINAGIURILE de iarnă, POSTAVURI de Rochĭ, FLANELE în toate genurile, PYRINEURI, MOLTONEURI precum și cele-l'alte articole de iarnă:
Asemenea se pune în vînzare cu PREȚURI REDUSE: ROTONDE, JACHETE, BLUSE, PELERINE de Catifea și de Postav, precum și întregul departament de MOBILE compuse din: Toate PORTIERELE NAȚIONALE și de JANILIE, toate PLUȘURILE și STOFE de MOBILE, COVOARE de saloane și COVORAȘE micĭ și PANOURI în diverse mărimĭ.
Onor. publ. și bogata noastră clientelă sunt rugațĭ a profita de această mare ocasiune, fiind unica în Țara noastră. Acest sacrificiŭ 'l face Proprietarul Magasinuluĭ numaĭ și numaĭ pentru a maĭ ușura *Colosul* săŭ Depoŭ ce posedă azĭ în aceste articole, și în vederea marcĭ *Crise de Banĭ* ce se simte în Țară. 593

CEA MAI BUNA CALITATE EXISTENTA DE
COCS
DE UZINA DE GAZ

vi se furnizea ă la domiciliŭ, în sacĭ pe tona de 1,000 kgr. greutatea garantată
LEI 48
dacă vă adresațĭ printr'o carte poștală saŭ personal caseĭ

A. GOLDSTEIN
9, STRADA DECEBAL, 9
Bucureștĭ. — Telefon No. 68

Tot acolo se află în depozit: Cocs măruntpentru sobe Parigiene și Belgiane leĭ 54, Cocs de fonderie Cocs de ferărie, Cărbunĭ din minele englezeștĭ de Kardiff, Antracit englezesc prima calitate, pentru sobe „Helios" și sobe americane „Sirius", Briquette, etc.
Expedițiunĭ en gros și en detail din Bucureștĭ, Constanța și Brăila la ori ce stațiune a căile ferate. 206

COROANE ARTIFICIALE
FLORI NATURALE
zilnic proaspete
calea Victorieĭ 51, str. Lipscanĭ 10
adresa telegrafică *Cățulescu Bucureștĭ*
8 —20

LANCE PARFUMES
Société chimique des usines du Rohne

PARFUMUL TEATRELOR
VAPORISATORUL NU MAĬ ESTE NECESAR

Lance-Parfum. Cel maĭ fin produs francez. Nu pătează și nu lasă semne pe mătase albă, dantele, mănașĭ, etc.

CEL MAI BUN și SIGUR REMEDIU contra MIGRENELOR
Produs al Societățeĭ Chimice a Usinelor din Rohn, Lyon

Representant general și depositar Moritz Pollak *Bucureștĭ, calea Văcărești, 5*
Se găsește de vînzare la: *Frațiĭ Albahary, Ch. Lazarovicĭ, M. E. Frenkel, Solomon Hechter Fiĭ, La orașul Congo, Bucureștĭ; D. Mihăileanu, Constanța; Gherman Lazar, Craiova; Pharmacia Petzalir, Brăila* și la toate droguerïile.
En detail la: Magasinul *Sigmund Prager, Univĕrsul* și toate *Parfumeriile*.
Galațĭ: *M. Wortmann.*
607—200

BIBLIORAPHTE
SOENNECKEN-PATENT
CUNOSCUTE CA CELE MAI PRACTICE și EFTINE
Pentru păstrat facturĭ scrisorĭ etc.
Bucata Leĭ 3.—Perforatoru Leĭ 2.75. se găsesc la: Sovecŭ & Comp. Bucureștĭ
948

MICA PUBLICITATE
Joui

Anunciurile pot conține adresa saŭ numaĭ inițiale. Scrisorile nu se liberează de cît presentatoruluĭ chitanțeĭ respective.
Cererile de informațiĭ relative la un anunciŭ trebue să aibă menționat numărul anunciuluĭ respectiv.

Linia de 25 litere 15 banĭ; patru liniĭ 50 banĭ; nu se admite peste patru liniĭ.
Din provincie baniĭ se pot expedia la adresa Administrațieĭ *Adevĕruluĭ*, în plic închis cu mărcĭ poștale.

Nu se admite la „mica publicitate" de cît anunciurĭ relative la *cererĭ și oferte de slujbă, vînzărĭ și închirierĭ, cursurĭ, meditațiĭ, obiecte perdute și fondurĭ de comerciŭ, dar fără mențiune de preț.*

VINZARI și INCHIRIERI

De vînzare un loc viran str Păunilor 12 fața 10 m. lung. 22 m. prețul 6500 leĭ și taxa. Adresa Petrescu str. Armenească No. 2
834—5

De vînzare un loc stradela Mîntuléssa, fața 15 m. lung. 35 m. fundul 8 m. leĭ 12.000 și spese. Adr. Petrescu str. Armenească No. 2.
834-bis.

Ocaziune, un fonograf noŭ eftin de vînzare de văzut între 2—4 p. m. strada Arionoaia No. 33 in apropiere de Sala Bragadiru.
717

De vînzare o trăsură foarte puțin usată și o pereche Hamurĭ la Halla de bere Coloseul Bragadiru.
642—10

De vînzare o mașină de dărăcit lînă în bună stare. A se adresa la Fr. Țiegler str. Craioveĭ 143. Piteștĭ.
844—4

CERERI ȘI OFERTE

Un institutor dispunînd de cîte-va ore libere, voește a medita elevĭ din clasele primare. A se adr. la administrație
731

Se caută o damă pentru a da lecțiunĭ de germană unuĭ domn, pentru un preț moderat. Adr. *L. P.* Ad-ția acestuĭ ziar.
748

Aceĭ cu pretențiunĭ bănești as. D. I. Rotop pot face poprirĭ la grefa Sind, Trib. Ilfov și Min. just. pe honor. ce i se acorda ca expe t.
759

Se caută o cameră liniștită mobilată saŭ nemobilată pentru un tînăr adresa A. N. post-restant.
837

DIVERSE

Lecț. limba engleză o profes. abs. a școaleĭ norm. super. din Londra predă lecț. în familiĭ. Adr. Ad-ția ziaruluĭ sub inițiala W.
846

Cunoscutul prof. de dans I. M. Mosescu dă lecț. în salon Soc. Ung. str. Zalomit. Lunĭ, Merc. și Vinerĭ și Dumin. la hot. Central
682

La hotel Paris Piața Teatruluĭ Național, aranjat din noŭ, camere de la 2.50 în sus. Se închiriază și cu luna, prețurĭ avantagioase.
620-10

Se caută un meditator saŭ meditat. care să cunoscă limb. romînă, franceză și germană Adresa adm. ziar. sub inițialele G. P. gr.

CORESPONDENȚA

Elis. Tacĭ, nu răspunzĭ nimic la coresp. mea precedentă? Saŭ nu te lasă noul tovarăș de inimă?
846 bis. *N.*

SOCIETATE ROMANA DE ASIGURARĬ GENERALE din BRAILA
CAPITAL SOCIAL LEI 3.000.000 DEPLIN VĂRSAȚI

„GENERALA"

asigură în condițiunĭ liberale și avantagioase în contra daunelor de:
INCENDIU-GRINDINĂ-TRANSPORT
In ramura VIEȚEI
GENERALA ASIGURA:
dupe combinațiunile cele maĭ noĭ și maĭ convenabile, precum:

a. *Pentru cazul de deces* cu premiĭ viagere și timpurare.
b.) *Asigurărĭ mixte* (capital plătibil în caz de viață și în caz de moarte).
c). *Asigurărĭ de zestre pentru copiĭ* încetarea plăților la moartea părinteluĭ;
d. *Asigurare combinată.*
Dupe o nouă combinațiune stabilită de *Generala* o persoana de 55 anĭ poate asigura un capital de 50.000 leĭ contra unuĭ premiŭ anual de leĭ 2378.55 în condițiunile următoare:
1. Să se plătească acest capital la moartea sa orĭ cînd s'ar întîmpla.
2. Trăind asiguratul după 20 anĭ plata încetează iar „*Generala*" începe a servi asiguratuluĭ și renta viageră de Leĭ 2378.55 plătibilă pînă la moartea sa *osebit* de capitalul de leĭ 50.000 ce se va plăti familieĭ sale la moartea sa.
3. Dacă asiguratul renunță la renta viageră *Generala* îĭ numără după 20 de anĭ valoarea acesteĭ rente adică suma de leĭ 30 149.50 și îĭ liberează și o poliță achitată de leĭ 50 000 plătibilă după moartea sa; iar dacă asiguratul renunță la întreaga asigurare după 20 anĭ „*Generala*" îĭ va da în numerar suma de leĭ 66.990.50.

„GENERALA" maĭ asigură:
Capitale în caz de viață, asigurărĭ reciproce și rente viagere în tóte combinațiunile cerute

NB. Pentru orĭ-ce informațiunĭ a se adresa la *sediul Generaleĭ* din Brăila, la Sucursala din Bucureștĭ strada Smîrdan, și la toate agențiile din țară.

Eau Léchelle
HEMOSTATICĂ
Oprescе Perderile, Scuipaturile de Sânge, Emorragiile intestinale, Disenteriă, ș.c.l. Invieţuesce sângele, vindecă Chlorose și Anĕmia.
165. Strada St-Honoré, Paris, ȘI LA TÓTE FARMACIILE.

BAIA REGALĂ
(PALATUL EFORIEI)
Bulevardul Elisabeta

Se aduce la cunoștința onor. Public că acest Stabiliment care are cea maĭ frumoasă și confortabilă instalațiune, situat în Centrul Capitaleĭ deserva băĭ cu prețurile următoare:

SECȚIUNEA HYGIENICA
LUX
Coprinde treĭ cabine, una baignoire de porcelan (cu treĭ dușe diferite, calde și rece, alta de aburĭ Rusească) și a treia salon toileta . . . Leĭ 3 20

CLASSA I
Aburĭ (Rusească) cu dușe calde și receĭ . Leĭ 1.70
Baignoire de porcelan cu dușe . . . . . „ 1.80

CLASSA II
Aburĭ (Rusească) cu dușe . . . . . „ 1.—
Baignoire de Zing . . . . „ 1.20
Vinerea și Duminеca baia de aburĭ fără dușe . . . . „ 0.60

SECȚIUNEA DE HYDROTTERAPIE
1. Hammam baie Turco-Romană împreună cu diferite dușe calde și rece și massage „ 2.—
2. Dușe cu jet, ploaie, ploaie în cercurĭ Scoțiane, Basen și în diferite alte aparate . . . . „ 0.80
3. Piscina în timpul vereĭ . . . . . . „ 0.80
Rufărie și săpun sunt coprinse în prețurile indicate.

ABONAMENTE CU REDUCERE
Direcțiunea.

Răsboiul de Țesut «ROMANIA»
Crompton & Hattersley

Furnisorĭ aĭ ministeruluĭ de răsboiŭ de interne și alte autorităţĭ din țară.
Concesionat de Inaltul Guvern prin Decretul No. 5 din 8 Maĭ 1894 Bucurescĭ, (Filaret) Strada Viilor, No. 28

Răsboiul de Țesut „România"
brevetat și patentat. ușor, lesne de mănuit, construcție de fier solidă

Produc. 40 metri pe ziua de 10 ore lucru

Prețul inclusiv accesoriĭ: Aparat de lucrat în 2 și în 4 Ițe, garnitură de *Ițe, spată, suveică*, scaun anume construit
Lățimea Răsboiuluĭ 75 centimetri. ***Prețul 360 leĭ.*** *și lărgimea 95 centimetri, 450 leĭ, franco* ***Bucureștĭ.***

BUMBACURI ȘI ARNICIURI englezeștĭ de la renumita firmă CROMPTON. Fire urzite gata și așezate pe sulurĭ brevetate. Asemenea bătătură pe mosoare și pe țevĭ. Prețurĭ aprópe similare cu bumbacurile în pachete importate din Anglia. Depoŭ permanent de orĭ-ce cătățime și numere de sulurĭ de 10 și 20 libre.
Cerețĭ prețurĭ corente
Comande și informațiunĭ prin Direcțiunea Centrală saŭ prin agențiĭ săĭ
Birourile Fabrica și Atelierile, strada Viilor, 28. Bucureștĭ (Filaret)

„Prin mâna țesătoruluĭ
„Se îmbracă bogatul și săracul

Fabrica și Atelier cu 60 Răsboaie
lucrînd în permanență

Școală Specială
pentru învățătura gratuită a țesutuluĭ

AGENȚII ȘI ȘCOALE
de învățat manipularea războiuluĭ în tóte capitalele județelor

DEPOU DE PÎNZA DE CASA
de orĭ-ce dimensiune și desemnurĭ

Depoŭ de Accesoriĭ
760

Guturaie, Tuse — Gripре, Influența
Bronșita — Astmă

GOUDRON GUYOT
LIQUEUR * CAPSULE
A se cere adresa
19, RUE JACOB, PARIS

Bubóie — Catare
Bóle de Piele — In tóte farmaciile — bășicei

Compania pentru iluminat cu Gaz „Acetylen"

Nu cumpărațĭ lămpĭ de Gaz Aerian pînă nu visitațĭ magasinul din Pasagiul Vilacros No. 17 unde se vinde cu un preț foarte eftin.

COMPANIA PENTRU ILUMINAT CU GAZ
„ACETYLEN"

Execută orĭ-ce fel de instalațiunĭ de Gaz «Acetylen» în orĭ-ce localitate din țară precum și în capitală.
Instalațiunile se fac de la 4 becurĭ pînă la 50, iar instalațiunĭ maĭ marĭ se fac după înțelegere.
In deposit se află un bogat asortiment de lămpĭ de cristal, bronz alamă, fier și aramă.

B. Courant
LA CERERE SE TRIMET BROȘURI GRATIS 736

Transport de Mobile și orĭ-ce Obiecte de greutate
Serviciu de Camionagiu
G. GIESEL
DEPOU
Calea Plevneĭ 236 — *Calea Moșilor 59*
859—2

CADOURI și JUCĂRII
pentru copiĭ
DE LA CELE MAI SIMPLE PANA LA CELE MAI FINE
Numaĭ 20 leĭ
Un frumos ARISTON cu 6 Note
LA MARELE DEPOSIT DE
Piane, Note și Instrumente musicale
N. MISCHONZNIKY
BUCURESCI, STR. COLȚEI, 7 (PIAȚA SF. GHEORGHE)
ȘI
MAGASINUL CONSERVATORULUI
CALEA VICTORIEI, 68 (Piața Teatruluĭ Național)
Comandele din Provincie trebue să fie însoțite de valoare. 696

CEREȚI Pretutindenĭ — **Țuică de Florica** — CEREȚI Pretutindenĭ

Lacrima de Prune
ȚUICĂ DE GOLEȘTI
(Marca de comerciu depusă la Trib. Argeș)

Țuica este fabricată din prune, singura nevătămătoare sănătățeĭ, cel maĭ bun apetissant. Nu trebuie să lipsească din nicĭ o casă
Mare Deposit la gara Goleștĭ
Cererile pentru en gros să se adreseze la **Ion R. Rădulescu.—Piteștĭ**
728

COMANDE pentru orĭ-ce cărțĭ streine primește **Sala de Depeșĭ** contra prețuluĭ original al edituregĭ.